

W

7

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Tolmear

7/1 1941.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

KIRJELMÄ n:o 3 - 2.

Tokio S S A 7 P : N Ä t a m m i K U U T A 19 4 1 .

VIITTAUS: _____ N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n . o

VIITTAUS: _____ D . U . M . / _____ 19 _____

Salainen.

6 270 Sal. 3 - 41

4/2-41

5	CESTO C 15
---	---------------

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 1.

Suomea koskevia tietoja ja huhuja.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 1.

Ministeri:

W. J. Edman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Tokiossa 7 p:nä tammi kuuta 19 41.

Asia: Suomea koskevia tietoja ja
huhuja.

AINMI
6 270 Pal. X 41
4/2-41
5 C 15

Selostan seuraavassa eräitä Suomea koskevia huhuja ja tietoja, jotka kiertelevät Tokion diplomaattipiireissä.

Ollessani äskettäin Turkin suurlähettilään TEK in luona, kysyi tämä minulta olinko kuullut jotain Saksan Venäjälle tekemästä maatamme koskevasta ehdotuksesta. Hän kertoi saaneensa Ankaran ulkoministeriöltä tiedon, että Saksan Moskovassa oleva suurlähettiläs, kreivi SCHULENBURG oli ehdottanut Venäjän hallitukselle ennen MOLOTOVIN Berliinissä käyntiä, että Saksa antaisi Venäjälle vapaat kädet Suomessa ja Iranissa jos Venäjä puolestaan myöntäisi Saksalle vapaat kädet Balkanilla. Venäjän hallitus ei kuitenkaan ollut katsonut voivansa suostua tähän ehdotukseen. Vastasin, etten ollut kuullut mitään asiasta, ja että pidin sitä, ainakin mitä Suomeen tulee, vähän uskottavana.

Mielestäni on sekin mahdollista, että venäläiset ovat tahallisesti päästäneet liikkeelle tällaisen tiedon. Venäjän kieltä suostua kysymyksessä olevaan ehdotukseen, mikäli sellainen olisi tehty, vahvistaa venäläistä vaiku-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tusta Balkanilla. Se hyödyttää Venäjää epäsuorastikin, koska se samalla on omiaan antamaan tukea niille piireille Balkanin maissa, jotka haluavat pysyä erillään sodasta. Venäjä, jonka ulkopoliittikan päämääränä aina on ollut, ja edelleenkin on, saada haltuunsa Istanbul ja määräämisvalta Dardanellien yli, koettaa kaikin tavoin estää saksalaista ja itämaalaisista vaikutusta Balkanilla. Venäjälle on sitäpaitsi muutenkin edullista jos uskotaan, ettei se ole suostunut Saksan tarjoukseen. Sen etujen mukaista on nykyään koettaa saada mahdollisimman hyvät suhteet Pohjois-Amerikan Yhdysvaltoihin. Japanin ja Venäjän välisen, niiden keskinäisiä suhteita järjestelevän sopimuksen aikaansaaminen on osottautunut erittäin vaikeaksi. Näin ollen tarvitsee Venäjä Amerikkaa sekä Japanin että Kiinan kysymyksen vuoksi. Venäjän etujen mukaista on luullakseni tällä hetkellä esiintyä uhatun status quon kannattajana, tai ainakin antaa muiden uskoa, että näin on asianlaita. Jos - niinkuin on mahdollista - kysymyksessä oleva tieto on venäläisten itsensä keksimä, on se luonnollisesti ensi sijassa laadittu Balkania silmällä pitäen. Tämä ei kuitenkaan estä, että se samalla kertaa palvelee Venäjän tarkoituksia muuallakin. Ei ole mitään syytä uskoa, että olisin ainoa, jolle asiasta on kerrottu, vaan olen päinvastoin vakuutettu siitä, että asia on saatettu kaikkien niiden tietoon, joita varten se on tarkoitettu.

— Maastamme on liikkeellä toisenkinlaisia huhuja. Tanskan lähettiläs, hyvä ystäväni ministeri TILLITSE on

kertonut minulle, että eräs hänen tuttavansa juutalainen pariskunta, joka äskettäin matkusti Japanin kautta Amerikkaan, oli tiennyt "mielenkiintoisia seikkoja Suomestakin". Saksalaisia joukkoja on Pohjois Suomessa ja ne pitävät myöskin hallussaan Petsamoa, mistä johtuu, ettei Englanti enää salli käyttää sitä niinkuin ennen. Etelä Ruotsissa ei ole enää laisinkaan joukkoja, vaan kaikki on lähetetty maan pohjoiseen osaan. Kysymykseeni minkä vuoksi ne sinne on lähetetty, sain vastaukseksi, että se johtuu "Venäjän pelosta".¹⁾ Norjan asiainhoitaja K O L S T A D on kertonut minulle, että Finnmarkenissa yksistään on 250,000 saksalaisista sotilasta (muussa osassa Norjaa lähenisi niiden luku 400,000). Kysymykseeni mistä hän oli saanut tämän mielestäni uskomattomalta tuntuvan tiedon, sanoi hän lukeneensa sen Lontoossa ilmestyvästä "täysin luotettavasta norjalaisesta lehdestä". Hän ei voinut kuitenkaan vastata kysymykseen, oliko yleensä mahdollista sijoittaa Finnmarkeniin näin suuria määriä sotaväkeä.

Tällaisten tietojen todellisena perustana ja alkuna on luonnollisesti toivo, että Saksa joutuisi sotaan Venäjän kanssa. Venäjäähän pidetään nykyään monella taholla Europan pelastajana. Ei ole aina helppoa saada ihmisiä olemaan uskomatta tietoja, jotka syystä tai toisesta ovat heistä mieluisia.

V. J. Linn

1) Norjan uusi ministeri, jolle aikoinaan on myönnetty agrementti, ei japanilaisten viranomaisten toivomuksesta ainakaan toistaiseksi saavu tänne.

8/I 1941. P.S.

Senjälkeen kun edellä oleva on kirjoitettu, on lehdissä ollut tietoja, että Saksen ja Venäjän välillä olisi saatu aikaan Balkania koskeva sopimus. Venäjälle olisi myönnetty vapaat kädet tai ainakin joitain oikeuksia m.m. Suomessa. Tiedot on lähetetty Budapestista, mikä ainakin on lohdullista. Budapest on jo kauan ollut se kaupunki, josta useimmat väärät tiedot ovat alkuisin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Idman

1071 1941.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 23 - 7.

Tokio S S A 10 P: N Ä tammikuuta 19 41.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n. o

VIITTAUS: D. U. M. 1 19

7/270 Pal. S-41
8/2-41
5 015

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 2:

Japani ja nykyinen sota.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 2.

Ministeri:

W. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Tokio:ssa 10 p:nä tammi kuuta 1941.

Asia: Japani ja nykyinen sota.

7/270 Pal. 8-41

872-41

5 C15

Italian sekä Afrikassa että Albaniassa kärsimät tappiot ovat aiheuttaneet, että itaalialaisissa sanomalehdissä on välistä uhattu Englantia Japanilla. Eräistä japanilaisista lehdistä voidaan epäilemättä löytää sotaisia lausuntoja, mutta ollaan varmaankin lähempänä totuutta jos ei niihin ainakaan toistaiseksi kiinnitetä liian suurta huomiota.

Ulkoministeri M A T S U O K A sanoi kerran minulle, että hänen hartain toivonsa on, ettei Amerikka sekaantuisi sotaan. "Se olisi sellainen onnettomuus (disaster), ettei sitä voida kuvitellakaan".

Joku aika sitten on hän sanomalehtimiesten kanssa keskustellessaan puhunut samasta asiasta ja esittänyt ajatuksia, joihin on syytä kiinnittää huomiota. "Japanin akselivaltioiden kanssa solmima sopimus", sanoi hän, "voi aiheuttaa konfliktin Amerikan kanssa ainoastaan siinä tapauksessa, että Yhdysvallat olisivat katsottavat hyökkääjiksi niiden ja Saksan välisessä sodassa. Jos Saksa alkaisi so-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dan Ameriikkaa vastaan, ei tähän sopimukseen voida vedota. Jos Yhdysvallat alkaisivat sodan Saksaa vastaan olisimme pakoitetut ryhtymään sotaan. Sodan syttyessä Yhdysvaltain ja akselivaltioiden välillä olisi Japanin, Saksen ja Italian jokaisen erikseen täysin vapaasti määrättävä kantansa. Senjälkeen vaihtavat ne ajatuksia keskenään ja harkitsevat onko Amerikan joutuminen sotaan katsottava sopimuksen edellyttämäksi hyökkäykseksi tämän puolelta vai ei. Jos kaikki kolme valtiota ovat yksimielisiä, olisi Japani luonnollisesti velvollinen osallistumaan sotaan. Toivon, ettei asianlaista tule olemaan tällainen, ja sehän onkin koko liittosopimuksen tarkoitus".¹⁾ Ministeri painosti useampaan kertaan, ettei Japanin solmimassa sopimuksessa ole mitään kohtaa, joka velvottaisi Japanin heti julistamaan sodan Yhdysvaltoja vastaan siinä tapauksessa, että nämä osallistuisivat Euroopan valtioiden käymään sotaan.

Ollessani äskettäin ulkoministerin apulaisen OHASHIN luona siirsin keskustelun siihen avustukseen, jota Ameriikka ilmeisesti ennen pitkää tulee antamaan Englannille erittäin tehokkaassa muodossa. Tiedustelin OHASHI lta arveliko hän, että tilanne saattoi johtaa sotaan. OHASHI vastasi olevansa vakuutettu siitä, ettei Saksa julista sotaa Yhdysvalloille, joten kysymys Japanin osallistumisesta sotaan ei edes voi joutua kyseenalaiseksi. Useat japanilaiset diplomaatit ovat lausuneet minulle samanlaisia ajatuksia. Mainitsen niiden joukossa erikoisesti ministeri K A T O n, jota

1) Harvennus minun.

on käytetty erilaisissa diplomaattisissa tehtävissä, viimeksi Kiinassa. Hän vietti niinkuin minäkin jouluaattonsa Amerikan ambassaadissa. Hänestä oli "aivan luonnollista, että Amerikka auttaa Englantia ja Saksa välttää varmaankin senvuoksi julistamasta sotaa".

Ameriikan ambassadööri GREW tekee parhaansa ylläpitääkseen hyviä suhteita japanilaisiin. Voin hyvin arvostella hänen työtään, sillä Tokiossa ei liene toista ulkomaalaista, joka olisi ollut hänen kodissaan enemmän kuin minä. Ei ole myöskään ketään, joka paremmin kuin GREW voisi tässä kohden täyttää tehtävänsä. Olen ollut monissa maissa ja tavannut paljon diplomaatteja, mutta en ole vielä koskaan niiden joukossa tavannut henkilöä, jossa äly ja viisaus siinä määrin kuin tässä komeassa, kookkaassa, vanhassa herrassa yhdistyisivät hyvyteen, mielenjalouteen ja oikeudenmukaisuuteen. Ulkomuodoltaan ja käytökseltään on GREW puhtainta anglosaksilaista tyyppiä. Hän kuuluu niihin ihmisiin, jotka jo pelkällä olemuksellaan voittavat kanssaihmistensä luottamuksen. Ei ole senvuoksi ihmeteltävää, että japanilaisetkin, - niin vähän kuin ne yleensä pitävätkin ameriikkalaisista - kunnioittavat häntä ja pitävät hänestä. Kerrotaan, että eräs Amerikan presidenteistä sanoi kerran hänelle: "Teillä ei ole mitään muuta vikaa kuin se, että olette niin kirotn kunnollinen".¹⁾ GREW'n

- 1) Mainittakoon, että GREW sai ensimmäisen diplomaattipaikkansa siten, että presidentti Teodor ROOSEVELT satumatulta luki hänen kirjoittamansa artikkelin, jossa hän kertoi miten hän ollessaan metsästysretkellä Kiinassa sai ammutuksi tiikerin seuratessaan sitä eräaseen kuiluun. ROOSEVELT oli sanonut, että hänestä oli "kovin hauskaa, että diplomaattien joukkoon joutuu tällainenkin henkilö". - Lisättäköön, että hän ihailee SIBELIUSTA ja on harras Suomiystävä.

persoonallisuus on liian huomattava, jotta se voitaisiin sivuuttaa kysymyksen ollessa Amerikan ja Japanin välisistä suhteista ja rauhan säilymisestä Kaukaisessa Idässä.

W. L. Lawrence

N & V + A + D + E + M + K + I

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetysläs raportti n:o 3.

Ministeri Edman

27/1 1941

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.

8/270 Jul. 3 - 41.

KIRJELMÄ n:o 39 - 13.

1742-41

Tokio S S A 20 P: N Ä t a m m i K U U T A 19 41.

OSASTO

VIITTAUS:

N

5 915

P: N Ä

K U U T A 19

P: T T Y

n. o

VIITTAUS:

D. U. M.

19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 3:

Köyhtyvä Europa.

(talouspoliittisia mietelmiä)

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 3.

Ministeri:

U. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

8/270 Tal. S - 41

Tokio ssa 20 p:nä tammi kuuta 1941.

Asia: Köyhtyvä Europa.

(talouspoliittisia mietelmiä)

5 C15

Miten se taistelu päättäneekin, jota Europan voimakkaimmat kansat nykyään käyvät keskenään, voitane ainakin pitää varmana sitä, että taistelun yhtenä seurauksena tulee olemaan Europan ja valkoisen rodun elinehtojen vaikeutumisen yleensä. "Aasia aasialaisille" on tunnuslause, joka kokoaa yhä suurempia joukkoja. Itsestään selvää on, ettei tämän tiedoituksen puitteissa ole mahdollista tyhjentävästi kuvata näin laajakantoista kysymystä. Luulen kuitenkin, että alla olevat rivitkin ja mainitsemani esimerkit ovat omiaan sitä valaisemaan.

I Valkoisen rodun vähenevä taloudellinen kilpailukyky.

Europan teollisuuden myyntimahdollisuudet maanosamme ulkopuolella ovat viimeisien vuosikymmenien kuluessa jatkuvasti pienentyneet. Annan siitä muutamia esimerkkejä.

Englannin tärkeimmän vientiteollisuuden, puuvilla-teollisuuden, tuotteiden vienti oli ennen viime maailmansotaa (v.1913) noin 7 miljardia neliöjardia. Vuonna 1929

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

oli se laskenut 3,8 miljaardiin ja v. 1931 oli vienti ainoastaan 1,7 miljaardia neliöjardia. Samaan aikaan nousi Japanin vienti jatkuvasti. Vuonna 1933 oli se 2,1 miljaardia ja ylitti silloin ensi kerran Englannin puuvillatuotteiden viennin. Senjälkeen on Japani säilyttänyt asemansa suurimpana puuvillatuotteiden viejänä. Vuonna 1939 oli Englannin puuvillatuotteiden vienti 1,4 miljaardia neliöjardia ~~ku-~~ sitävastoin Japanin vienti oli noussut 2,4 miljaardiin.

Vuonna 1929 oli Japanin tekosilkkituotteiden viennin arvo 1,7 miljoonaa jeniä ja v. 1936 oli se noussut 29 miljoonaan, mikä aiheutti ankaran kriisin Italian tekosilkkituotteiden viennin arvo 137 miljoonaa jeniä Italian viennin arvon ollessa 210 miljoonaa liiraa.

Vuonna 1936 tekivät neljätoista ranskalaista, kolme saksalaista, yhdeksän ameriikkalaista ja seitsemän englantilaista tehdasta vararikon. Japani oli silloin saavuttanut ensimmäisen sijan selluloiditeollisuuden alalla.

Teollisuustavaroittensa spesialisoinnin vuoksi on Saksa suurin piirtein katsoen kaikista Euroopan teollisuusmaista se, joka on vähimmin kärsinyt Japanin kilpailun kautta. Sen koneteollisuus on kuitenkin saanut kokea tätä kilpailua. Sen sähkölamput eivät ole kyenneet kilpailemaan japanilaisten lampujen kanssa. Vuonna 1913 oli Saksalla ma- kein monopoliasema leikkikalujen viennin alalla. Vuodesta 1933 aikaan on Japani ollut ensisijalla. Pienetkään maat

eivät ole säästyneet sen kilpailulta. Niin esim. ovat useat Sveitsin kellotehtaat olleet pakoitettuja lakkauttamaan toimintansa.

Itsenäisyytemme saavuttamisen jälkeen Suomessa tapahtunut voimakas taloudellinen nousu on ollut syynä siihen, että meillä ainoastaan vähäisessä määrässä on tarvinnut kiinnittää huomiota muun Europan ja Amerikan teollisuuden vaikeuksiin. Harvat meillä edes tietänevät mihin - usein hienan odottamattomiltakin tuntuviin - keinoihin joskus on ryhtytty vaikeuksien voittamiseksi. Niin esim. antoi "Syndicat Général de l'Industrie Cotjonière" pari vuotta sitten 44 miljoonaa frangia lähetystyön tukemiseksi. Amerikkalainen "Cotton Textile Institute" oli jo v. 1933 lahjoittanut samaan tarkoitukseen 9,2 miljoonaa dollaria. Kaikkien lähetysaarnajien - myöskin suomalaisten - käsityksen mukaan kasnettujen on käytettävä vaatteita. Tekstiiliteollisuudelle on siis edullista, että mahdollisimman monet joutuvat kastetuiksi.

Sodan aikana on tilanne tuntuvasti huonontunut. Vuonna 1939 oli Japanin viennin arvo Aasian maihin 981,417,000 jeniä ja vuonna 1940 oli se noussut 1,312,220,000 jeniin. Tuonti Aasian maista Japaniin nousi samana aikana 591,750,000 jenistä 774,251,000 jeniin. Vertailun vuoksi mainittakoon, että tuonti Euroopasta aleni 170,273,000 jenistä 97,636,000 jeniin. Keski- ja Etelä-Amerikassa on Japani valloittanut osan Saksan markkinoista. Sen vienti Keski-Amerikkaan nousi suunnilleen 20 %, Etelä-Amerikkaan 137 %.

Japanin teollisuustuotteet ovat suhteellisesti halpoja. Syynä niiden halpuuteen on osaksi se, että ne tavallisesti ovat laadultaan europalaisia huonompia. On kuitenkin muistettava, että Aasian ostajapiiri on köyhää. Aasian sadoilla miljoonilla ei ole valitsemisen varaa, vaan ne ovat usein siinä asemassa, että niiden joko on ostettava halpaa tavaraa tai oltava ilman.

II Työväen asema Japanissa.

Japanin mahdollisuus ylivoimaisesti kilpailla Europan teollisuusmaiden kanssa johtuu myöskin siitä, että japanilaisen työmiehen palkka on tuntuvasti alempi kuin eurooppalaisen. Hänen palkastaan maksetaan sitäpaitsi usein osa tavaraosotuksissa. Eräissä teollisuuden haaroissa, niinkuin puuvilla- ja silkkiteollisuudessa, työskentelee melkein yksinomaan nuoria tyttöjä. Näiden vanhemmat ovat tehneet tyttöjen puolesta sopimuksia, jotka ovat tavallisesti voimassa kolme, joskus kuusikin vuotta. Vanhemmat saavat "etumaksun" 400 à 800 jeniä, tyttöjen palkasta. Noin 91 % näistä tytöistä asuu tehtaiden omistamissa makuusaleissa, ja ovat siis melkein vuorokauden umpeensa isäntänsä silmälläpidon alaisina.

Olisi kuitenkin erehdys arvostella työläisten oloja eurooppalaisen näkökulman mukaan. Japanilaisten tavat ja vaatimukset ovat toiset kuin eurooppalaisten. Epäilen tunteeko japanilainen työläinen olevansa huonommassa asemassa kuin eurooppalainen. Japanin työväenliiton pääsihteeri Osakassa maaliskuussa 1934 pidetyssä ammattiliittojen kongressissa:

"Japanin työmiesten palkat ovat alemmat kuin Englannin, Ranskan ja Saksan. Jos sitävastoin verrataan välttämättömien elintarpeiden hintoja, huomataan, etteivät japanilaisen työväenluokan elinehdot ole huonompia kuin muidenkaan. Japanilaisen työmiehen asema on paljon parempi kuin mitä yleensä luullaan." On myöskin otettava huomioon, että japanilainen varakaskin henkilö, mikäli hän ei yhteiskunnallisen asemansa kautta kuulu tai itse lukeudu ylempiin luokkiin kuuluvaksi, tarvitsee kovin paljon vähemmän kuin europalainen.¹⁾

Eräillä tahoilla Europassa vallalla oleva luulo, että Japanissa olisi olemassa niin suurta tyytymättömyyttä työväestön keskuudessa, että olisi ainoastaan ajan kysymys milloin täällä puhkeaisi vallankumous, johtuu takäläisten olojen tuntemattomuudesta. Työväki ei ole edes niin järjestyntä, että se voisi ryhtyä vallankumoukseen. Suurin osa kansasta on aivan epäinnostunutta politiikasta, mistä myöskin johtuu, ettei eduskunnalla ole mitään todellista valtaa. Olen kuullut väitettävän, että molemmat rikkaat suvut, MITSUBI ja MITSUBISHI finansioisivat suurimmat puolueet. Japanissakin on kieltämättä olemassa tyytymättömyyttä ja halua kansallisoita suuret omaisuudet. Syistä, joiden selvittelyminen tässä yhteydessä veisi liian pitkälle, on tällä suunnalla tun-
tuvaa kannatusta armeijan upseeriston keskuudessa. Jos val-

1) Mainitsen omasta kokemuksestani seuraavan tapauksen. Isäntäni, jolta olen vuokrannut viikonloppuhuvilani, asuu perheineen meikäläisen käsityksen mukaan hyvin yksinkertaisessa talossa, parissa huoneessa, joissa ei ole kuin joku-nen puutuoli ja pöytä. Kuulin äskettäin hämmästykseni, että hänen omaisuutensa lähentelisi paria kymmentä mil-
joonaa Suomen markkaa.

lankumous kerran puhkeaa, olisi armeija luultavasti se, joka sen panisi toimeen. Europan teollisuudelle ei siitä kuitenkaan olisi hyötyä, sillä vallankumous ei voisi suu- restikaan muuttaa työväestön elinehtoja. Japanilaiset ovat kerta kaikkiaan siinä asemassa, että heidän täytyy myydä tuotteitaan ulkomaille voidakseen elää. Japani ei ole sel- lainen luonnontuotteista rikas maa kuin Venäjä, joka voi hätätilassa tulla toimeen ilman muita maita. Japanin täy- tyy ostaa melkein kaikki tarvitsemansa raaka-aineet muualta.

III Eräiden Europan maiden sijoituksista Aasiassa.

Kun Japanin kilpailu melkein yksinään jo on ai- heuttanut suunnattomia vahinkoja ja miljoonien valkoisten työttömyyttä, ei ole vaikea aavistaa mikä tulee olemaan seurauksena kun Aasian sadat miljoonat heräävät ja vähitel- len vapautuvat valkoisten holhouksesta. Useilla Europan mailla on suuria omaisuuksia investoituina muissa maanosis- sa. Englannin sijoitukset arvioidaan noin 3 1/2 miljaardiksi punnaksi. Näistä on suuri osa alueissa, joita Japani jo pitää omina etupiireinään. Niin esim. on Englannilla Aus- trealiassa 494, Malaijivaltioissa 108 ja Kiinassa 105 mil- joonaa puntaa. Siamissa on sillä myöskin huomattavia si- joituksia. Hollannin sijoitukset Aasiassa vastaavat suunnil- lilleen 3/5 Englannin aasialaisista sijoituksista. Ranskalla on tuntuvasti yli 3 miljaardia frangia Aasian siirtomais- saan. Sanghaiissa yksinään on sillä 978 miljoonaa frangia.

IV. Japanin päämäärä.

Japanin päämäärä on muodostaa taloudellinen kokonaisuus, joka paitsi Japania ja Koreaa myöskin käsittäisi Mantšukuon, Kiinan, Indo-Kiinan, Siamin, Burman, Hollannin Itä-Intian siirtomaat ja mikäli mahdollista, Austraalian, jota Japani jo kauan on pitänyt sopivana alueena, johon se voisi siirtää liikaväestöään. Japanin ei välttämättä tarvitse valloittaa näitä maita taloudellisen vaikutuksen saavuttamista varten. Jo muodollinenkin tasa-arvo Euroopan maiden kanssa riittää sille sen haluaman tosiasiallisen vaikutuksen saamiseksi. Ei ole epäilystäkään siitä - kaikki eurooppalaiset sen täällä ymmärtävätkin - että nykyinen sota on mitä kohtalokkaimmin järkyttänyt valkoisten sekä poliittista että taloudellista asemaa Aasiassa. Englanti, Ranska ja Hollanti lienevät ne, jotka ensisijassa joutuvat kärsimään, mutta loppujen lopuksi tulevat kaikki muutkin tuntemaan uuden asiointilan vaikutukset. Sota on monessa tapauksessa melkein keskeyttänyt Euroopan suurvaltain ja niiden siirtomaiden väliset kaupalliset suhteet. Emämaa on ollut pakoitettu lakauttamaan tai lieventämään siirtomaissa muihin valtioihin nähden voimassa olleita rajoituksia. Niin on Japanin vienti Indo-Kiinaan kasvanut kolmenkertaiseksi Ranskan viennin vähentyessä. Hollannin Itä-Intian ja Japanin väliset kaupalliset suhteet tulevat yhä läheisemmiksi. Tulevaisuudessa käy yhä vaikeammaksi pakottaa alkuasukkaita ostamaan kalliilla hinnalla Euroopasta tuotuja tavaroita ja estää niiden tuontia lähempää.

V. Valkoisen rodun vähenevä syntyväisyys.

14

Europän teollisuuden asema käy sitäkin vaikeammaksi kun sen oma väkiluku osottaa arveluttavia vähentymisen merkkejä. Vuonna 1880 syntyi Euroopassa jokaista 1000 henkeä kohti 30-40 lasta, nykyään ainoastaan 18. Ranskan tiedeakatemian jäsen professori RICHE on eräässä tutkielmassaan laskenut, että niistä 195 miljoonasta, joilla maapallon väkiluku hänen laskelmiensa mukaan enenee vuosina 1935-45, lankaa 140 miljoonaa Aasian osalle.¹⁾ Ranskan väkiluku ei tule nousemaan yli 40 eikä Englannin yli 46-47 miljoonan, mihin se nousisi v.1950. Japanin hallituksen toimesta laadittujen tilastollisten laskelmien mukaan nousee Japanin väkiluku v. 1945 noin 76 ja v. 1964 noin 108 miljoonaan. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Pohjois Amerikan Yhdysvaltain tilastollisten tietojen mukaan saavuttaa niiden väkiluku korkeimman määränsä v.1980, jolloin siellä on 150 miljoonaa kun sitävastoin esim. Japanissa ja sen siirtomaissa edellytetään jo useita vuosia aikaisemmin olevan yhteensä 200 miljoonaa henkeä.

VI. Europän yhtymisen välttämättömyys.

Europän ja valkoisen rodun kansojen elämä on ollut monessa suhteessa helpompaa kuin muiden. Lahjakkautensa ja tarmonsensa kautta ovat ne luoneet itselleen paremman toimeentulon kuin muut. Tulevaisuus ei kuitenkaan lupaa, että

1) New Yorkin väkiluku lisääntyy vuosittain 19 ja Tokion 44 hengellä 1000 kohti.

tällainen olotila tulisi jatkumaan. Tuntuu näin ollen, että ainoa keino pelastaa Europan kansat niitä uhkaavalta vaaralta olisi, että ne ryhtyvät yhdessä puolustamaan taloudellisia etujaan. Muodostamalla yhteisen suuren taloudellisen pöörin voitaisiin saada syntymään kokonaisuus, jolla on mahdollisuuksia taistella, ja taistella menestykselläänkin, toimeentulonsa puolesta. Jos Europan kansat järjestäisivät omat keskinäiset taloudelliset suhteensa paremmin kokonaisuuden etuja silmällä pitäen voisivat ne luoda yhteyden, joka muidenkin maanosien olisi otettava huomioon taloudellisena ja poliittisena valtatekijänä.

Europan kansoja uhkaa toisenkinlainen vaara. Venäjän bolshevismi uhkaa tuhota Europan ja valkoisen rodun vuosituhansien kuluessa luomia sivistyksellisiä arvoja ja odottaa ainoastaan hetkeä voidakseen alottaa marssinsa länteenpäin. Taistelu sen ja muiden välillä voi lykkäytyä, mutta se on tuskin vältettävissä.

Kokemus osoittaa, että yhteiset taloudelliset edut kehittävät poliittistakin solidariteetin tuntoa ja tätä vältellen luovat poliittisenkin etuyhteyden. On senvuoksi luultavaa, että yhtynyt Europa, jos sellainen syntyy, jo taloudellistenkin etujensa vuoksi puolustaisi alueellistakin koske-
1)

mattomuuttaan ulkoapäin tulevia hyökkäyksiä vastaan.

1) Saksan valtakunnan talousministeri FUNK lausui eräässä puheessaan, ettei "yhtynyt Europa anna kenenkään asettaa itselleen poliittisia eikä taloudellisia vaatimuksia".

Ajatus Europan valtioiden välisestä lähemmästä yhteydestä on omiaan pelottamaan useita senvuoksi, että se, jos se saataisiin muodostetuksi, ei syntyne täydellisesti vapaaehtoista tietä aikaansaadun sopimuksen perustalla. Valittavasti ei se kuitenkaan voine syntyä ilman osittaista pakkoakin. Europan kansat ovat niin erimielisiä, että tämä tuskin on mahdollista. Historia ei myöskään anna esimerkkejä siitä, että näin suurisuuntaiset muodostelmat syntyisivät ilman taistelua. Eihän edes Amerikan Yhdysvaltoja saatu muodostetuiksi sodatta. Mutta historia antaa runsaasti esimerkkejä siitäkin, että pakonkin kautta on luotu elinvoimaista kehitystä ja että sekin on vienyt ihmiskuntaa eteenpäin. Mutta toiselta puolen juuri senvuoksi, että tällaisen yhteyden syntyminen edellyttää eräänlaista pakkoakin - muodollinen suostumus annetaan monasti pakostakin - on sen muodostaminen erittäin arkaluontoinen ja vaikea tehtävä, joka asettaa suuria vaatimuksia luojilleen. Europan valtioiden yhteyden - jos jotain kestävästä tahdotaan luoda - tulee olla sen kansojen oikeuksien paraimpana turvana.

W. G. Linn

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Tolmen

20/1 1941

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

KIRJELMÄ n:o 58 - 18.

Tokio S S A 30 P : N Ä t a m m i K U U T A 19 41 .

VIITTAUS:

N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n . o

VIITTAUS: D . U . M . / 19

11/27/41 Salainen 41
26/2-41
5 015
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 4:

Poliittisesta tilanteesta

Kaukaisessa Idässä.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 4.

Ministeri:

W. L. ...

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Tokiossa 30 p:nä tammi kuuta 1941.

11/27/94. 2-41

Asia: Poliittisesta tilanteesta
Kaukaisessa Idässä.

26/2-41

5 C5

Tokion diplomaattikunnassa näyttää nykyään olevan yleisenä käsitys, että Japani koettaa pysyä erillään Euroopan valtioiden välisestä sodasta. Niinkuin Ministeriölle lähettämistäni tiedoituksista on käynyt ilmi, olen itse aina ollut taipuvainen uskomaan, ettei Japanilla ainakaan toiseksi ole mitään halua ryhtyä sotaan Englantia ja Amerikkaa vastaan. Sen Saksan ja Italian kanssa solmima sopimus on ensi sijassa käsiteltävä hinnaksi, jonka sen oli maksettava akselivaltioiden lupamasta tunnustuksesta ennenkaikkea Indo Kiinaan nähden. Sopimus solmittiinkin samoin aikoihin, jolloin japanilaiset joukot lähetettiin Indo Kiinaan. Sopimuksen tarkoituksena oli estää Yhdysvaltoja sekaantumasta sotaan Saksa ja Italiaa vastaan. Nekin virkaveljeni, jotka niinkuin Belgian suurlähettiläs FORTHOUME ja Ranskan suurlähettiläs ARSENE-HENRY ovat uskonut, että sopimus välttämättä johtaisi sotaan, ovat nyt kumpikin sanoneet minulle, että heistä "barometteri" pikemminkin puhuu rauhan säilymisen puolesta Kaukaisessa Idässä. Syytä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi Ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksille.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksillein.

tähän on, että entisten syiden lisäksi on tullut uusia, jotka kehottavat Japania varovaisuuteen.

Japanin toivomaa sopimusta Venäjän kanssa ei ole saatu aikaan. Päinvastoin tuntuu siltä niinkuin Venäjän suhtautuminen Japaniin olisi jyrkentynekin entisestään. Espanjan suurlähettiläs Méndez de V I G O on kertonut minulle seuraavaa. Niiden neuvottelujen kuluessa, joita Japanin suurlähettiläällä, kenraali T A T E K A W A lla on ollut Moskovassa M O L O T O Vin kanssa, on hänen annettu ymmärtää, että Japanin on tehtävä tuntuvia myönnytyksiä jos se haluaa saada aikaan toivomaansa yleistä järjestelyä Venäjän kanssa. Tällöin on otettava lähtökohdaksi Portsmouth'issa v. 1905 solmittu rauhansopimus.¹⁾ Niinkuin olen Ministeriölle sähkötieta ilmoittanut, kertoi ulkoministerin apulainen O H A S H I minulle jo marraskuussa, että neuvotteluissa oli ilmennyt erittäin suuria vaikeuksia. Ollessaan luonani joulukuun 6 päivänä mainitsi hän, että neuvottelut olivat joutuneet kokonaan pysähtykäin. Käydessäni ulkoministeriossa hänen luonaan myöhemmin joulukuussa, sanoi hän, että silloin neuvoteltiin kalastusta koskevista konsessioista. Kalastusta koskevia neuvotteluja käydään säännöllisesti vuoden lopulla. Nämä neuvottelut ovat nyt joutuneet päätökseen,

1) Olen sattumalta saanut selville mistä japanilaisesta lähteestä Méndez de V I G O erään välirikien kautta saa tietoja. Pidän hänen lähettämän hyvänä.

mutta tulos oli Japanin kannalta katsoen laiha. Täällä on ollut aivan yleisenä toivomus, että japanilaisten ka-
lastamismahdollisuuksia tuntuvasti helpoitettaisiin. Nyt on
Japanin hallitus ollut pakoitettu suostumaan siihen, että
myönneetyistä konsessioista onkin maksettava 20 % enemmän
kuin viime vuonna. Pidän luultavana, että Saksa, silloin
kun Japani solmi sopimuksensa sen ja Italian kanssa, an-
toi Japanille toiveita siitä, että sen onnistuisi päästä
sovintoon Venäjän kanssa. Kenraali O T T'in saadessa tehtä-
väkseen työskennellä Venäjän ja Japanin lähentämiseksi -
mikä johtui saksalaisvastaisen mielialan vahvistumisesta Yh-
dysvalloissa ¹⁾ - lupasi Saksa luultavasti apuaan Japanin ja
Venäjän välien parantamiseksi. Pettymys on nyt epäilemättä
ollut yhtä suuri Berlinissä kuin Tokiossakin. Mutta Venä-
jä on kerta kaikkiaan totutettu suuriin voittoihin, eikä
se halua luopua niistä idässä enemmän kuin lännessäkään.
Seurauksena on, ettei Japanin selkäpuoli ole vapaa.

Italian jatkuvassa tahdissa kärsimät tappiot ovat
osottaneet, ettei Mussolinin Italia sotilaallisessa suhtees-
sa ole entisestään senottavasti muuttunut. Englannin valta
Afrikassa on osottautunut olevan vahvemmalla perustalla kuin
mitä japanilaisille on vakuutettu. ²⁾ Ne kolme valtiota, jot-
ka Japanin ennen kaikkea on otettava laskuissaan huomioon,

1) Vert. raportti n:o 42, päivätty lokakuun 23 päivänä 1940.

2) Tätä Italiaa vastaan ei uskallettu taistella sen ryh-
tyessä valloittamaan Abessiinia. Englanti ja Ranska te-
kivät silloin historiansa luullakseni suurimman erehdyk-
sen.

ovat Venäjä, Englanti ja Amerikan Yhdysvallat. Saksan ja Italian kannatus ja apu voivat tulla kysymykseen vasta rauhasta sovittaessa, silloin kun Englanti on lopullisesti voitettu. Kaukaisessa Idässä Saksa enemmän kuin Italiakaan eivät kykene Japania auttamaan. Näin ollen on Japanin mielenkiinto sotaan entisestään laskenut.

Akselivaltioiden kannalta katsoen on ollut epäedullista, että tämä on tapahtunut juuri nyt, kun olisi ollut kaikkein tärkeintä, että Yhdysvaltoja pelotettaisiin avustamasta Englantia. Sen sijasta, että Japani pelottaisi amerikkalaisia tekevät viimeainitut nykyään parhaansa pelottaakseen japanilaisia. Niinkuin olen ministeriölle ilmoittanut saivat Amerikan ambassaadin naiset uudistetun "neuvon" palata kotiin. Keskustelin äskettäin erään amerikkalaisen diplomaatin kanssa, jonka vaimo lähiaikoina lähtee Japanista, ja kysyin häneltä luuleeko hän, että syntyy sota Amerikan ja Japanin välillä. Hän vastasi, ettei tämä ollut laisinkaan varmaa, mutta Washingtonissa pidetään diplomaattien rouvien poistumista pelotuskeinona. Sillä osotetaan, että Amerikka puolestaan on valmis sotaan jos Japani sitä haluaa. Tiedän, että ambassadööri G R E W on ollut kutsutuna ulkoministeriönkin näiden lähtöjen johdosta. G R E W samoinkuin lähtevät naisetkin selittävät kaikille, että syytä tähän on Japanin epäystävällinen ja uhkaava suhtautuminen Yhdysvaltoja kohtaan, mikä antaa aihetta luulemaan, että Japani valmistautuu sotaan. Japanin ulkoministeriöstä on myöskin tiedusteltu erikoisella nootilla syytä siihen, minkä

vuoksi Amerikan ambassaadin jäsenet myyvät autojaan. Vastauksessaan on G R E W ilmoittanut syiden olevan "henkilökohtaisia". G R E W on samoin kertonut minulle, että Saksan taholta on koetettu estää uuden suurlähettilään, amiraali N O M U R A n lähtöä Washingtoniin. N O M U R A oli ulkoministerinä tänne tullessani ja lienee Japanin sotaan osallistumista vastaan. HÄN on sitäpaitsi R O O S E V E L T -in henkilökohtainen tuttava niiltä ajoilta, jolloin hän aikoinaan oli laivastoattaseana Washingtonissa. Hyvätuulisena ja huumoria tajuavana luulen hänen olemukseltaan sepiven paremmin maansa edustajaksi Amerikkaan kuin useimmat maamiehistään, joilta yleensä puuttuu huumori. Kiinnitin huomiota siihen, ettei ketään Saksan ambassaadin jäsentä ollut läsnä niillä teekutsuilla, jotka pidettiin suuressa "Tokyo"-klubissa N O M U R A n kunniaksi ennen hänen lähtöään. Niinkuin olen Ministeriölle sähköellä ilmoittanut, lähti N O M U R A viime viikolla määräpaikkaansa. Häntä saataville sanomalehtimiehille lausui hän tekemän parhaansa estääkseen sodan puhkeamista Amerikan ja Japanin välillä. Kummatkaan kansat eivät halua sotaa.

Vaikkakin siis "barometteri" tällä hetkellä ennustaa poutaa, olisi kuitenkin liian uskallettua mennä vaikkuttamaan, että kaunis sää todellakin jää pysyväiseksi. Tilanne muuttuisi epäilemättä kokonaan, jos esim. Saksan onnistuisi vallata Englanti. Tässä tapauksessa käyttäisi Japani epäilemättä tilaisuutta hyväkseen. Mutta siinäkin tapauksessa ettei saksalaisten joukkojen viemisestä Englan-

tiin tule mitään - tavallisen ihmisen järjen mukaan sen pitäisi nyt olla jotenkin vaikeata - voi helposti sattua joku odottamaton tapaus, joka pakottaa joko Amerikan tai Saksen julistamaan sodan. Tilanteen kehitystä Japanissa arvoiteltaessa on sitäpaitsi otettava huomioon sekin, että armeija, jolla täällä on tosiasiallinen valta, saattaa pakottaa muut alistumaan omaan ratkaisuunsa. Ei ole suinkaan sanottu, että armeijan päätös vastaisi yleistä mielipidettä, minkä vuoksi tällä hetkellä ei siis myöskään kukaan voi täydellä varmuudella sanoa tuleeko Japani osallistumaan sotaan vai ei. Ainoa mitä täällä olevat diplomaatit voivat tehdä, on koettaa seurata Japanin poliittisen barometterin liikkeitä ja kulloinkin todeta osottaako se myrskyä vai poutaa.

U. J. Linnar

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/5

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri. Tolman

12/2 1941.

AINMI

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

14/271 Pal 2 -41

KIRJELMÄ n:o 107 - 23.

11/3-41

Tokio ssal3 P:NA helmi KUUTA 19 41.

OSASTO

VIITTAUS: N

5 C15

P:NA KUUTA 19 P:TTY n.o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 5:

Japani ja nykyinen sota. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 5.

Ministeri: W. J. Lohman

T O K I O

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Tokiossa 13 p:nä helmikuuta 1941.

Asia: Japani ja nykyinen sota.II.

11/3-71

OSASTO

5

C15

Syytä siihen, että uudestaan palaan kysymykseen Japanin osallistumisesta sotaan on se, että olen huomannut japanilaisen yleisön keskuudessa yhä enemmän vakaantuvan käsityksen, että sota - niin valitettavaa kuin se sen mielestä onkin - ei ole vältettävissä. Melkein kaikki ne, joiden kanssa viime viikon kuluessa olen keskustellut, näyttävät olevan tätä mielipidettä.

Sähköitin joku aika sitten Ministeriölle siitä, että Tokiossa on levitetty julistuksia, joissa varoitetaan ryhtymästä sotaan Amerikkaa vastaan, koska se hyödyttäisi ainoastaan Neuvosto Venäjää. Onpa näissä julistuksissa kutsuttu kokouksiinkin tämän asian vuoksi. Olen kerran aikaisemmin maininnut, että tunnettu kenraali A R A K I on Japanin nykyisen ulkopolitiikan vastustaja ja katsoo, että maan pääasiallinen vihollinen edelleenkin on Venäjä. Näyttää kuitenkin siltä niinkuin ei hänen vaikutuksensa olisi kovin suuri.

Tiedustelin joku aika sitten entiseltä Varsovan virkaveljeltäni, ministeri I T O lta ottaisiko hän tehtä-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

väkseen kysyä A R A K I lta voisinko käydä tapaamassa häntä. I T O lupasikin ensin järjestää asian, mutta peruutti kymmenen minuutin päästä lupauksensa, koska asia oli hänestä "hyvin arkaluontoinen". Toinen yritykseni ei onnistunut sen paremmin. Japanin uusi Parisin suurlähettiläs K A T O pyysi minua eräänä päivänä pelaamaan golfia kanssaan. Aterioidessamme pelimme jälkeen, siirsin keskustelun kenraali A R A K I n. Kun sanoin K A T O lle, että minusta olisi mielenkiintoista tavata häntä, lupasi K A T O heti järjestää asian. Hän sanoi puhuvansa siitä ulkoministerin sihteerille, joka sitten ilmoittaisi minulle milloin voin tavata A R A K I n. Toivottavasti ei pettymykseni näkynyt liian selvästi kasvotillani. Luonnollista on, etten ole koskaan sittemmin kuulut asiasta. Olen toistaiseksi luopunut kaikista yrityksistäkin, sillä eräs tuttavani entinen japanilainen suurlähettiläs on käsityksensä sanonut minulle, ettei kenraali A R A K I luultavasti nykyään mielellään tapaa ketään ulkomaalaista diplomaattia.

Monet virkaveljeni ovat taipuvaisia antamaan suuren merkityksen edellämminuulle julistuksille. A R S È N E - H E N R Y, joka ensimmäisenä niistä minulle kertoi, katsoi niiden osottavan, että tätä nykyä on kiivas taistelu käynnissä amerikkalais- ja venäläisvastaisten piirien välillä. Olen kuullut lausuttavan sellaisenkin käsityksen, että julistusten takana voisi olla itse kenraali A R A K I. Se saikka, että niiden on annettu jäädä paikoilleen, puhuisi joka tapauksessa sen puolesta, että huomattavat piirit le-

vittävät niitä. Syynä siihen, että itse olen epävarma siitä, voidaanko näille julistuksille antaa kovin suurta merkitystä, on se, että minulla on Suomen ja Venäjän sodan ajoilta kokemuksia julistuksista, joiden annetaan olla paikoillaan, mutta joista ei lehdissä saa mainita sanaakaan. Ne osottavat kyllä, että on olemassa tyytymättömyyttä, mutta ne osottavat mielestäni samalla miten vähän tosiasiallista vaikutusta venäläisvastaisilla piireillä tätä nykyä on. Ehkäpä yhtenä syynä julistusten paikoilleen jättämiseen on sekin, että niiden katsotaan olevan hyvänä muistutuksena Neuvosto-Venäjälle, jotta se ei, kaikkien tšekalaisten lähentymisyritysten jälkeen, tuntisi itseään liian varmaksi ja liiaksi väheksyisi Japania. Eräät japanilaiset tuttavani eivät myöskään usko, että A R A K I lla olisi jotain tekemistä niiden kanssa.

Olkoon tämän asian laita miten tahansa, tosiasia on, että Japanissa on ryhdytty valmistaviin toimenpiteisiin evakuoitioitten varalta. Yli 60 vuotta olevien samoin kuin alaikäisten on sodan syttyessä siirryttävä pois suurista kaupungeista. Eräs japanilainen on myöskin kertonut minulle, että tarkoitus on sodan sattuessa polttaa Tokiossa joukko taloja, jotta nämä eivät aiheuttaisi laajempia tulipaloja. Kysymys on luultavasti sotilaallisessa suhteessa tärkeiden laitosten läheisyydessä olevista rakennuksista, sillä useimmat kaupungin taloista ovat puusta. Amerikassa olevien japanilaisten liikemiesten vaimot ja lapset siirtyvät vähitellen Japaniin. Vakoilijain pelko, josta jo kerran ennen

1)
olen tiedoittanut, on yhä lisääntynyt. Näinä päivinä on astunut voimaan laki, joka antaa viranomaisille uusia valtuuksia ja koventaa vakoilusta säädettyjä rangaistusmääräyksiä. Parlamentissa on sitäpaitsi välikysymysten muodossa painostettu välttämättömyyttä karttaa ulkomaalaisten seuraamista. Erikoisesti on huomautettu vaarasta, joka piilee siinä, että nämä (luultavasti diplomaatit) voivat saada tietoja "ylempiin piireihin kuuluilta henkilöiltä". Mikäli diplomaattikunnassa väitetään, on jo kauan vaadittu lähetystöissä seurustelevalta tietoja siitä, mitä he kuulevat ja näkevät. Huomattavassa asemassa olevien henkilöiden saaminen kutsuihin lähetystöihin tulee yhä vaikeammaksi.²⁾

Mahdollistahan on, että väestön keskuudessa liikkeellä olevat huhut johtuvat edellämainituista varovaisuustoimenpiteistä ja ettei niille tarvitse antaa kovin suurta merkitystä. Japanilaisten äärettömän vahvasta solidariteetista johtuu, että väestöä on helppo johtaa johonkin määrättyyn suuntaan. Kun monet yksityiset tuttavani, japanilainen sihteerini y.m. nyt sanovat olevansa vakuutettuja siitä, ettei sota ole vältettävissä, on sellainen mahdollisuus lähellä, että jonkinlainen väestön "valistamista" äkettäin tavalla tai toisella on tapahtunut. Syytä kysyttäessä voivat vastaukset käydä eri suuntiin. Jotkut arvelevat, että Yhdys-

1) Vertaa raportti n:o 37, päivätty 14 päivänä syyskuuta 1940.

2) Kesäkuussa järjesti hovin ylisereoniamestari lähetystä pääliköille puutarhajuhlan, joka aiheutti meissä harhaluulon, että hänkin ottaisi vastaan kutsuja meidän luokse. Hovin korkeimmat virkamiehet kieltäytyvät säännöllisesti tulemasta lähetystöihin.

vallat alkavat sodan Japania vastaan. Toiset sanovat, että Japanin on toteutettava "uusi järjestys", jota amerikkalaiset ja englantilaiset vastustavat. Kolmannet valittavat, että kuljetaan sotaa kohden, mutta vakuuttavat, että Samurai-hengen mukaista on pitää lupauksensa, ¹⁾ joten Saksalle ja Italialle annettu sitoumus on täytettävä.

Painovapautta on myöskin tuntuvasti rajoitettu, joten lehdet esim. vaikenivat Italian kärsimistä tappioista.

Voimatta vetää mitään varmaa johtopäätöstä mainitsemistani seikoista, olen joka tapauksessa halunnut kiinnittää niihin Ministeriön huomiota.

W. J. O. O. O.

P.S. Senjälksen kun edellä oleva on kirjoitettu, olen keskustellut huomattavan liikemiehen, vapaaherra Takaharu MITSUIN kanssa, ja on hänkin myöntänyt panneensa merkille saman seikan kuin minäkin, että japanilainen yleisö yht'äkkiä on tullut "hermostuneeksi" ja on ruvennut uskomaan sodan mahdollisuuteen. Hän sanoi, että liikemiespiireissä toivotaan edelleenkin, ettei sodasta tule mitään.

1) Yksityisessä elämässä ei Samurai-hengen vaikutusta useinkaan huomaa.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Tolman

26/2 1941

OASIAINMIN

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.
15 221 Sal. S. 41

KIRJELMÄ n:o 132 - 30.

Tokio S S A 26 P: N Ä helmi K U U T A 19 41.

26/3-41

OSASTO
5 C15

VIITTAUS: _____ N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: _____ D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 6:

Suomen ja Venäjän välisistä
suhteista.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 6.

Ministeri: *V. J. Lunden*

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Tokio ssa 26 p:nä helmi kuuta 19 41.

Asia: Suomen ja Venäjän välisistä
suhteista.

15/271 Jel. S - 41
26/3 - 41
OSASTO
5 C15

Amerikan Yhdysvaltain Tokiossa olevaan suurlähetystöön on äskettäin Moskovasta siirtynyt Mr. Charles E. B O H L E N, joka on toiminut monet vuodet Amerikan sikäläisessä suurlähetystössä, jossa hänen tehtävänään oli m.m. venäläisten lehtien seuraaminen. Käydessään luonani siirtyi keskustelumme luonnollisesti myöskin Suomen ja Venäjän välisiin suhteisiin. B O H L E N in antamien tietojen mukaan olivat ne kesällä niin kireät, että Moskovan diplomaattikunnassa pidettiin uutta hyökkäystä mahdollisena. Nyt oli huomattavissa tuntuva parannusta. Vaikuttiko tähän ehkä sekin, että eräät riitakysymykset mahdollisesti olivat joutuneet järjestykseen, oli seikka, jota hän ei sanonut voitavansa arvostella, mutta yleisen ulkopoliittikan alalla oli todettavissa kolme tapausta, jotka vahvistavat Suomen asemaa:

- 1) Suomen ja Saksan välinen, saksalaisten joukkojen Norjaan kuljettamista koskeva sopimus.
- 2) Saksan, Italian ja Japanin välinen sopimus.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

3) Saksan ja Italian Rumanialle antama garanttia.

Nämä kolme seikkaa ovat osottaneet Venäjälle, ettei sen levenemistä pitemmälle länteenpäin katsota suotavaksi. B O H L E N ei myöskään luullut, että Venäjä nykyhetkellä yrittäisi sitä. Tilanne voi muuttua jos esim. Saksa kärsisi tappion. "Monet" lisäsi hän lopuksi, "arvostelevat Europan poliittista tilannetta yksinomaan länsi Europan näkökulmasta. Nykyinen Saksa on kansallissosialistinen, mutta sillä on joka tapauksessa tehtävänsä Itä Europassa". B O H L E N sanoi olevansa vakuutettu siitä, että Saksa nyt mielellään näkisi, että Ruotsi auttaisi meitä Venäjää vastaan. On muitakin seikkoja, jotka Venäjän on otettava huomioon ennenkuin se uudestaan alkaisi sodan. Ennenkaikkea suomalaisten urhoollisuuden ja kestävyuden. Suomen uusi raja lienee varustettu paremmin kuin entinen. Lentokoneita ja muitakin sotatarpeita on suomalaisilla myöskin enemmän kuin ennen.

Moskovassa ollessani huomasin, että B O H L E N nuoruudestaan huolimatta oli yksi sikäläisen diplomaattikunnan asioista paraimmin selvillä olevista jäsenistä. Hänen siirtymisensä tänne johtui siitä, että suurlähettiläs G R E W oli lausunut toivomuksen, että hän saisi ambasasaadinsa Venäjän oloja tuntevan henkilön. Tokion kannalta katsoen olen tyytyväinen siitä, että hän sai Moskovan ambasadin paraimman miehen.

V. J. Salonen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CN

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Tolman

6/3 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ
KIRJELMÄ n:o 154 - 34.
Tokio SSA 6 P:NÄ maaliskuu KUUTA 1941.

VIITTAUS: _____ N
P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____
VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Salainen.
16/271 Sal. S -41
1/4-41
5. 015

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 7:

Vähän Puolan viimeaikaisesta
politiikasta. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 7.

Ministeri:

U. J. Lohman

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Tokio ssa 6 p:nä maaliskuuta 1941.

16/271 Pal. S-41.

1/4 - 41

Asia: Vähän Puolan viimeaikaisesta politiikasta. II.

OSASTO

57 C15

Olen eräässä aikaisemmassa tiedoituksessani ¹⁾ maininnut, että Turkin Varsovassa olleen suurlähettilään TEKin käsitys on, että ulkoasiainministeri B E C K olisi halunut saada aikaan sopimuksen Saksan kanssa, mutta asia raukesi presidentti M O S C I C K I'n ja puolalaisten sotilaspiirien vastustuksen vuoksi.

Tämä käsitys onkin kaikesta päätäten oikea.

Toinen entisistä Varsovan aikuisista virkatovereistani, Japanin suurlähettiläs S A K O H, joka oli Varsovassa vielä sodan alkaessakin (T E K lähti sieltä jo heinäkuussa), on vahvistanut tämän minulle. B E C K oli itse sanonut S A K O H'lle, että hän haluaisi järjestää asian Saksan kanssa, mutta, niinkuin hänen sanansa kuuluivat, "minulla ei ole mitään vaikutusta, presidentti samoinkuin sotilaspiirit eivät suostu myönnytyksiin." S A K O H lisäsi, ettei marsalkka RYDZ-SMIGLY hänen käsityksensä mukaan koettanutkaan arvostella asiaa valtiomiehenä. Hänen kantansa oli hyvin selvä ja yksinkertainen. Valtio, joka tahtoo jotain

1) Vertaa raporttini n:o 5, päivätty 29/I-40.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäkäsi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

osaa Puolasta, on tämän vihollinen ja sitä vastaan on taisteltava.

Olen myöskin kosketellut tätä kysymystä Saksan ambassaadissa. Tšekäläisten saksalaisten diplomaattien käsitys näyttää myöskin olevan se, että B E C K olisi halunnut päästä sovintoon Saksan kanssa.

Se, mitä nyt olen voinut mainita B E C K'in suhtautumisesta Saksan taholta tehtyihin ehdotuksiin, vastaa täysin sitä käsitystä, mikä minulla kymmenen vuoden tuntemuksen perustalla on hänestä. B E C K samoin kuin hänen lähimmät miehensä, kreivi S Z E M B E K ja osastopäällikkö K O B Y L A N S K I olivat täysin selvillä siitä, etteivät Englanti ja Ranska jo maantieteellisen asemansa vuoksi kyenneet tehokkaasti puolustamaan Puolaa, joten tämän oli koetettava saada aikaan hyvät, tai ainakin siedettävät, suhteet Saksaan.

Ministeri B E C K'in käydessä Suomessa teki hän edullisen vaikutuksen niihin, joilla oli tilaisuus tutustua häneen ja keskustella hänen kanssaan. Tämä johtui ennenkaikkea siitä, että hänestä saatiin käsitys, että hän arvosteli asioita todellisuuden pohjalla.

- Niinkuin Ministeriö luultavasti tietää, ovat saksalaiset viranomaiset useita kertoja koettaneet saada muodostetuksi puolalaista hallitusta "jäännös-Puolaa" varten, mutta ne, joiden puoleen on käännytty, ovat kaikki kieltäytyneet heille tarjotusta tehtävästä. Viimeinen, jota aivan äskettäin on koitettu saada muodostamaan hallitus,

on Alfred W Y S O C K I. Tullessani Puolaan oli W Y S O C -
K I alivaltiosihteerinä ulkoasiainministeriössä. Tästä toimesta
siirtyi hän suurlähettilääksi Berliniin ja sieltä Roomaan.
W Y S O C K I on myöskin kieltäytynyt. Mikäli Puolan takä-
läisessä suurlähetystössä on minulle kerrottu, olisivat sak-
salaiset vanginneet useita niistä, jotka kieltäytyivät muo-
dostamasta hallitusta.

V. J. L. Linn

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tobiossa oleva lähetysten raportti n:o 8.

Ministeri Tolman

7/3 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 155 - 35.

Tokio SSA 7 P:ÄÄ maalisk. KUUTA 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P:ÄÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

AINMI
Salainen.
17/271 Sal. 8-41
17-41
OSASTO
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 8:

Ulkoasiainministeri MATSUOKAN

lausunnot ja matkat.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 8.

Ministeri:

V. J. Linn

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Tokio:ssa 7 p:nä maaliskuuta 1941.

Asia: Ulkoasiainministeri
MATSUOKAN lausunnot
ja matkat.

AINMI
12/221 Pal. 8. 41
1/4-41
OSASTO
57 015

Joku aika sitten saivat täkäläiset diplomaatit eräänä aamuna hämmästykseseen lukea lehdistä Lontoosta tulleen sähkösanoman, jossa kerrottiin, että Japanin ulkoasiainministeri oli tehnyt Englannin ulkoministerille ehdotuksen vihollisuuksien lopettamisesta. Saksan suurlähettiläs ei luonnollisesti ollut vähintään hämmästyneiden joukossa. Niinkuin kenraali O T T itse on minulle kertonut, pyysi hän heti saada tavata ministeri M A T S U O K A a tiedustellakseen tältä mikä hänen tarkoituksensa oikeastaan oli ollut. Ministeri M A T S U O K A antoi hänelle silloin saman selityksen, joka sittemmin on ollut luettavana lehdisäkin. Vastatessaan erääseen valtiosihteeri E D E N I N kyselyyn, joka koski Japanin välitystä Indo Kiinan ja Thailandin välisessä konfliktissa, oli M A T S U O K A samalla lausunut toivomuksen, että maailmanrauha tulisi palautetuksi. Hänen tarkoituksensa ei ollut tehdä mitään varsinaista välitysehdotusta Euroopan suurvaltain välisen sodan lopettamiseksi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäkieli ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tämä selitys tuntuu täysin todenmukaiselta. Niinkuin Ministeriölle lähettämistäni tiedoituksista on käynyt ilmi, toivoo ulkoministeri M A T S U O K A hartaasti, että Japani välttyisi sodalta. Kun hän sitäpaitsi on hyvin puhelias ja mielellään lausuu mielipiteensä eri asioista, käytti hän tätäkin tilaisuutta hyväkseen sanoakseen käsityksensä. Lontoossa on luullakseni poliittisista propagandasyistä tahallaan annettu hänen lausunnolleen suurempi merkitys, kuin mitä sille todellisuudessa on syytä antaa. Tšekkiläiset englantilaiset diplomaatit ovat myöskin sanoneet, etteivät he ota asiaa "vakavasti".

Lisättäköön, että kenraali O T T soitti minulle eräänä sunnuntaiamuna pari päivää sen jälkeen kun olimme Saksan ambassaadissa keskustelleet asiasta ja pyysi, että ottaisin hänet, mikäli mahdollista, heti vastaan. Tultuaan luokseni kertoi O T T, että hän oli saanut kuulla, että englantilaiselta taholta levitettiin tietoa, että Saksan hallitus olisi esittänyt vastalauseensa Japanille M A T S U O K A n lausunnon johdosta. Saksa käyttäisi tätä lausuntoa aineena saadakseen nykyisen hallituksen, tai ainakin sen ulkoministerin, kaadetuksi. Näissä väitteissä ei ole mitään perää. Saksa ei anna asialle mitään erikoista merkitystä. "Korkkintaan", lisäsi O T T, "olisi syytä taputtaa M A T S U O K A a olalle ja sanoa hänelle: Mein Lieber, nicht so viel reden". O T T pyysi minua osottamaan "ystävyydenpalveluksen" ja tavatessani virkatovereitani sekä kuullessani kysymyksessä olevia väitteitä kumoamaan ne. Hänen omat

mahdollisuutensa diplomaattikunnassa olivat luonnollisesti rajoitetut. Vastasin tekeväni sen mielelläni, sillä en itsekään antanut asialle suurta merkitystä.

Helsinki on yksi niistä harvoista paikoista, joissa jo tiedetään ulkoministeri M A T S U O K A n matkasta Berliniin ja Roomaan, jolla matkalla hän myöskin pysähtyne Moskovaan. Sain 1/III eräältä "lähteeltä" kuulla hänen matkastaan Berliniin ja Moskovaan. Apuleisulkoministeri O H A S H I saapui eilen luonani olleille suurille kutsuille erehdyksestä 15 minuuttia liian aikaisin ja tuli silloin, huomattuaan että tiesin ulkoministerin matkasta, kerrotteeksi että matka on päätetty ulottaa Roomaan. JÄÄKÖ M A T S U O K A myöskin Moskovaan ja moneksiko päiväksi on toistaiseksi epävarmaa. Saksan ja Italian suurlähettiläitä lukuunottamatta ei asiasta vielä tiedetä diplomaattikunnassa. Eilen mainittiin lehdissä ensi kerran siitä, että suurlähettiläs O T T lähtee lähiaikoina Berliniin, mutta ulkoministerin matkasta ei ole vielä mitään kerrottu. Saapuessaan eilen kutsuilleni O T T kysyi minulta, enkä hämmästyntynyt lukiessani lehdistä hänen matkastaan Berliniin. Vastasin tietäneeni siitä "hieman enemmänkin". O T T kertoi silloin, että ulkoministeri R I B B E N T R O P oli jo puhelimesta onnitellessaan M A T S U O K A a kolmivaltio-paktin tultua allekirjoitetuksi pyytänyt tätä käymään Berlinissä. Matkasta ei ole kuitenkaan tähän asti tullut mitään.

Tahtomatta mitenkään väittää, että ulkoministeri MATSUOKA:n matka Berliniin tapahtuisi hänen EDENille esittämänsä lausunnon vuoksi, en pidä kuitenkaan aivan mahdollisena, että matkan tekeminen juuri nyt johtuu halusta painostaa Japanin ja akselivaltioitten välisiä ystävällisiä suhteita. Hallituksen on otettava huomioon, että armeijassa on niitäkin, jotka kolmivaltiopaktia solmittaessa olisivat halunneet puolustusliiton sijasta hyökkäysliittoa. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö ulkoministerin edelläänainittua lausuntoa olisi upseerien keskuudessa arvosteltu.

W. J. L. Chuman

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeriö Idman

17/3 1941.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö
KIRJELMÄ n:o 181 - 39.
Tokio S S A 17 P: N Ä m a a l i s K U U T A 19 41.

VIITTAUS: _____ N
P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n. o
VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.
19 272 Sel. 8 - 41
1574-41
5 C15

Ulkosaiainministeriö L L E

ASIA: Raportti n:o 9:

Kiinan kysymyksestä.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 9.

Ministeri:

W. L. Linn

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Tokio ssa 17 p:nä maalisk. kuuta 1941.

19 272 Pal. 3 - 41

Asia: Kiinan kysymyksestä.

1574-41

OSASTO

5 C15

Suomesta saapuvista lehdistä päättäen on eräs ruhtinas KONOYE n lausunto herättänyt suurta hämmästystä. Lausunto on seuraavan sisältöinen. "Vaikka Kiinan Japanin selkkäus nyt jatkuu viidettä vuotta, voidaan vielä tuskin odottaa sen järjestämistä. Sotavoimat eivät ole tähän syypääniä. Vastuunalainen olen vain minä. Valtaituimen ja koko kansakunnan edessä katson menetelleeni anteeksiantamattomasti uhrattuani jo miljoonia jenejä ja tuhansien sotilaitten hengen. Olen päättänyt mennä äärimmäisyyteen asti päästäkseni hallitsemaan tilanteen ja siten tehdäkseni valtiolle viimeisen palveluksen". Jotkut lehdistämme lausuvat sellaisenkin arvelun, että Japani kokonaan luopuisi nykyisestä Kiinan politiikastaan.

Kysymyksessä olevan lausunnon muoto johtuu kokonaan japanilaisesta mentaliteetista. Japanissa pidetään nimittäin erittäin sopimattomana, että se, jolla on oikein, moittii toista. Jos KONOYE olisi ollut eurooppalainen pääministeri olisi hän luultavasti sanonut, että hän

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

oli koko ajan epäillyt, ettei Kiinan kysymyksen ratkaisu ollut niin helppo kuin mitä eräällä taholla (= armeija) oli kuviteltu. Korkeasti sivistyneenä ja hyvän kasvatuksen saaneena miehenä ei hän moittinut ketään, vaan otti kohteliaasti itselleen kaiken syyn.

Japanissa on kyllä olemassa suurtakin tyytymättömyyttä Kiinan kysymyksen vuoksi, mutta johtuu se siitä, ettei asiaa ole vielä saatu järjestykseen. Täällä on tuskin ketään, joka haluaisi, että luovuttaisiin nykyisestä politiikasta. Tyytymättömät eivät siis myöskään syytä K O N O Y E'ä siitä, että ihmishenkiä ja rahaa on uhrattu, vaan pikemminkin siitä, ettei asiaa heidän mielestään ole ajettu kyllin tarmokkaasti.

Japanilla on kieltämättä suuria vaikeuksia voitettavana Kiinassa. Japanilaisten joukkojen edetessä kiinalaiset tavallisesti pakenevat, joten japanilaisilla on mahdollisuus marssia minne heitä haluttaa. Suurien välimatkojen ja vähäisen vastustuksen vuoksi japanilaisilla ei ole edes etap-piyhteyksiä. Japanilaisilla ei kuitenkaan aina ole ollut vastaavaa hyötyä etenemisestään. Kiinan sadat miljoonat ovat niinkuin meri, jonka pinta veneen kuljettua jonkun ajan kuluttua palautuu entiselleen.

Japanin hallitus olisi valmis milloin tahansa hylkäämään Nankingin hallituksen ja sopimaan Chungkingin hallituksen kanssa, jos tämä vaan suostuisi japanilaisten "uuteen järjestykseen". Niinkuin muistettane, odotettiin aiwan yleisesti, että Italia tunnustaisi WANG CHING-WEIN hallituk-

sen. Kysyessäni kerran Italian suurlähettiläältä I N D E L -
L iltä arveliko hän, että tunnustus pian annetaan, vastasi
hän, että Italian on vaikea tunnustaa Nankingin hallitusta
kun ei ole mitään takeita siitä, ettei Japani itse yht'
äkkiä luovu siitä, ja tunnusta sen vastustajaa. Eräs Japa-
nin hallituksen jäsenistä - muistaakseni se oli ruhtinas
K O N O Y E itse - lausui kerran edustajahuoneessa, että
WANG CHING-WEI oli sanonut, että hän on milloin tahansa
valmis ottamaan itsensä hengiltä saadakseen aikaan sovinnon
Kiinan ja Japanin välillä. Tässäkin lausunnossa on epäile-
mättä paljon Idän kaunopuheisuutta, mutta osottaa se sel-
västi, että japanilaiset ovat itsekin ruvenneet epäilemään
mahdollisuuksiaan saada aikaan rauhaa Kiinassa Nankingin
hallituksen avulla. Chungkingin hallitus ei ole kuitenkaan
toistaiseksi osottanut mitään halua solmia rauhaa heidän
kansaan.

W. J. ...

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: P 15

ASIA:

Tobiossa olevan lähetyksen raportti n:o 10.

Ministeri Idman

17/3 1941

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö
KIRJELMÄ n:o 182 - 40.

Salainen.

20/272 Sal. S - 41

Tokio S S A 17 P: N Ä M E A L I S K U U T A 19 41.

1574-41

VIITTAUS: _____ N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 10:

Japanin pääministeri ei
ole diktaattori.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 10.

Ministeri:

V. J. Linn

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Tokio:ssa 17 p:nä maaliskuuta 1941.

Asia: Japanin pääministeri ei
ole diktaattori.

AINW
20/272 Tal. S - 41

13/4-41

OSASTO

5 C15

Eräiden suomalaisissa lehdissä olleiden kirjoitusten ja lausuntojen johdosta haluan painostaa, ettei pääministeri, ruhtinas KONOYE ole mikään diktaattori. Keisarin neuvonantajien lukumäärä on ensinnäkin niin suuri, että ne aina voivat kontrolloida toisiaan, joten yhden miehen olisi vaikea tulla diktaattoriksi, vaan olisi kai silloin pikemminkin ajateltavissa jonkinlainen harvoinvalta¹⁾ Ottaen kuitenkin huomioon, että armeijalla nykyään on tosiasiallinen valta, olisi siviilimiehen mahdotonta saada valtaa käsiinsä. Mitä nykyiseen pääministeriin tulee, ei hän edes ole halunnut tulla hallituksen johtoon, vaan ryhtyi hän siihen velvollisuuden tunnosta ja muiden pyynnöistä. Hän ei ole hajottanut puolueita, vaan ovat kaikkien puolueiden johtajat jo paljon ennen hänen pääministeriksi tuloaan pyytäneet häntä muodostamaan yhden yhteisen puolueen. Puolueiden tekemä päätös lakkauttaa toimintansa lienee kyllä ainakin osaksi johtunut viranomaisten painostuk-

1) Vertaa raportti n:o 21, päivätty 4/6 1940.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sesta, mutta KONOYE ei silloin ollut hallituksen jäsenenä. Siitä huolimatta, että hän ensin otti vastaan tämän tehtävän ei hän sittemmin halunnutkaan muodostaa mitään puoluetta. Hän selitti, että se olisi ristiriidassa hallitusmuodon kanssa, koska puolueen johtajasta tulisi eräänlainen shoguuni (Tokugawa-suku piti valtaa käsissään Japanissa satojen vuosien aikana vuoteen 1868), mikä rajoittaisi keisarin valtaa.¹⁾ Niinkuin jo ennen olen maininnut, on armeijalla aina mahdollisuus saada aikaan hallituksen muutos siten, että puolustusministeri pyytää eroa ja kieltäytyy esittämästä itselleen seuraajaa. Muita mahdollisia syitä lukuunottamatta, nykyinen hallitus ei siis voi pysyä vallassa päiväkkään kauemmin kuin armeijan johto haluaa.

W. J. Edman

1) Vertaa raportti n:o 49, päivätty 9/12 1940.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tobiossa olevan lähetysten raportti n:o 11.

Ministeri Tolman

26/3 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ
KIRJELMÄ n:o 200 - 42.

AINM

Salainen.

21/272 Sal. S-41.

22/4-41

Tokio ssa 26 p:nä maalis KUUTA 19 41.

OSASTO

VIITTAUS: _____ N

5 C15

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 11:

Ranskan ja Thailandin
välisen konfliktin ratkaisu.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 11.

Ministeri:

W. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Tokio ssa 26 p:nä maaliskuuta 1941.

21/272 Jal. S-41
22/4-41

Asia: Ranskan ja Thailandin

välisen konfliktin

ratkaisu.

5 C15

Olen eräissä aikaisemmassa tiedoituksessani selosta-
nut Ranskan ja Thailandin välistä konfliktia. Mainitsin sil-
loin, että Thailand vaati, että Ranska luovuttaisi sille
pari Mekong-joen läntisellä puolella olevaa aluetta, jotta
tämä joki muodostaisi luonnollisen rajan Indo-Kiinan ja
Thailandin välillä. Sittenkin kasvoivat Thailandin vaatimuk-
set tuntuvasti ja vaati se sitäpaitsi itselleen suurta osaa
Kambodjasta. Ranskan suurlähettiläs A R S E N E - H E N R Y on
vakuutettu siitä, että tämä johtui englantilaisten ja japa-
nilaisten yllytyksestä. Englanti - ennenkaikkea sen Bangko-
kissa oleva lähettiläs CROSSBY ja luultavasti Singaporen ku-
vernööri - halusi kääntää Thailandin huomion Indo-Kiinaan
helpottaakseen painetta omalla rajallaan. Mikäli A R S E N E -
H E N R Y sanoi kuulleensa, on Thailandin ja Birman väli-
sellä rajalla ollut useita aseellisia välikohtauksia. Rans-
kan - tosin vahvistamattomien - tietojen mukaan olisi sia-
milaisissa joukoissa japanilaisiakin upseereita. Japani puo-

1) vertaa raportti n:o 48, päivätty 28/11 1940.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

lestaan halusi suurempaa vaikutusta Thailandissa.

Japanin välityksellä ja painostuksella aikaansaadun sopimuksen mukaan luovuttaa Ranska Thailandille paitsi ennenmainittua kahta Mekong-joen luona olevaa aluetta myöskin Kambodjan pohjoisen osan. Mekong-joki joutuu täten useimmissa paikoissa rajaksi ja syvin kohta muodostaa valtakuntien välisen rajan. Tästä tekevät kuitenkin poikkeuksen Mekong-joessa olevat Khong ja Khone saaret, jotka, vaikkakin ne ovat Thailandin suvereniteetin alaisia, ovat molempien maiden yhteisessä hallinnossa. Kaikki luovutetut alueet demilitarisoidaan. Ranskan kansalaiset samoinkuin Indokiinan väestöön kuuluvat henkilöt saavat nauttia hyväkseen samoja oikeuksia kuin Thailandin omat alamaiset.

Mainitsin eräässä sähkössäni täällä vallinneesta luulosta, että Thailand maksaisi Ranskalle sille joutuvi-
ta alueista. Tämä oli erääseen aikaan japanilaisten välitysehdotus, ja Tokion diplomaattikunnassa oletettiin, että ehdotus hyväksyttäisiin. Se, että ajatuksesta sittemmin luovuttiin, lienee johtunut siitä ettei Ranska enemmän kuin Thailandkaan olleet erikoisen kiinnostuneita siitä. Thailand ei olisi missään tapauksessa voinut maksaa summaa, joka Ranskan käsityksen mukaan mitenkään olisi vastannut alueiden arvoa. Ranskalle ei alueluovutus sitäpaitsi ensi sijassa ollut raha- vaan prestiisikysymys.

Niinkuin Ranskan suurlähettiläs A R S E N E -
H E N R Y sanoi minulle oli sopimus Ranskan kannalta
katsoen "huono". Tällöin on kuitenkin otettava huomioon,

ettei Ranskalla ollut muuta mahdollisuutta kuin suostua. Sillä ei ole Indo-Kiinassa niin paljon joukkoja, että se olisi voinut ajatellakaan aseellista yhteenottoa Thailandin kanssa. Thailand olisi sitäpaitsi luultavasti saanut apua japanilaisilta. Ainakin apulaisulkoministeri O H A S H I sanoi minulle, että Japani on pakoitettu "järjestämään" asian, sillä se ei halua, että syntyy aseellinen konflikti Ranskan ja Thailandin välillä. Ranska ei voinut myöskään odottaa aseellista apua Englannilta enemmäkuin Yhdysvalloilta-kaan. Englannin kanta on itse asiassa ollut kaksimielinen. Se halusi hyvittää Thailandia osalla Ranskan aluetta ja neuvotteli Japanin kanssa Thailandille annettavan alueen suuruudesta. Eräs Englannin tšekäläisen ambassaadin jäsenistä on minulle m.m. kertonut, että "suurlähettiläs C R A I G I E olisi luultavasti voinut saada paremmat ehdot Ranskalle jos Vichyn hallitus olisi ollut itsepäisempi, sillä ei ollut mahdotonta, että Englanti olisi aseellisesti intervoinut". Kun sanoin pitäväni tällaista intervointia uskomattomana, myönsi kertojanikin, ettei Englanti olisi voinut ryhtyä sotaan tämän asian vuoksi. Hän lisäsi kuitenkin, että "japanilaiset pelkäsivät sitä". Tosiasia on kuitenkin, etteivät japanilaiset enemmän kuin muutkaan ole ottaneet tällaista mahdollisuutta huomioon. Mainitessani A R S E N E - H E N R Y'lle Sir Robertin neuvotteluista M A T S U O K A n kanssa sanoi tämä kuulevansa niistä ensi kerran (!). Ranska ei ollut koskaan pyytänyt Englannin apua. "Englanti", lisäsi hän, "saa kyllä vielä katua lyhytnäköistä politiikkaansa.

Thailand on tänään Japaniin nähden samassa asemassa kuin Mantšukuo."

Japanissa on "välityksen" onnistuminen herättänyt erittäin suurta mielihyvää. Sen asema on suuresti vahvistunut Thailandissa. Sopimuksen tultua allekirjoitetuksi liehuivat Japanin liput parin päivän aikana Bangkokissa kiitollisuuden osotuksena Japanin "välityksestä". Osotuksena Japanissa vallitsevasta tyytyväisyydestä mainittakoon, että lehdet kertovat, että ulkoministeri M A T S U O K A oli sopimuksen allekirjoitusta seuranneen hallituksen istunnon lopulla näyttänyt vieressään istuvalle kauppaministerille kirjoittamansa runonkin: "Pilvet ovat hävinneet. Minä näen myrskyn tauonneen etelän taivaalla. Myrsky on kulkenut maan ja kokospähkinäpuiden ohitse, jotka nyt iloitsevat Nipponin kirkkaasta taivaasta. Minä näen kokospähkinäpuut rehevinä ja vihreinä kirkkaan taivaankannen alla. Minä näen kokospähkinäpuut loistavina taivaassa syntyneen auringon valossa". Japanissa ovat runot suorasanaisia, mikä tekee jokaiselle mahdolliseksi niiden laatimisen. Tällainen runoilminen onkin, keisarista alkaen, tavallista. Runot eivät ole parempia eikä huonompia kuin meilläkään samaan tyyliin laaditut.¹⁾

K. J. Lamm

1) Japanilainen runous ei siis ole mitenkään verrattavissa eurooppalaiseen todelliseen runouteen, joka on länsimaisen sivistyksemme ehkä kaunein ilmenemismuoto.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiorra olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Tolman

2/4 - 1941

ULKOASIAINMINISTERIÖ

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

24/222 Val. S -41.

KIRJELMÄ n:o 215 - 45.

Tokio SSA 2 P:NA huhti KUUTA 19 41.

25-41

OSASTO	ASIA
5 C15	

VIITTAUS: _____ N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 12:

Japanilaisten suhtautuminen
ulkomaalaisiin II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 12.

Ministeri:

W. J. L. L. L.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Tokiossa 2 p:nä huhti kuuta 19 41.

24/272 Pal. X-41

Asia: Japanilaisten suhtautuminen

ulkomaalaisiin II.

OSASTO

5 C15

Olen parissakin tiedoituksessa kosketellut japanilaisten keskuudessa nykyään huomattavissa olevaa vihamielisyyttä ulkomaalaisia kohtaan. Äskettäin on erästä diplomaattia, Ranskan ambassaadin kauppa-attaseaa, kreivi TASCHERIA pahoinpidelty niin että hän on ollut lähellä menettää henkensä. Tällä hetkellä on vielä epävarmaa jääkö hän elinijäkseen rammaksi. Ollessaan Koben kaupungissa oli hän vuokra-autoa käytettyään kieltäytynyt suorittamasta vaadittua maksua, joka lienee ollut aivan kohtuuton. Autonkuljettaja oli silloin yhdessä toisten autonkuljettajien kanssa potkinut ja lyönyt häntä jollain rautaesineellä. Hänet oli jätetty verissänsä makaamaan kadulle, josta hänet sitten vietiin poliisiasemalle. Pyynnöstään huolimatta ei poliisi toimittanut hänelle lääkärinhoitoa eikä välittänyt ilmoittaa asiasta Ranskan konsulille, vaan antoi hänen maata parisen tuntia eräässä käytävässä. Sitäpaitsi koetti poliisi saada häneltä kirjallista tunnustusta, että hän muka itse oli syyppä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäkieliministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tapahtuneeseen "onnettomuuteen". Sekä Ranskan suurlähettiläs että diplomaattikunnan vanhin, Yhdysvaltain suurlähettiläs G R E W ovat jättäneet Japanin ulkoministeriölle ankaran kirjallisen vastalauseen. Diplomaattikunnan vanhimman nootissa sanotaan suoraan, että ulkomaalaisia kohtaan huomattavissa oleva vihamielisyys tulee jatkumaan kunnes viranomaiset lakkaavat harjoittamasta kiihotusta. Kahdella Italian ambassadin diplomaattirouvalla on myöskin ollut ikävyvyyksiä. Kun eräs heidän seurassaan oleva japanilainen herrasmies oli koettanut puolustaa heitä, oli eräs japanilainen upseeri lyönyt häntä nyrkillä silmään, niin että silmä on pahasti turvonnut. Upseerilla ei ollut mitään tekemistä koko asian kanssa, mutta häntä suututti se, että japanilainen puolusti ulkomaalaista (!). Muitakin tällaisia tapauksia on sattunut.

Diplomaattikuntaa oli äskettäin pyydetty ostamaan pilettejä eräiseen hyväntekeväisyysnäytäntöön Tokion suurimmassa teatterissa. Väliajalla kävellessämme teatterin käytävissä, huomasimme, että seinillä oli joukko suuria värillisiä kuvia, joissa eurooppalaiseen pukuun puetut henkilöt esitettiin vakoilijoiksi.

Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö se vihamielisyys, jota nykyään on havaittavissa ulkomaalaisia kohtaan, olisi suoranainen seuraus siitä kiihotuksesta, jota sanomalehtien, radion ja tällaisten kuvien avulla viranomaisten taholta harjoitetaan.

Olen monta kertaa voinut havaita, ettei japanilaisilla yleensä ole mitään ulkomaalaisia vastaan, vaan

ovat he mielellään yhdessä heidän kanssaan. Ei voi muuta kuin valittaa, että on ryhdytty tällaiseen järjettömään ja täysin tarpeettomaan propagandaan. Kreivi T A S C H E R in tapaus on toivottavasti edes jossain määrin avannut viranomaistenkin silmät. Ulkoministeri M A T S U O K A kehotti ennen ulkomaalle lähtöään japanilaisia olemaan käyttäytymättä loukkaavasti ulkomaalaisia kohtaan. Kohtelias ja ystävällinen suhtautuminen vieraisiin on ammoisista ajoista ollut perinnäistä Japanissa ja japanilaisten on pidettävä huolta siitä, "että Yamaton suvun kunniaa loukkaavat tapaukset lakkaavat". Niin kiitettävä kuin hänen varoituksensa onkin, on kuitenkin sanottava, ettei se yksistään ole riittävä. Viranomais-ten - ennenkaikkea poliisin - olisi lakettava esittämästä ulkomaalaisia vakoilijoina, joiden seura on kartettava. Kun yhteiskunnan korkeimpiinkin piireihin kuuluvat henkilöt joskus katsovat täytyvänsä karttaa lähetystöjä, on se valitettavana todistuksena nykyään vallalla olevasta suunnasta. Kreivi T A S C H E R in tapauksessa on poliisi itse suurin syyllinen.

Keisarin vanhimman veljen, prinssi C H I C H I B U n lanko, eräs TOKUGAWA-suvun jäsen, söi viime lauantai-iltana päivällistä kanssani lähetystössä. Jutellessamme siirtyi kysymys myöskin japanilaisten suhtautumiseen ulkomaalaisiin. Vieraani lausui minulle seuraavat, hänen suussaan kieltämättä merkilliset sanat: "Japanilaisten on vaikea olla ulkomaalaisten kanssa, sillä poliisi on näissä asioissa hyvin ankara. Minä en kuitenkaan välitä siitä ja olen usein

Amerikan suurlähetystössäkin".

Olen ennen selostanut lähetysaarnajien vaikeuksia. Ameriikkalaiset lähetystyöntekijät ovat äskettäin luovuttaneet moniin miljooniin dollareihin nousevan omaisuutensa, kirkkoja, kouluja, sairashuoneita y.m. japanilaisille. Suomalaisilla täällä olevilla lähetysaarnajilla on äskettäin ollut kokous, jossa on päätetty jättää Hokkaidon Sapporossa oleva suuri kaksikerroksinen lastentarharakennus japanilaisten haltuun. Itse rakennus jää kuitenkin suomalaisten omaisuudeksi, vaikkakaan he eivät enää voi toimia siellä. Lastentarhan johtajattarena on toiminut neiti **Martta LAAKSONEN**. Lisättäköön, että hänen kanssaan siellä opettajana ollut japanilainen on ilmoittanut eroavansa, sillä häntä ei miellytä "uusi komento".¹⁾

Kreikkalaiskatolilaisella kirkolla on suuria vaikeuksia uuden japanilaisten viranomaisten sille määräämän "piispan" vuoksi. Piispa on tähän asti toiminut opettajana eräässä sotakoulussa ja on sitäpaitsi naimisissa (!) Viranomaiset ovat ruvenneet vaatimaan erikoisia poliiseilta saatavia lupatodistuksia niiltä, jotka haluavat olla läsnä jumalanpalveluksessa. Uuden piispan mielestä on tämä hyvä, sillä siten estetään ettei kirkkoon tule vakoilijoita (!!)

Monet täällä asuvat ulkomaalaiset ovat vakuutettuja siitä, että jos Japani joutuisi sotaan, niin vihamielisyys kaikkia vieraita kohtaan tulisi ilmenemään hyvinkin väkivaltaisella tavalla.

V. J. Linn

- nykyään
- 1) Ministeri **S. KAYAN** odottamaton lausunto suomalaisten lähetysaarnajien työstä Japanissa johtunee siitä, että hän itse on kristitty.

P.S. Tiedän että Euroopassa on olemassa erilaisia käsityksiä lähetystyön välttämättömyydestä ja suotavuudesta Japanissa samoinkuin Aasiassa yleensä. Tahtomatta ja voimatta tässä yhteydessä käsitellä tätä asiaa, haluan ainostaan sanoa, että kastettu japanilainen varmaankaan ei myisi tytärtään bordelliin. Tällaiset sopimukset tehdään tavallisesti 6 vuodeksi. Tytön täysi-ikäiseksi tuleminen ei vapauta häntä. Siinäkin tapauksessa, että hän haluaisi mennä naimisiin, ei tämä ole mahdollista ennenkuin "isännän" tai "emännän" kanssa on sovittu heille maksettavasta korvauksesta.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/S

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Idman

12/4 1941

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ

AINM Salainen.

KIRJELMÄ n:o 226 - 51.

25/272 Pal. 3 - 41.

TOKIOSSA 12 P: NÄ huhti KUUTA 19 41.

124-41

VIITTAUS: N

OSASTO

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

5 015

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 13:

Hallituksen asema.

TÄMÄN ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 13.

Ministeri:

W. J. Lohman

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Tokio:ssa 12 p:nä huhti kuuta 1941.

Asia: Hallituksen asema.

25 272 Sal. D - 41

12/5-41

OSASTO

5 C15

Viimeaikoina on ollut huomattavissa tyytymättömyyttä hallitukseen. Tähän tyytymättömyyteen on useitakin syitä. Niinkuin ennen olen kertonut, muodosti ruhtinas K O N O Y E n. s. valtakunnan hallitsemista avustavan suuren järjestön, johon nimitettiin osaksi puolue-elämään osallistuneita henkilöitä, osaksi muitakin. Edustajahuone on melkein koko viime istuntokauden kuluessa keskustellut kysymyksessä olevasta järjestöstä ja sen kokoonpanosta. Ehdotettuja määrärahoja on vähennetty ja virkamiesten lukumäärää on rajoitettu. Järjestön toimintaa on myöskin arvosteltu, mistä on ollut seurauksena henkilömuutoksia sen johdossa. Mieliala edustajahuoneen jäsenten kesken on luonnollisista syistä ollut taipuvainen arvosteluun. Puolueiden toiminta on lakautettu, joten ryhmäkokouksia ei ole pidetty entiseen tapaan. Toiselta puolen ei luonnollisesti ole ollut estettävissä, että samaan puolueeseen kuuluneet henkilöt ovat olleet kosketuksessa toistensa kanssa ja että entiset puoluejohtajat ovat säilyttäneet vaikutusvaltansa kannattajiinsa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kun ei edes ole toimitettu uusia vaaleja, on tilanne ollut lievimmin sanoen epäselvä. Luulen, etteivät minkään parlamentin hermot olisi sitä tyynesti kestäneet. Joskus on ollut liikkeellä huhuja siitäkin, että entiset puolueet alkaisivat uudestaan toimintansa.

Paitsi näitä edustajahuoneen omassa keskuudessa tyytymättömyyttä aiheuttavia syitä, on ollut muitakin yleisempää laatua olevia. Taloudellinen tilanne on vaikea, mikä suureksi osaksi johtuu siitä, että koko Britannian valtakunta ja Yhdysvallatkin ovat tuntuvasti vähentäneet ostojaan Japanista ja estäneet tälle tärkeiden tavaroiden tuonnin sinne. On muistettava, että Japanilla on tärkeimmät ja vilkkaimmat kauppasuhteensa näihin maihin. Elintarvepulaa on myöskin huomattavissa - mikä osaksi johtuu viime vuoden huonosta riisisadosta. Tuntuu sitäpaitsi siltä niinkuin eivät viranomaiset olisi erikoisen taitavasti kyenneet ratkaisemaan elintarvejärjestelystä ja sen yhteydessä olevasta hintojen säännöstelystä johtuvia seikkoja. Esimerkkinä mainittakoon, että kaikkien kalojen hinnat on määrätty samaksi, mistä johtuu, että Hokkaidon kalastajat syövät itse lohensa ja lähettävät huonommat kalansa kaupunkeihin myytäviksi. Tästä on ollut seurauksena, ettei tähän asti niin tavallista lohta ole tämän talven aikana laisinkaan ollut saatavissa Tokiossa. Kiinan sodan pitkittyminen on myöskin omiaan herättämään tyytymättömyyttä, jota ei suinkaan ole omiaan vähentämään epätietoisuus niistä ulkopoliittisista komplikatioista, joita läheinen tulevaisuus ehkä tuo mukanaan.

Kaikki edellämainitut seikat ovat luoneet ilma-
piirin, joka ei ole suosiollinen hallitukselle. Eräät dip-
lomaattikunnan jäsenet ennustelevat jo hallituksen vaihtoa
ulkoministeri M A T S U O K A N palattua ulkomaanmatkaltaan.
En pidä sitä kuitenkaan uskottavana, sillä hallitusta on
häskettäin rekonstruoitu siten, että kauppaministerin ja n.s.
"taloudellisen järjestelytoimikunnan" valtiosihteerin paikat on
annettu uusille miehille. Edelliseen toimeen on nimitetty
amiraali T O Y O D A ja jälkimmäiseen kenraaliluutnantti S U -
Z U K I. Nimitykset eivät ole erikoisesti miellyttäneet ai-
nakaan taloudellisia piirejä. Ne osottanevat joka tapaukses-
sa, etteivät sotilaspiirit pidä hallituksen vaihtoa tällä
hetkellä suotavana. Nimitykset vahvistavat samalla sotilaa-
lista ainesta hallituksessa. Paitsi sotaministeri, kenraali-
luutnantti T O J O 'a ja meriministeri, amiraali O I K A W A 'a
on myöskin oikeusministerinä sotilashenkilö, kenraaliluutnant-
ti Y A N A G A W A. Ulkopoliittisia päätöksiä tehtäessä ei
tämä seikka ole ilman merkitystä.

W. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokionna olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Toivanen

2/4 1941

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 237 - 52.

26/272 Sal. 5-41

Tokio SSA 21 P:NÄ huhti KUUTA 19 41. 12/5-41

VIITTAUS: _____ N

OSASTO

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

5 C15

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Ulkosasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 14:

Japanin ja Neuvosto-

Venäjän välinen puolu-

eettomuussopimus.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 14. ja Yleisesikunnalle yhden kappaleen.

Ministeri:

W. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Tokiossa 21 p:nä huhti kuuta 19 41.

Asia: Japanin ja Neuvosto-
Venäjän välinen puolue-
eettomuussopimus.

26/272 Sal. S. 41.
19/5-41
5 C/15 0

Kuluvan huhtikuun 13 päivänä MOLOTOV, MATSUOKA ja kenraaliluutnantti TATEKAWA allekirjoittivat Moskovassa sopimuksen, jossa Japani ja Neuvosto-Venäjä sitoutuivat ylläpitämään rauhallisia ja ystävällisiä suhteita keskenään. Jos toinen sopimuskomppaneista joutuu sotaan jonkun kolmannen valtion kanssa, niin toinen noudattaa puolueettomuutta konfliktin aikana. Sopimus on voimassa viisi vuotta allekirjoittamispäivästä lukien. Jos sopimusta ei irtisanota vuotta ennen määräjän loppumista on se edelleenkin voimassa viisi vuotta. Sopimukseen liittyvässä julistuksessa sopimuskompanit "sopuoinnussa puolueettomuussopimuksen hengen kanssa" ja "turvatakseen rauhallisia ja ystävällisiä suhteita molempien valtioiden välillä juhlallisesti vakuuttavat, että Neuvosto-Venäjä sitoutuu kunnioittamaan Mantšukuon alueellista eheyttä ja koskemattomuutta ja Japani sitoutuu kunnioittamaan Mongolian kansantasavallan alueellista eheyttä ja koskemattomuutta".

Sopimuksen solmiminen oli yllätys Tokion diplomaattikunnalle ja herätti senmukaista huomiota. Niinkuin säh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

keessä huhtikuun 10 päivältä Ministeriölle ilmoitin, edellytettiin täällä, että Moskovassa paitsi taloudellisista kysymyksistä myöskin keskusteltiin valtioiden välisistä poliittisista suhteista. Poliittisten neuvottelujen tuloksiin nähden sitävastoin asetettiin epäilevälle kannalle ja, niinkuin sähkeessäni mainitsin, pidettiin epävarmana suostuisiko Venäjä tekemään Japanin haluamaa sopimusta. Neuvottelut tällaisesta sopimuksesta ovat olleet keskeytyksissä melkein viisi kuukautta. Japanin ulkoministeriö on myöskin kieltänyt, että nyt olisi ollut kysymys nonagressiosopimuksen solmimisesta. Mikäli Italian suurlähettiläs INDELLI on minulle kertonut, oli sopimuksen teko yllätys kaikille, japanilaisille itselleenkin. Sopimuksen aikaansaaminen johtui siitä, että STALIN yht'äkkiä oli päättänyt, että se tehtäisiin. INDELLI ainakin sanoi uskovansa, ettei sopimukseen liity mitään salaisia kohtia.

Mikäli täällä väitetään, olisivat aikaisemmin käydyt nonagressioneuvottelut rauennut siihen, että Venäjä olisi vaatinut koko Sahaliinia, huomattavia oikeuksia Mantšukuossa ja sotasatamaa Koreassa. Ainakin toistaiseksi ei diplomaattikunnassa olla taipuvaisia uskomaan, että Venäjä olisi luopunut kaikista vaatimuksistaan ja ilman mitään kompensatiota tunnustanut voimassa olevan asiointilan. Niin esim. Ranskan suurlähettiläs ARSENE-HENRY ja Espanjan suurlähettiläs Méndez de VIGO ovat vakuutettuja siitä, että Japani on suostunut joihinkin vastapalveluksiin. Ainakaan toistaiseksi ei kellään kuitenkaan ole tietoa siitä, mitä

nämä vastapalvelukset olisivat. Englantilaiset puolestaan ovat vakuutettuja siitä, että Venäjä on tehnyt sopimuksen Saksan pelosta. Perustuvatko nämä tiedot joihinkin ambassa-dööri CRIPPSin lähettämiin ilmoituksiin, on minulle tietämätöntä. Joka tapauksessa on englantilaisten esittämä käsitys se, että saksalaiset olivat MATSUOKAN Leningradissa käydessä ankarasti painostaneet venäläisiä, jotka aluksi eivät halunneet suostua MATSUOKAN ehdotukseen. Englantilaiset eivät muuten ole ainoat, jotka uskovat, että Saksa on pakottanut Venäjän tähän sopimukseen.

Omasta puolestani epäilen olisiko sopimuksen aikaansaaminen voinut johtua Saksan painostuksesta. Saksa on epäilemättä lausunut toivomuksen sopimuksen suotavuudesta. Se on myöskin koettanut lähentää Japania ja Venäjää toisiinsa. Tästä ei kuitenkaan vielä johdu, että se painostuksen kautta pakottaisi Venäjää allekirjoittamaan puolueettomuussopimuksen Japanin kanssa. Eihän sopimuksesta edes olisi vastaavaa hyötyäkään jos se olisi täten syntynyt. Saksan kannalta katsoen olisi luonnollisesti edullista, jos Japani alkaisi sodan Amerikkaa ja Englantia vastaan, mutta ollaanko Berlinissä sitten niin varmoja siitä, että Japani puolueettomuussopimuksen tultua solmituksi osallistuu sotaan? Saksan pitäisi olla hyvin varma asiastaan jos se täten rupeisi häiritsemään suhteitaan Venäjään. Minähän en tiedä mitä Berlinissä on sovittu, mutta täällä ei ainakaan toistaiseksi olla vakuutettuja Japanin osallistumisesta sotaan.

Tunnustan, että voisin hyvin ymmärtää senkin, että Venäjä ilman mitään kompensatioita Japanin puolelta nyt suostui allekirjoittamaan kysymyksessä olevan neutraliteettipaktin. Balkanin tapahtumat ovat ensimmäinen Venäjän nykyisen sodan aikana kärsimä tappio. Ne eivät ole ehkä niinkään paljon tappio kuin nöyryytys. Nykyisten venäläisten vallanpitäjiin ei tarvitse kiinnittää yhtä paljon huomiota yleiseen mielipiteeseen kuin entisten hallitusmiesten, mutta heidän tuskin voivat tai edes haluavat olla kokonaan välittämättä siitä. Venäjän hallitus, joka entisinä aikoina olisi antanut germaanien vallata Serbian ja ominpäin määrätä sen kohtalosta, ei olisi voinut pysyä vallassa päiväkkään sen jälkeen. Tahtomatta uskoa, että Venäjä aikoisu ryhtyä sotaan Saksaa vastaan, olisi kuitenkin aivan luonnollista jos se nykyhetkellä pitäisi tärkeänä turvata selkensä Kaukaisessa Idässä. Jos tällä sopimuksella sitäpaitsi olisi sellainenkin seuraus, että Japani sekaantuisi sotaan anglosaksilaista maailmaa vastaan, turvaisi se Venäjälle rauhan Itä-Aasiassa vielä paremmin. Sotahan myöskin edistäisi bolshevistisen kumouksen asiaa maailmassa. Venäjän kannalta katsoen ei Mantšukuon tunnustaminenkaan tosiasiallisesti merkitse kovin paljon. Eihän ole olemassa mitään mahdollisuuksia, että se uudestaan liitettäisiin Kiinaan.

Niin paradoksiselta kuin se ehkä kuulostaakin, tahtoisin väittää, ettei sekään ole mahdotonta, että nyt solmittu sopimus todellakin vie Japanin ja Venäjän lähen-

tymiseen - mikä loppujen lopuksi ei olisi edullista Saksalle. Jos STALIN on tehnyt sopimuksen vapaasta tahdosta ja vaatimatta erikoisia kompensatioita Japanilta, on hyvin luultavaa, että hän on ottanut viimeainitunkin mahdollisuuden huomioon. Nyt tehty pakti lienee edullinen Saksalle ainostaan siinä tapauksessa, että se todellakin johtaa Japanin osallistumiseen sotaan. Keskustellessaan MATSUOKAN kanssa on STALIN helposti voinut huomata, että MATSUOKA, samalla kun hän rehellisesti tahtoo välttää sotaa Venäjää vastaan, itse on vakuutettu siitä, että Japanin on nykyään suunnattava kaikki poliittinen toimintansa eteläiseen suuntaan. Ehkäpä STALIN toivoo voivansa tämän paktin kautta neutralisoida kolmivaltiopaktinkin vaikutuksia, mikä viimeainittu sopimus kääntää kärkensä Venäjääkin vastaan. STALININ MATSUOKAA kohtaan osottama suuri huomaavaisuus on kai sekin merkkinä siitä, että Venäjä nykyään haluaa lähentyä Japania. Olen eräässä viime vuonna Ministeriölle lähettämässäni tiedoituksessa koettanut osottaa, että kehitys kulkee siihen suuntaan, että Japani koettaa lähentyä Venäjää.¹⁾

Mitä Venäjän antamaan puolueettomuuslupaukseen siinänsä tulee, on sillä se arvo, minkä kukin haluaa Venäjän lupauksille antaa. Pari päivää sitten pidin päivälliset Austraalian korkeimman oikeuden entiselle presidentille the Right Honorable Sir John LATHAM'ille, joka on suostunut ainakin toistaiseksi toimimaan täällä maansa edustajana sen nykyään ehkä tärkeimmällä lähettiläspaikalla. Sir John ker-

1) vertaa raporttini n:o 34 päivätty 20/8 -40.

toi meille lausuneensa apulaisulkoministeri OHASHILLE toivomuksen, että Japanilla olisi sopimuksestaan enemmän hyötyä kuin Suomella, Puolalla, Virolla, Latvialla ja Liettuaalla on ollut niiden solmimista nonagressiosopimuksista.

Japanin kannalta katsoen on Venäjän Mantšukuolle antama tunnustus kieltämätön reaalinainen voitto aivan riippumatta siitä, lakkauttaako Venäjä avunantonsa Chunkingin hallitukselle vai ei. Ranskan suurilähettiläs ARSENE-HENRY on lausunut minulle ajatuksen, että MATSUOKA kotiin palattuun alkaa lähennellä Chunkingin hallitusta koettaakseen todeta olisiko tämä nyt mahdollisesti suostuvaisempi sovintoon kuin ennen.¹⁾ Ajatus tuntuu minusta perustellulta. Lisäisin omasta puolestani, että pidän mahdollisena, että Venäjä puolestaan koettaa lupauksillaan pidättää Chunkingin hallitusta suostumasta MATSUOKAN tarjouksiin. Venäjän ja Japanin välisen sopimuksen mariginaali on leveä. Ystävystenkin kesken ovat tällaiset kiusanteot tavallisia ja sallittuja.

V. J. Linn

1) vertaa raporttini n:o 9, päivätty 17/3 - 41.

22/IV - 41. Tänään on lehdissä ulkoministeri MATSUOKAN matkalleen junassa antama haastattelu, jossa hän kertoo itsekin hämmästyneensä kun STALIN, senjälkeen kun MATSUOKA oli puhunut 30 minuuttia ja ehdottanut puolueettomussopimusta, heti vastasi "kyllä". Haastattelussa

kerrotaan myöskin, että STALIN oli sanonut MATSUOKALLE,
ettei hän vielä koskaan ollut nähnyt niin rehellistä
miestä kuin tämä, johon MATSUOKA oli vastannut, että
hänellä oli sama käsitys STALINISTA.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA: _____

Polkiossa olevan lähetyksen rap. n:o 15.

Ministeri Idman

28/4/41.

TOKIO

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 255 - 57.

Tokio SSA 28 P:INÄ huhti KUUTA 1941.

27/273 hae. 41

23/5-41

VIITTAUS: _____ N

P:INÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

5 C15

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 15:

Japain ja Neuvosto-Venäjän
välinen puolueettomuussopimus. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 15 sekä yhden kappaleen Yleisesikun-
nalle.

Ministeri:

V. J. Linn

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Tokio ssa 28 p:nä huhti kuuta 1941.

27/273 (20) 41
23/5-41

Asia: Japanin ja Neuvosto-
Venäjän välinen puolueatto-
mussopimus. II.

5 C15

Kaikki näyttää viittaavan siihen, että ulkoministeri MATSUOKAN Moskovassa solmima sopimus tehtiin ilman erikoisia kompensatioita Japanin puolelta. Ainoastaan näin on myöskin käsitettävissä se, että sen aikaansaaminen oli niin täydellinen yllätys Japanin sekä hallitukselle että kansalle. Protokollapäällikkö KIUCHI on kertonut minulle, että hänet kutsuttiin sunnuntaina kuluvan huhtikuun 13 päivänä klo 9,30 ulkoministeriöön, jonne oli saapunut MATSUOKAN lähettämä sähkö, jossa pyydettiin valtakirjaa puolueettomuussopimuksen allekirjoittamista varten. Ministeriössä vallitsi yleinen hämmästyks. KIUCHI sai tehtäväkseen koettaa järjestää asia, mikä osottautui hyvin vaikeaksi. Sekä keisari että pääministeri, ruhtinas KONOYE olivat kunkin maaseudulla. Tästä johtui, että STALININ oli annettava määräys, että junan, jolla MATSUOKA lähti Moskovasta, oli lykättävä lähtönsä tunnilta. (Kun Tokiossa ollaan 6 tuntia edellä Moskovaa ajasta, saapui sähkö joka tapauksessa vielä samana päivänä perille)

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Japanissa on sopimuksen solmiminen herättänyt suurta tyytyväisyyttä. Ulkoministeriä ylistetään lehdistä pilviin saakka. Häntä verrataan sekä HITLERiin että MUSSOLINIin, mitkä kummatkin vertaukset lievinmin samaan pahasti ontuvat. Lehtien mukaan on ulkoministeri jälleen pannut paperille rumollisia ajatuksiaankin. Paraimmaksi väitetään "runoa", joka kuuluu: "Minusta tuntuu niinkuin lehtäisin Hänen Keisarillisen Majesteettinsa kanssa keväisessä pilvessä".

Toissa päivänä vietettiin suuri kansalaisjuhla ulkoministerin kunniaksi. Juhlan olivat järjestäneet Tokion kunnallishallitus ja "valtakunnan hallitsemista avustava järjestö". MATSUOKalle pidettiin puheita, joissa häntä kiitettiin hänen Japanille tekemästä suuresta palveluksesta. Vastauspuheessaan MATSUOKA vaatimattomasti sanoi, että hän oli ainoastaan jatkanut niiden entisten valtiomiesten työtä, jotka olivat koettaneet parantaa Japanin ja Venäjän välisiä suhteita. Menestymisensä sanoi hän ennenkaikkea johtuneen "Hänen Keisarillisen Majesteettinsa ylevästä hyveellisyydestä". (august virtue) Kun hän puheessaan kertoi matkallaan saamistaan vaikutteista, katson olevan syytä niistä tässä lyhyesti mainita. Hän kertoi voineensa todeta, että Saksa ja Italia olivat täysin varmat voitostaan ja että niiden välisen ystävyys oli luja. HITLERin ja MUSSOLINIin välillä vallitseva luottamuksellinen suhde oli tehnyt syvän vaikutuksen häneen. Saksan ja Italian kansat ponnistelevat eteenpäin toteuttaakseen ihanteensa. "Kansa, jolla ei ole ihanteita, on tuomittu kuolemaan". Saksassa oli häneen ai-

van erikoisesti vaikuttanut se, että "kontrolli" oli maassa toteutettu pienimpiäkin seikkoja myöten. Saksan kansa on tässä suhteessa läheisessä yhteydessä hallituksen kanssa. Tällaisen täydellisen ja samalla vapaaehtoisen kontrollin alaisena Saksan kansa suorittaa päivän työnsä mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Japanin ja Venäjän välisen sopimuksen aikaansaaminen niin lyhyessä ajassa johdatti ennenkaikkea siitä, että STALIN teki päätöksensä niin nopeasti. "Voisi luulla, että STALIN, joka on Neuvosto-Venäjän diktaattori, olisi aivan harvinainen henkilö (extraordinary type), mutta hän onkin päinvastoin yksinkertainen ja ystävällinen herrasmies (gentleman)". MATSUOKA ei ollut käynyt kahdeksaan vuoteen Moskovassa ja oli hän voinut todeta miten kaikki oli edistynyt Venäjällä. "Saksa, Italia ja Venäjä ovat kaikki tietoisia maailmassa vallitsevasta kriittillisestä tilanteesta ja ne ovat hyvin valmistuneita siihen. Japanin kansa ei varmaankaan ole huonompi näitä kansoja. Japanilaistenkin olisi herättävä ymmärtämään nykyistä tilannetta maailmassa ja yhdistämään voimansa vaikeuksien voittamiseksi".

Se suuri tyytyväisyys, jota STALINin suostumus solmia puolueettomuussopimus Japanin kanssa, on herättänyt, tuntuu kieltämättä liialliselta. Siinäkin tapauksessa, että Venäjä nyt haluaa läheytyä Japania - mitä pidän mahdollisena - on varmaa, että täällä sittenkin suuresti yliarvioidaan Venäjän antaman puolueettomuussopimuksen merkitystä. Väärinkäsitysten vuoksi tahdon heti lisätä, ettei syy-

nä tähän tyytyväisyyteen suinkaan ole se, että Venäjän häiritsemättä haluttaisiin osallistua sotaan Englantia vastaan. En ole vielä missään nähnyt lausuttavan sellaista ajatustakaan. Toinen asia on, että tilanne voi johtaa siihen, että Japani Yhdysvaltain mahdollisen sekaantumisen vuoksi myöskin joutuu sotaan. Arvelen, että vallitseva ilo ja tyytyväisyys ennenkaikkea johtuvat seuraavista kolmesta syystä:

1) Venäjä on tunnustanut Mantšukuon.

2) Venäjän toivotaan lakkauttavan avunantonsa Chungkingin hallitukselle, mistä arvelaan johtuvan, että Kiinan sota saadaan loppumaan.

3) Venäjän pelko.

Lienee hyvinkin epävarmaa tuleeko Venäjä todellakin lakkauttamaan avunantonsa Chungkingin hallitukselle. Tällä hetkellä lienee mahdollista lausua siitä ainoastaan subjektiivisiä arveluita. Mitä Venäjän pelkoon tulee, on se täällä suurempi kuin mitä tähän asti olin luullut. Nykyään voi kuulla ihmisten lausuvan ilonsa solmitun paktin johdosta "koska Venäjä on ainoa maa, jota Japani pelkää". Olen myöskin varmalta taholta saanut tietää, että upseeriston keskuudessa pidetään Venäjää vaarallisena vihollisena. Tämä johtuu luultavasti osaksi siitäkin, että japanilaiset kärsivät syyskuun lopussa v.1939 erittäin raskaan tappion ¹⁾ Nomonhan'in luona. Nyt mainitsemani seikat ovat kaikki sellaisia, joiden vaikutus ulottuu väestön syviin riveihin.

1) Vertaa raportti n:o 30, päivätty 16/11 1939.

Sanomalehdistön kuvastama tyytyväisyys on luullakseni suureksi osaksi todellista, eikä ainakaan pääasiallisesti johdu halusta koettaa vahvistaa hallituksen asemaa, joka näin odottamatta on saanut tällaisen hyvin tarvitsemansa prestiissin lisäyksen.

K. J. Linnar

BA W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Talvissa olevan lähetysten rap. n:o 16.

Ministeri Tuom.

5/5 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ
KIRJELMÄ n:o 281 - 58.

Salainen.

Tokio SSA 5 P:ÄNÄ touko KUUTA 19 41.

3/5-41
28 273 ke. 41
5 C15

VIITTAUS: _____ N

P:ÄNÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 16:

Reunamuistutuksia.

(Suomen ja Saksan välisistä suhteista).

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 16.

Ministeri:

K. J. L. Linn

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Tokio:ssa 5 p:nä touko kuuta 1941.

28 278/ae. 41
31/5-41
5 C15

Asia: Reunamuistutuksia.
(Suomen ja Saksan
välisistä suhteista.)

Keisarin läsnä ollessa hänen syntymäpäivänään viime-
kuluneen huhtikuun 29 päivänä pidetty sotilasparaati tapah-
tui akselivaltain merkeissä. Japanilaiset viranomaiset olivat
antaneet tietää, että akselivaltioiden sotilasasiamiehet sai-
sivat paikkansa ennen kaikkia muita sotilasasiamiehiä siitä
huolimatta olivatko he tulleet Japaniin aikaisemmin tai
myöhemmin. Seurauksena tästä oli, etteivät englantilaiset,
ranskalaiset ja amerikkalaiset sotilasasiamiehet, jotka täten
olisivat saaneet virka-asemaansa alemman paikan, saapuneet
paraatiin. Yhdysvaltain sekä Englannin ja sen liittolaisten
lähetystöpäälliköt loistivat samoin poissaolollaan (Tanskan
ministeri ja Norjan asiainhoitaja olivat läsnä).

Huomatessaan minut tuli Saksan suurlähettiläs, ken-
raali O T T heti luokseni ja sanoi itsellään olevan tervei-
siä minulle alivaltiosihtööri, vapaaherra W E I Z Ä C K E R'iltä.
Kiitin kenraali O T T'ia ja kysyin voisinko tulla jo-
nakin päivänä hänen luokseen kuulemaan hänen Berlinissä
saamistaan vaikutteista. O T T sanoi, että hän viimeksi

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

kaupunkiin tullessa käy minun luonani. Sovimme, että hän tulisi luokseni seuraavana päivänä. (O T T on täten ollut kolme kertaa luonani ilman että olen käynyt hänen luonaan). Keskustellessamme liittyi Sveitsin lähettiläs, ministeri G O R G É maihin. Hän kysyi kenraali O T T'ilta milloin hän voisi tulla tapaamaan häntä. Kenraali valitti, että hän on niin kovasti kiinni matkansa jälkeen - Tokiossa on saksalainen kauppavaltuuskuntakin - ettei hän ainakaan viikkoon edes voi määrätä päivää milloin hän voisi ottaa vastaan G O R G É n.

Syynä siihen, että näin yksityiskohtaisesti olen kertonut edelläolevasta on, että olen sotamme aikana eräissä Ministeriölle lähettämässäni tiedoituksessa selostanut kenraali O T T'in lausuntoja Suomen ja Saksan hallituksen välisistä suhteista, jotka hän silloin karakterisoi huonoiksi.¹⁾ Kenraalimme ja hänen lähetystönsä jäsenet eivät tapaa jättää ketään epä tietoisiksi siitä, miten asianomaisiin itseensä ja heidän edustamiinsa maihin kulloinkin suhtaudutaan. Saksan ja Sveitsin väliset suhteet lienevät kaikkea muuta kuin lämpimät.

Luonani ollessaan kertoi O T T, että hän oli Saksassa käydessään saanut vahvistuksen sille mitä hän jo ennen useita kuukausia sitten oli sanonut minulle. Saksan ja Suomen välit ovat erittäin hyviä, sydämellisiä. Hän sanoi antavansa suuren merkityksen Saksan Helsingissä olevan lähettilänsä, ministeri B L Ü C H E R'in osuudelle. O T T muistutti minulle, että hän oli maininnut, että B L Ü C H E R oli

1) vertaa raporttini n:o 7, päivätty 8/2 1940.

sotamme aikana Helsingistä lähettämässään tiedoituksissa osottanut "sellaista itsenäisyyttä, joka ei ole tavallista saksalaisessa virkamiehessä". Hän sanoi tahtovansa nyt, kun meidän välit tosiasiallisesti ovat tulleet hyviksi, kertoa minulle, että B L Ü C H E R oli m.m. kerran eräässä tiedoituksessaan suomalaisista puhuessaan lausunut, että olisi "rikos, jos Saksa antaisi sellaisen kansan luottamuksen itseensä joutua häpeään".

Kenraali O T T'in kertomukset Saksassa tekemistään havainnoista eivät olleet mielenkiintoa vaille, mutta en katso olevan syytä niitä tässä selostaa. O T T halusi tietää käsitykseni Japanin ja Neuvosto-Venäjän solmimasta sopimuksesta ja sanoi itsekin katsovan, että japanilaiset yliarvioivat sopimuksen merkitystä. Hän myönsi samoin, että japanilaiset pitävät venäläisiä vaarallisina Nomonhan luona kärsimänsä tappion jälkeen.

Lähtiessään luotani sanoi O T T, että hän toivoi ennen pitkää voivansa esittää minulle uuden ambassaadineuvoksen, ministeri K O R D T'in. (Ministeri B O L T Z E lähtee täältä Berliniin Auswärtiges Amtin kaukoidän osaston päälliköksi). Tätäkin on täällä pidettävä merkkinä siitä, että Saksan ja Suomen välit ovat hyviä. Kenraali ei näytä yleensä pitävän tarpeellisena, että hänen alaisensa virkamiehet seurustelevat vieraiden diplomaattien kanssa.

Italian suurlähettiläs I N D E L L I on tiedustellut minulta saksalaisten joukkojen siirroista Norjassa lä-

helle Suomen rajaa, josta lehdissä joku aika sitten on kerrottu. Vastasin, etten tietänyt asiasta enempää kuin mitä lehdissä on mainittu. I N D E L L I sanoi tähän, että Saksa on ainoa suurvalta, jolla on poliittista etua Suomen itsenäisyydestä. Suomen samoinkuin Ruotsinkin olemassaolo on Saksan kannalta tärkeä. Suomen asema on arkaluontoinen ja vaikea, sillä Suomi on hänen mielestään heikoin kohta sil-
lä rajalla, joka erottaa Venäjän Europasta.

V. V. Lindman

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA: _____

Taliossa olevan lähetyksen kap. n:o 17.
Ministeri Toivan.

5/5 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 282 - 59.

Salainen.

Tokio SSA 5 P:ÄNÄ touko KUUTA 19 41.

29 278 Ae. 41
31/5-41
5 C15

VIITTAUS: N

P:ÄNÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. 1 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 17:

Suomea koskevia huhuja

Japanin sanomalehdissä.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 17.

Ministeri:

K. J. Holm

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Tokio ssa 5 p:nä touko kuuta 1941.

29/273/41 41
31/5-41
5 015

Asia: Suomea koskevia
huhuja Japanin
sanomalehdissä.

Japanin lehdissä on samoin kuin muullakin viime aikoina ollut Suomea koskevia tietoja. Ensimmäinen maamme koskeva väärä uutinen oli Osakassa painetun "Osaka Mainichi & Tokyo Nichi Nichi'n" englanninkielisessä painoksessa viime kuluneen huhtikuun 25 päivänä. Lontoosta lähetetyssä sähkössä kerrottiin, että Suomessa olevien saksalaisten joukkojen lukumäärää oli lisätty, ja että Suomessa pidetään manööverit, joihin saksalaiset osallistuvat. Lähetin lehdelle kirjallisen peruutuksen, jossa ilmoitin, ettei Suomessa ole saksalaisia joukkoja ja ettei siis myöskään lehdessä mainittuja manöövereita pidetä. Toukokuun 1 päivänä oli kaikissa lehdissä julkaistu Moskovasta lähetetty "Pravdassa" ollut tieto, että "hyviä lähteistä" oli saatu tietää, että Turkuun oli saapunut 12,000 miestä tankkineen ja tykkineen. Joukko oli lähtenyt Turusta Tampereelle.

Ministeriöltä saamieni sähköiden perusteella toimitin lehdille kirjallisia peruutuksia. Asetuin sitapaitsi puhelin yhteyteen useiden toimitusten kanssa. Pyysin myöskin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Domein tietotoimistoa välittämään peruttukseni. Voidaanakin sanoa, ettei väkrien tietojen elinikä suuressa osassa Aasiaa ylitshnyt 11/2 vuorokautta. Virkaveljeni ovat ker- toneet minulle kuullessa, että Aasian mantereuella Kinassa y.m. olevat radiosaamat olivat levittäneet antamiani tie- toja. Tokion lehdistä minittihin sitäpaitsi ministeri PANGO- pö:inkin Washingtonissa julkaisemista peruttuksista.

Kun eivät lehdet yleensä mielellään korjaa väkriä tietojen hämmästyin suuresti kun täällä ilmestyy suuri englanninkielinen (japanilaisten omistama) THE JAPAN TIMES AND ADVERTISER ensimmäisellä sivulla julkaisemassaan asiaa käsittelevässä kirjoituksessa 3/V to- tesi, että Suomen lähetystöt Tokiossa ja Washingtonissa olivat ryhtyneet nopeisiin toimenpiteisiin väkriä tietojen oikaisemiseksi. (The Finnish Legation in Japan and the Finnish Legation in the United States have taken prompt steps to set aright the news about the appearance of German forces in Finland.) Kirjoituksessaan lehti huomaut- taan, että New Yorkissa oli jo suunniteltu saksalaisten suurisunnuntaista hyökkäystä Venäjälle kysymyksessä olevien väkriä tietojen perustalla. Saksalaisten tarkoituksena oli nanka ollut saada venäläisiä viemään joukkoja pois Ukrain- nasta pohjoiseen. Mitettihinkä Amerikassa sellaisvaikin mie- lläkuvituksesta käsitystä todeksi, että sotamarsalkka MAHERRERIN olisi pyytännyt Saksalta apua Venäjän vastaan. Virallisia peruttuksia lukuunottamatta eivät muut- kkaan syyt puhu tällaisten suunnitelmien peolosta. Suomelle

on rauhansopimuksensa Neuvosto-Yenäjän kanssa. Suomalaisilla on varmankin kylläksi sodasta; he ovat kokonaan kiinni jälleerakentamisystössä. Saksa on kiinni kaikkoin Euroopassa, eikä sillä ole ajatustakaan hyökätä Venäjälle. Lehti koskettelee kirjoituksessaan niitä valkeuksia, joita suurien joukko-osastojen siirtäminen yleensä tuottaa. Kun Kanadasta v.1914 tuotiin Euroopan 35,000 miestä kiiväksineen, tarvittiin siihen 35 suurta kuljetuslaivaa ja useita sota-aluksia saattamista varten. "On epäilemättä olemassa paljon toivoimista ajattelua (hopeful thinking) yritysten takana, joiden tarkoituksena on osoittaa Saksan ja Venäjän välillä vallitsevaa vihamielisyyttä, mutta selvän ajattelunkin pitkäsi välistä Suomesta tulevat selitykset olkeiksi". Kirjoituksen loppuosassa koostellaan Suomen ja Saksan välisistä sotilaiden läpikulkuja koikevaa sopimusta.

THE J A P A N T I M E S A N D A D V E R T I S E R
on pari päivää sitten julkaissut pitkän Lontoosta saamansa kirjoituksen, jossa myöskin kosketellaan Suomea. H I T L E R
olisi ehdottanut Suomelle sopimusta, jossa Saksa sitoutuisi puolustamaan ^{sitä} Venäjää vastaan. Suomi puolestaan olisi velvolinen antamaan Saksan kontrolloida kalastusta sekä villi-, metalli- ja paperiteollisuutta. Ruotsille olisi Saksa ehdottanut liittymistä kolmiwaaliopaktiin. Kaikkien näiden ehdotusten tarkoituksena olisi kiinnittää Neuvosto-Yenäjän huomiota pohjoiseen, mikä puolestaan helpottaisi saksalaisten joukkojen kulkuja Ukrainan kautta. Näiden myöskin esteettöissä laivaukset Suomesta ja Ruotsista Turkkiin (?) Sub-

keessä muistutetaan myöskin siitä, että saksalaiset pari vuosikymmentä sitten avustivat Suomea sen saavuttaessa itsenäisyytensä.

Ruotsin lähettiläs, ministeri B A G G E ja minä olimme yksimielisiä siitä, ettei kannattanut kiinnittää huomiota kirjoitukseen ja ruveta antamaan selityksiä sen johdosta. Lisättäköön, ettei Saksan ambassaadi ole millään tavoin reagoinut saksalaisten joukkojen saapumista Suomeen, koskevien tietojen johdosta. Ministeri B O L T Z E sattui tulemaan luokseni jäähyväiskäynnillä samana päivänä kun tiedot olivat lehdissä. Hän lausui ainoastaan ihmetyksensä Moskovan saapuneen sähkeen johdosta ja halusi tietää käsitykseni siitä, miten se olisi selitettävissä.

W. B. O. L. T. Z. E.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 18:

Ministeri Tolman

13/5 1941

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

ULKOASIAINMINISTERIÖ **Salainen.**

KIRJELMÄ n:o 295 - 62.

31/273 Sal. 1941.

Tokio SSA 13 P:NÄ touko KUUTA 19 41.

VIITTAUS:

No	Liit.
11/6-41	
OSASTO	ASIA
5	C15

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkosiaiministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 18:

Japania ja Ranskan Indo-Kiinaa

kokeva sopimus.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 18.

Ministeri:

W. J. Tanner

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Tokio ssa 13 p:nä touko kuuta 19 41.

31/277 Pal 41

Asia: Japania ja Ranskan
Indo-Kiinaa koskeva
sopimus.

1/6 - 41
5 C15

Kuluvan toukokuun 8 päivänä ovat Japani ja Ranska allekirjoittaneet Tokiossa Japanin ja Indo-Kiinan välisiä taloudellisia suhteita koskevan sopimuksen.

Tässä sopimuksessa myönnetään Japanille suositumman valtion oikeudet Indo-Kiinassa tulleihin, maahan asettumiseen, irtaimen ja kiinteän omaisuuden hankkimiseen, kaupan ja teollisuuden harjoittamiseen, verojen maksuun sekä yhtiöitten asemaan nähden. Indo-Kiinan asukkaat puolestaan saavat nauttia hyväkseen samoja oikeuksia Japanissa - seikka, jolla ei luonnollisesti ole samaa käytännöllistä merkitystä. Ranska on suostunut alentamaan Indo-Kiinassa voimassaolevia tulleja japanilaisille tuotteille. Japanilaiset puolestaan ovat sitoutuneet myöntämään "edullisia tulleja" Indo-Kiinan tärkeimmille vientitavaroille. Erikoisesti on sovittu riisiin, maissin, kivihillen ja erilaisten mineraalien tuonnista Japaniin samoinkuin tekstiilitavaroitten sekä muiden teollisuustuotteiden viennistä Indo-Kiinaan. Maksun suorittamisen perustaksi on hyväksytty kompensatiomenetelmä. Japanin riisin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ostot Indo-Kiinasta saavat kuitenkin tapahtua kompensatiomenetelmän ulkopuolella ja on niihin nähden voimassa erikoisia määräyksiä. Japanilaiset kauppayhtiöt ovat saaneet oikeuden liittyä Indo-Kiinan viejien ja tuojien järjestöihin. Sopimuksessa on myöskin määräyksiä japanilaisen pääoman osallistumisesta Indo-Kiinassa annettuihin maataloutta ja mineraaleja koskeviin konsessioihin. Huomattava on määräys siitäkin, että japanilaisilla on oikeus perustaa kouluja Indo-Kiinassa. Tarkoitus on, että aika ajottain pidetään yhteisiä neuvotteluja Japania ja Indo-Kiinaa kiinnostavista taloudellisista kysymyksistä. Sopimus siihen kuuluvine liitteineen käsittää yhteensä 60 sivua. Sen yksityiskohtia ei ole julkaistu.

Japanissa on sopimuksen aikaansaaminen herättänyt suurta tyytymättömyyttä. Lehdet antavat tunnustuksen ranskalaisen neuvottelijoiden hyvälle tahdolle koettaa päästä sovintoon Japanin kanssa. Ne huomauttavat, että sekä Ranskan että Indo-Kiinan hallitukset ovat osottaneet tahtovansa työskennellä Japanin kanssa "Aasian suuremman solidariteetti-piirin" muodostamiseksi.

Olen eräessä Ministeriölle lähettämässäni tiedoituksessa koettanut osottaa, ettäivät Euroopan valtiot enää kauan voi omaksi edukseen estää Aasiassa olevien alusmaitensa taloudellista lähenemistä muihin Aasian maihin. Ranskan Aasiassa tähän asti ylläpitämä omamaata yksipuolisesti suosiva taloudellinen järjestys on nyt luhistunut. Sen ja-

1) vertaa raportti n:o 3, päivätty 20/I 1941.

panille tekemät ainutlaatuisen pitkälle menevät myönnytykset tietävät siirtymistä toisesta äärimmäisyydestä toiseen. Ulko-
maalaisten keskuudessa kuuleekin ivallisia huomautuksia Ranskan suurlähettilään A R S È N E - H E N R Y 'n kerta toisensa jälkeen aikaansaamista diplomaattisista "saavutuksista".¹⁾ Mitä itseeni tulee, tunnustan ymmärtäväni Ranskan menettelytavan. Olen parikin kertaa lausunut käsitykseni, että Saksa on antanut Japanille vapaat kädet Ranskan Indo-Kiinassa. Ranskan hallitus on katsonut olevansa pakoitettu antamaan Japanille tämän vaatimat taloudelliset edut voidakseen säilyttää Indokinan Ranskalle. Tuleeko se siinä onnistumaan on jotain, johon ainoastaan tulevaisuus voi antaa vastauksen. Sopimusta allekirjoitettaessa piti A R S È N E - H E N R Y puheen, jossa hän lausui toivomuksen, että solmittua sopimusta vilpittömästi noudatettaisiin.

Ranska on ensimmäisenä astunut sille tielle, jolle muidenkin, haluavatpa ne sitä tai ei, kerran on astuttava. Valkoinen rotu on menettämässä tähänastisen herravaltansa Aasiassa. Sen kansat eivät ole voineet sopia keskenään maailmanvallasta. Nyt saavat ne jakaa sen muiden kanssa - mikäli ne eivät tahdo sitä menettää kokonaan.

W. J. Deane

1) vertaa raportti n:o 11, päivätty 26/3 1941.
(Ranskan ja Thailandin välisen konfliktin ratkaisu.)

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/S

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 19.

Ministeri Tolman

26/5 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o

322 - 68.

37/274 Pal. S. 41

Tokio

SSA 26 P:NÄ

touko

KUUTA 19 41.

23/6-41

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

5 C15

VIITTAUS:

D.U.M.

19

Ulkosainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 19:

Japanilaisten ulkomaalaisia

kohtaan tuntemaan tyytymät-

tömyyden syistä.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 19.

Ministeri:

K. J. Linn

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Tokio ssa 26 p:nä touko kuuta 1941.

37/274 Sal. S. 41.
23/6-41

Asia: Japanilaisten ulkomaalaisia
kohtaan tuntemaan tyytymät-
tömyyden syistä.

5 C15

Olen eräissä tiedoituksissani selostanut japanilais-
ten suhtautumista ulkomaalaisiin, ja antanut esimerkkejä sii-
tä vihamielisyydestä, jota täällä nykyään valitettavasti usein
huomaa. Vaikkakin tämä vihamielisyys epäilemättä useissa ta-
pauksissa on määrätietoisen propagandan seurausta, on luon-
nollisesti kuitenkin olemassa syitä, jotka ovat myötävaikut-
taneet sen syntymiseen.

En katso olevan syytä ruveta selostamaan suurvaltain
ja Japanin välisiä suhteita viime vuosisadalla ja silloin
sattuneita konflikteja, vaikka niillä edelleenkin saattaa ol-
la merkityksensä. Minusta tuntuu, että niitä, ainakin suurin
piirtein katsoen, pidetään "historiaan" kuuluvina. Ne olisi-
vat tuskin voineet aiheuttaa nyt huomattavissa olevaa viha-
mielisyyttä. Ne uudet syyt, jotka ovat tulleet vanhojen
"historiallisten" syiden lisäksi, ovat ennenkaikkea seuraavat.

Japanissa herätti suurta tyytymättömyyttä se, ettei
Kaukaisessa Idässä viime maailmansodan jälkeen luotu sellais-
ta asiaintilaa, joka olisi ottanut huomioon sen toivomukset.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Japanin taloudellisiin etuihin ei kiinnitetty huomiota. Sen entiset liittolaiset huolehtivat itsekkäästi omista eduistaan vaikkeuttaen japanilaisten tuotteiden tuontia siirtomaihinsa ja estäen japanilaisen liikaväestön siirtymistä maasta. Japanilaiset olivat sodan aikana uskollisesti täyttäneet velvollisuutensa liittolaisiaan kohtaan. Japanin laivasto karkoitti saksalaiset sotalaivat Intian ja Tyyneltä valtameriltä. Se turvasi liittolaisten joukkojen kuljetukset Intiasta, Australiasta, Uudesta Seelannista ja Kiinasta Suez'in kanavalle. Sodan kahden viimeisen vuoden aikana avusti Japanin laivasto sitäpaitsi Englantia Välimerellä. Japani puhdisti myöskin Shantungin maakunnan Kiinassa kaikesta saksalaisesta vaikutuksesta. Tästä huolimatta herätti Saksalle Shantungissa kuuluneiden vaatimattomien oikeuksien siirtäminen Japanille kiihkeitä vastalauseita Yhdysvaltain senaatissa.

Amerikassa vihamielisyys japanilaisia kohtaan kasvoi aikaa myöten niin voimakkaaksi, että Englanti piti edullisempänä itselleen katkaista liittolaisuutensa Japaniin. Kysymys laivastojen suuruudesta aiheutti konfliktin Japanin, Englannin ja Yhdysvaltain välillä, vaikkakin Japanin laivastolla - ainakin tälläisen käsityksen mukaan - ei ollut muuta tehtävää kuin oman maan puolustaminen.

Ennen kaikkea on Japania kuitenkin loukannut valkoisen rodun kansojen suhtautuminen siihen Mantšukuon ja Kiinan kysymyksen vuoksi. Japania pidetään syyppänä Kaukai-
sessa Idässä vuosikausia vallinneeseen kiristyneeseen tilanteeseen. Näistä asioista japanilaisten kanssa kysymyksen ol-

lessa pyytävät he ensinnäkin luomaan silmäyksen Kiinan valtakunnan karttaan sellaisena kuin se oli 100 vuotta sitten. Kiina oli silloin laaja valtakunta, jonka alue ulottui lännessä Persian rajoihin asti. Pohjoisessa kuului siihen alueita, jotka nykyään ovat Venäjän hallussa. Etelässä kuului siihen Englannin ja Ranskan nykyisiä siirtomaita. Japani oli näihin aikoihin kokonaan sulkenut alueensa ulkomaalaisilta ja koetti syntyväisyyttä usein julmilla keinolla rajoittaen tulla toiseen pienellä alueellaan.

Vuonna 1842 alkoi Englanti sodan Kiinaa vastaan pakottaakseen sen sallimaan opiumintuonnin Intiasta Kiinaan. Ei kestänyt kauan ennenkuin se anasti Kiinalta Birman ja Hongkongin sekä tosiasiallisesti erotti siitä useita satamakaupunkeja, joista Shanghai on tärkein. Ranska valloitti n.s. Indo-Kiinan, jota se sitten on laajentanut "vaikutuspiirejään" eri suuntiin. Venäjä valloitti Tyynen valtameren rannikkoalueet ja Mantšurian sekä suuren maurin pohjoispuolella olevat laajat alueet. Uhkasipa se samoin Koreaakin. Venäjä on myöskin erottanut Kiinasta n.s. Ulko-Mongolian ja Kiinan Turkestanin, ilman että muut valtiot sen johdosta olisivat ryhtyneet joihinkin vastatoimenpiteisiin. Vähemmässä kuin sadassa vuodessa on Kiinasta täten erotettu alueita, jotka yhteensä ovat suurempia kuin Pohjois Amerikan Yhdysvallat.

Kun Neuvosto-Venäjä yhä aktiivisemmin alkoi tunkeutua Kiinan alueille levittäen kommunismia sen eri osiin ja määrätietoisesti harjoittaen kiihotusta japanilaisten kar-

koittamiseksi Mantšuriasta, oli Japani pakotettu ryhtymään vastakeinoihin. V.1932 sekaantuivat japanilaiset joukot asiaan. Mantšukuon valtio perustettiin. Japani katsoi olevansa oikeutettu tähän sitäkin suuremmalla syyllä kun sen väestön asuma-alue oli mitä suurimmassa epäsuhteessa sen väestön lukumäärään. Se katsoi, että sillä oli sama oikeus kuin muillakin oli ollut, koettaa hankkia itselleen siirto- ja alusmaita, joihin se saattaisi siirtää liikaväestöään ja myydä tuotteitaan. Se tarvitsi niitä paremmin kuin muut. Kiinan valtakunta oli pitkät ajat ollut sellaisessa epäjärjestyksen tilassa, ettei se voinut huolehtia järjestyksen pidosta. Muut eivät kuitenkaan kiinnittäneet huomiota näihin seikkoihin. Senjälkeen kun Kansainliittokin lausui tuomionsa Japanin menettelyn johdosta, on syyllisyyksymys valkoisen rodun kansojen melkein yksimielisen yleisen mielipiteen kannalta katsoen ollut selvä.

Olen edellä koettanut selittää niitä syitä, jotka ovat aiheuttaneet japanilaisten vihamielisyyden. Tarkoituksena ei ole ollut olla tuomarina enemmän kuin puolustajana. Eurooppalaisen yleisen mielipiteen suuri harhaluulo viime maailmansodan jälkeen oli kun kuviteltiin, että olot maailmassa voitaisiin vakaannuttaa Kansainliiton ja kaikkia valtioita kosittävän garantian avulla. Jos tällainen usko oli aiheeton eurooppalaisia oloja silmällä pitäen, oli se luonnollisesti ilman vähintäkään perustusta Asian oloihin nähden. Suuret osat tätä maanosaa kuuluvat Europan valloille, jotka väkivallalla ovat ne hankkineet itselleen. Olisi

todellakin ollut helppoa ja mukavaa jos olot Aasiassa kaikkien yhteisellä takuulla olisi voitu pysyttää muuttomattomina. Tällaiset toiveet ja suunnitelmat tulevat aina kuulumaan unelmien eikä realipolitiikan piiriin.

Kun toiseen rotuun kuuluvia henkilöitä vastaan harjoitetaan propagandaa kansallisia intohimoja lietsomalla, tulee se pakostakin suuntautuneeksi kaikkia ulkomaalaisia kohtaan siitä riippumatta ketä vastaan se ensi sijassa ehkä on aijottu. Niinkuin eräs japanilainen kerran sanoi minulle, on japanilaisten mahdotonta edes erottaa valkoisen rodun eri kansojen jäseniä toisistaan. Heidän silmissään ovat kaikki samanlaisia (ulkomaalaisenhan mielestä japanilaisetkin alussa ovat toistensa näköisiä). Ulkomaalaisten lukumääräkin Japanissa on niin vähäinen, että yksinpä Tokiossa voi kulkea tuntikausia tapaamatta ainoatakaan eurooppalaista tai amerikkalaista. Lähetyssearnaajia vastaan kohdistuvat toimenpiteet koskevat kaikkia. Samoin on kaikkien ulkomaalaisten oleskelua ja toimintavapautta koskevien määräysten laita. Kun teatterissa esitetään kappale, jonka "juonena" on että meikkäläisiin pukuihin puetut henkilöt tarjoamalla rahaa koulupojillekin (!) koettavat saada tietää tärkeitä valtiosalaisuuksia, ja poliisi sitten yleisön riemutessa ottaa kiinni vakooijat, ei ole autettavissa, että yksinkertaiset ihmiset rupeavat pitämään kaikkia vakooijoina. Nykyään saa täällä nähdä teatterissa miten ensimmäisen tanssi saapuneen lähetystön jäsenet surmattiinkin. Ollessani käskettiin erään italialaisen diplomaatin luona, oli nyky-

nen kiihotus yleisenä keskustelun aiheena päivällispöydässä ja pitivät kaikki sitä valitettavana. Mitä itseäni tulee, on minun sanottava, ettei minulla ole ollut mitään henkilökohtaisia ikävyyksiä, enkä ole myöskään ainakaan huomannut, että täällä harjoitettu propaganda olisi häirinnyt suhteitani japanilaisiin tuttaviiini, joiden joukossa minulla on hyviä ystäviäkin.

Tämä propaganda on saanut alkunsa nykyisen sodan aikana ja on yhteydessä sodan kanssa. Mutta voidaan samalla sanoa, että sen lopullinen päämäärä ylittää sodan tarkoitusperät suuntautuen kaukaiseempaankin tulevaisuuteen. Sitä pidetään nähtävästi välttämättömänä sellaisen vihamielisyyden aikaansaamiseksi, joka osaltaan voisi helpottaa "kansallisen voimien kokoamista" Japanin johdossa olevan n.s. Itä-Aasian suuremman solidariteettiipiirin toteuttamiseksi.

V. J. Holmanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Tolman

5/6 1941

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ
 KIRJELMÄ n:o 379 - 75.
 Tokio SSA 5 P.NÄ kesä KUUTA 1941
 VIITTAUS: P.NÄ Japani KUUTA 19 kolp. PTTY. ltaasopi n:o.
 VIITTAUS: D.U.M. / 19

59/277 Sal. 41	
26/9-41	1941
YAMA	OSASTO
N 57	C 15
24/9-41	
YAMA	OSASTO

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 20:

Japani ja kolmivaltasopimus.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 20.

Ministeri: K.G. Idman

Japanin ulkoministeri on hakettain jotenkin odotamatta antanut tähänastisen sotaisiensa lausuntansa. Kun ei presidentti ROOSEVELT viimeisessä puheessaan kosketellut Yhdysvaltain suhtautumista Japaniin, ei ministeri MATSUOKA aluksi eikonut lausua puheen johdosta mitään. Lehtimiesten yrittäessä haastatella häntä selitti hän, ettei hän katsonut itsellään olevan syytä kosketella puheessa sisältyvistä väitteistä. Pari päivää tämän jälkeen lausuttiin eräissä amerikkalaisissa lehdissä käsitys, että presidentin vaikeneminen johtui siitä, ettei Amerikassa uskottu, että Japani missään tapauksessa tulisi sekaantumaan sotaan. Jo seura-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jäljennös.

IL 44: A 4.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Tokiossa 5 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Japani ja kolmivaltasopimus.

ULKOASIAINMINISTERIÖN 26/9-41		277 Pal	41
RYHMÄ	OSASTO		
5	C 15		

Ulkoministeri MATSUOKA vakuuttaa antamassaan haastattelussa uskollisuutta kolmivaltasopimusta kohtaan ja määrittelee Japanin ulkopoliittikan suunnan. Diplomaattikunnassa arvelaan, että Saksan suurlähettiläällä on osuutta haastattelun laatimisessa. Japanin mielestä maailma ei kaipaa "vapauksia", vaan "organisointia", systeemiä ja rationalisointia".

Japanin ulkoministeri on äskettäin jotenkin odottamatta antanut tähänastisen sotaisimman lausuntonsa. Kun ei presidentti ROOSEVELT viimeisessä puheessaan kosketellut Yhdysvaltain suhtautumista Japaniin, ei ministeri MATSUOKA aluksi aikonut lausua puheen johdosta mitään. Lehtimiesten yrittäessä haastatella häntä selitti hän, ettei hän katsonut itsellään olevan syytä kosketella puheeseen sisältyviä väitteitä. Pari päivää tämän jälkeen lausuttiin eräissä amerikkalaisissa lehdissä käsitys, että presidentin vaikeneminen johtui siitä, ettei Amerikassa uskottu, että Japani missään tapauksessa tulisi sekaantuman sotaan. Jo seura-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vana päivänä (31/V-41) saatiin lehdissä näkyvällä paikalla lukea ministeri MANSUOKAN antama haastattelu, jossa erittäin tarmokkaasti kumotaan tällaiset arvelut. Amerikkalaisten lehtien otaksuma, että Japani olisi kylmentynyt kolmivaltalitolle leimataan täysin perättömäksi. Kolmivaltasopimus, sanotaan haastattelussa, on edelleenkin Japanin ulkopolitiikan perustana ja ulkoministeri lausuu, että hänen on vaikeata uskoa, että amerikkalaiset viranomaiset olisivat voineet näin suuresti erehtyä. "Jos tällainen käsitys todellakin on olemassa", jatkaa hän, "voin sanoa, että se on täysin erheellinen. Se voi johtua ainoastaan asiain pahansuovasta vääristelystä". Japanin suhtautumisen poliittiseen tilanteeseen määrittelee hän seuraavasti.

"1) Japanin politiikan perusta on jo aikoja sitten tullut määritellyksi eikä se ole sittemmin mitenkään muuttunut.

2) Senjälkeen kun kolmivaltasopimus syyskuun 27 päivänä solmittiin, on valtakunnan politiikkaa johdettu sen hengessä. Tämän seikan pitäisi olla selvä kaikille sekä niistä lausunnoista, joita pääministeri, ruhtinas KONOYE ja minä itse olemme antaneet, että Japanin politiikan jatkuneesta kehityksestä. Tämän politiikan suunnasta ei ole vähimmässäkään määrässä luovuttu.

3) On senvuoksi aivan mahdotonta, että Japani olisi noudattamatta kolmivaltasopimuksesta johtuvia velvollisuuksiaan.

4) Niinkuin monasti on vakuutettu, on Japanin Eteläisiin Meriin suuntautuva politiikka rauhanomaista. Jos

sitävastoin kansainvälisten tapahtumain kehitys tekisi tällaisen politiikan noudattamisen mahdolltomaksi, on olemassa mahdollisuus, että Japanin on uudelleen tarkistettava asenteensa uuden tilanteen valossa".

Luultavaa on, että Saksan ja Italian suurlähetystöt olivat tyytymättömiä kun ei Japanin taholta alussa laisinkaan pidetty tarpeellisena reagoida presidentti ROOSEVELTIN puheen johdosta. Saksan suurlähettiläs, kenraali OTT on sanonut minulle olevansa erittäin tyytyväinen MATSUOKAN lausuntoon, joka on "selvä ja suora". Olen huomannut, että diplomaattikunnassa yleisesti uskotaan, että kenraali OTT'illa on ollut osuutta lausunnon laatimisessa. Lausunto poikkeaa "selvyytensä ja suoruutensa" kautta hyvin suuresti MATSUOKAN tähänastisista haastatteluista. Tähän olettamukseen katsotaan olevan sitäkin enemmän syytä, kun lehdissä on mainittu, että kenraalilla oli edellisenä iltana pitkä neuvottelu ulkoministerin yksityisessä asunnossa.

Lisättäköön, että J A P A N T I M E S A N D A D V E R T I S E R, joka japanilaisten käsiin joutuneena usein näkyy esiintyvän tšekäläisten virallisten piirien äänenkannattajana, sisälsi samana päivänä pääkirjoituksen, jossa kosketellaan ulkoministeri EDENIN lausuntoa sodan päämääristä. Maailma ei lehden mukaan kaipaa EDENIN ja ROOSEVELTIN lupaamia "vapauksia", vaan "organisointia, systeemiä ja rationalisointia".

K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeriö Idman

11/6 1941.

Jälj. luteut 26/9-41

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

SALAINEN.

KIRJELMÄ n:o 406 - 78.

53 276/41 41

Tokio SSA 11 P.NÄ kesä KUUTA 19 41. 1/12-41

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

5 C15

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 21:

Japanin ja Iranin välinen
ystävyyssopimus.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 21.

Ministeri:

M. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Tokiossa 11 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Japanin ja Iranin välinen

ystävyyssopimus.

Syyt sopimuksen solmimiseen osaksi poliittista, osaksi mahdollisesti taloudellistakin laatua. Vilkkaitten kaupallisten suhteiden mahdollisuudet vähäisiä.

Näinä päivinä on Japanin ja Iranin välillä vaihdettu jo 18 päivänä lokakuuta 1939 solmitun ystävyyssopimuksen ratifioimisasiakirjat. Sopimuksen ensimmäisen artiklan mukaan tulee "ikuisen rauhan ja todellisen, pysyvän ystävyyden vallita Japanin, Iranin ja niiden kansojen välillä". Sopimus takaa sopimuspuolille enimmänsuositun maan oikeudet diplomaattiseen ja konsuliedustukseen nähden. Enimmänsuositun maan oikeudet ja edut ulotetaan myöskin sopimuspuolten toistensa maassa asuviin alamaisiin.

Kun Japani ja Iran kymmenkunta vuotta sitten päättivät perustaa lähetystöt toistensa luona, solmivat ne v.1931 ystävyyssopimuksen. Tyypillisestä aasialaisesta hitautesta (japanilaiset eivät tässä suhteessa eroa muista) johdettiin kuitenkin, ettei sopimuksen ratifioimisesta ensi vuosi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

na tullut mitään. Senjälkeen koko sopimus vähitellen joutui unohduksiin. Pari vuotta sitten muistettiin, että tällainen sopimus oli solmittu. Kun ei v. 1931 allekirjoitetussa sopimuksessa ollut mitään mainittu valtioiden alamaisten oikeuksista, päätettiin laatia uusi sopimus ja lisätä niitäkin koskeva kohta sopimukseen. Samalla sisällytettiin siihen kaiken varalta erikoinen artikla, jossa määrättiin, että sopimus ratifioitaisiin mahdollisimman pian. Tästä määräyksestä huolimatta oli nytkin vähällä käydä samalla tavoin kuin ensi kerralla.

Syynä sopimuksen nyt tapahtuneeseen ratifioimiseen on ennen kaikkea se, että sen henki vastaa Japanin nykyisen ulkopolitiikan pyrkimyksiä. Japanin politiikan päämääränä on, niinkuin tunnettu, luoda mahdollisimman läheiset suhteet sen ja kaikkien Aasian maiden välillä. Tämän pyrkimyksen huomaa nykyään kaikessa, suurissa niinkuin pienissäkin asioissa. Japani pitää itseään Aasian johtavana valtiona. Ensisijassa koetetaan muodostaa Japanin johdossa olevaa "Itä Aasian suurempaa solidariteettiä", mutta tämä ei estä samalla kertaa solmimasta läheisiä suhteita muihinkin Aasian valtioihin. Mahdollista on, että sopimuksen ratifioimiseen on vaikuttanut sekin, että Japanin kannalta katsoen olisi erittäin tärkeää saada aikaan läheisempiä kaupallisia suhteita Iranin kanssa. Iranin vientitavaroihin kuuluvat villa ja puuvilla, joista Japanissa on kova puute. Jo pitkät ajat on ollut mahdotonta ostaa puodeista villa- ja puuvillatavaroita (pellavatuotteet ovat

myöskin loppuneet). Kun ottaa huomioon, että pumpulikan-
kaat ovat Japanin huomattavimpia vientitavaroita, ei ole
ihmeteltävää, että tilanne on tullut levottomuutta herät-
täväksi. Pumpulikankaat onkin nykyään kokonaan varattu
vientiiä varten. Omassa maassa pumpulikankaina käytetyt
kankaat sisältävät pääasiallisesti "fiberiä" ja ainoastaan
vähän pumpulia, ja ovat ne laadultaan hyvin huonoja.
Iranin lähetystössä on minulle vahvistettu tieto, että Ja-
pani on yrittänyt ostaa Iranista kysymyksessä olevia raa-
ka-aineita, mutta toistaiseksi huonolla menestyksellä. Ul-
komaankauppa on Iranissa monopolisoitu siten, ~~että~~ valtion
välityksellä on sovittava myynneistä ja vastaavista ostois-
ta. Kun Japanilla ei ole myytävänä mitään sellaisia tava-
roita, joita Iran tarvitsisi, on hyvin vähän luultavaa,
että nykyään voitaisiin tehdä ainakaan huomattavia kauppo-
ja. Mitä Iranissa asuviin japanilaisiin samoin kuin Japa-
nissa asuviin iraanilaisiin tulee, on niiden lukumäärä
verrattain vähäinen.

W. J. L. L. L.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: P 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Lönner

13/6 -1941.

Jälj. Tulost 26/9-41

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 409 - 80.

Tokio SSA 13 P.NÄ ~~kesä~~ KUUTA 1941.

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 54/276/ae		D. 19 41
1/12-41	N:o	LITL
YHÄ	OSASTO	ASIA
5 C15		

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 22:

Suomi Japanissa.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 22.

Ministeri :

W. G. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Tokio:ssa 13 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Suomi Japanissa.

ULKOASIAINMIN.	
No 54/276/ae	41
1/12-41	No
YHMA	OSASTO
5	015

Tornatorin käynti Japanissa. - SIBELIUS'en viulukon-
sertin esitys ja sen johdosta lähetystössä pidetyt kutsut. -
SIBELIUSTA käsittelevä artikkelini "Shinjoen" aikakauskirjassa.

Viimeaikoina suurinta huomiota herättänyt tapaus suomalais-japanilaisten suhteitten alalla on "Tornatorin" käynti Japanissa. Laiivan matkasta on ollut selostuksia lehdisissä ja kapteenia on haastateltukin. Kun lähetystö on toimittanut Ministeriölle ja suomalaisille lehdillekin kertomuksia lehtien lausunnoista ja laiivan oleskelusta täällä, en katso olevan syytä tässä selostaa asiaa lähemmin.

Laiivan Yokohamassa ollessa oli minulla kutsut lähetystössä ja saman päivän iltana olivat Japanin ulkomaisen kaupan edistämisyhdistys sekä japanilais-suomalainen yhdistys (luultavasti Japanin valtion kustannuksella) järjestäneet juhlan eräässä Tokion suurimmista ravintoloista. Juhla oli kerrossaan suuremmoinen. Paitsi edellämainittujen yhdistysten johtomiehiä, herra N A N G O a ja vapaaherra Takaharu M I T S U I'a, oli siellä ulkoasiain-, kauppa- ja valtiovarainminis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

teriön edustajia saapuvilla. Puheita pitivät herrat N A N - G O , M I T S U I, laivan kapteeni ja minä. Ulkoasiainministeriön edustaja, herra I N O U E esitti myöskin tervehdyksen laivan päällystölle ja miehistölle lausuen toivomuksen, ettei "Tornatorin" käynti Japanissa jäisi sen ainoaksi vierailuksi. Ruu'an puolesta - siellä tarjottiin parisen kymmentä kiinalaista ruokalajia, pääskysenpesälientä, vuoden maahan kaivettuina olleita ankanmunia y.m. - oli se varmaankin ainutlaatuinen elämys siellä olleille suomalaisille. Mistöksi saivat kaikki "Tornatorin" päällystöön ja miehistöön kuuluvat juhlassa olleet henkilöt lasikaapissa olevan koristeelliseen japanilaiseen asuun puetun nukun.

Laivan Kobessa ollessa järjestivät pääkonsuli O U C H T E R L O N Y ja I W A I & Co. kutsut laivan kunniaksi.

-- Huhtikuussa esitti Tokion filharmooninen orkesteri ensi kerran S I B E L I U S 'en viulukonsertin. Esitys otettiin vastaan suurella ymmärtämyksellä. Minut oli kutsuttu konserttiin ja saatoin todeta, että asiantuntijat ja musiikkia ymmärtävät tuttavani katsoivat, että orkesteri suoritti tehtävänsä erittäin hyvin. Tapauksen johdosta kutsuin päivälliselle luokseni orkesterin johtajan, professori R O S E N S T O C K 'in, viulusolistin F R E Y 'n ja orkesterin johtokunnan jäseniä sekä muita Tokion musikaalisessa maailmassa tunnettuja henkilöitä. Orkesterille pitämässäni puheessa kiitin sitä sen työtä suomalaisen musiikin tunnetuksi tekemiseksi Japanissa. Orkesteri on viime vuosien

kuluessa esittänyt eräitä SIBELIUS 'en sinfoniaista. Professori ROSENSTOCK vastasi puheeseeni lausuen, että orkesteri vast'edeskin mielellään tutustuttaa japanilaisia suomalaiseseen musiikkiin.

Japanissa ilmestyvän suuren aikakauslehden "Shinjoen" kesäkuun numerossa on julkaistu pitkä SIBELIUS-ta käsittelevä artikkelini. Ent. Varsovan virkatoverini, lähettiläs ITO, joka nykyään toimii propagandaministerinä, on huolehtinut kirjoituksen julkaisemisesta.

W. L. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Tolman

20/6 1941.

Jälj. tullut 26/9-41

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 435 - 84.

Tokio S S A 20 P : N Ä k e s ä K U U T A 19 41.

VIITTAUS: N

P N Ä K U U T A 19 P : T Y n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

55/276ac 41
1/12-41
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 23:

Nankingin hallitus ja Japani.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 23.

Ministeri:

V. W. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Tokiossa 20 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Nankingin hallitus ja Japani.

55/276 lue. 41
4/12-41
5 C/5

WANG TSING-WEI on käymässä Tokiossa. Väitetään, että hän olisi tullut protesteeraamaan Japanin hallituksen nykyistä venäläisystävällistä politiikkaa vastaan, joka on ristiriidassa hänen japanilaisten kanssa tekemien välipuheiden kanssa ja vie pohjan hänen hallitukseltaan.

Nankingin hallituksen päämies WANG TSING-WEI saapui pari päivää sitten viralliselle käynnille Tokioon. Hänet on saattueineen otettu täällä vastaan suurin kunnianosotuksin. Lehdet selostavat hänen elämäkertansa - hän on m.m. nuorena opiskellut Japanissa - ja ylistävät Kiinan ja Japanin kansojen välistä ystävyyttä. Osoituksena hänelle osoitetusta huomaavaisuudesta mainittakoon, että hän oli ensimmäisen päivän ja yön keisarin henkilökohtaisena vieraana suuressa, eurooppalaiseen tyyliin rakennetussa ja sisustetussa palatsissa, jonka keisarin isoisa MEIJI rakennutti itselleen. Senjälkeen siirtyi WANG TSING-WEI Kiinan ambassadeiin, jossa hän täällä ollessaan asuu.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Vierailu on herättänyt suurta huomiota, sillä matka tuli ilmeisesti päätetyksi aivan äkkiä. Europassahan voi usein sattua, että valtioiden ja hallitusten päämiehet odottamattakin käyvät toistensa luona. Aasiassa kuuluvat tällaiset äkkinäiset matkat poikkeuksellisiin harvinaisuuksiin. Tapahtumat kehittyvät täällä verkalleen samoin kuin päätöksetkin. Aasialainen ei ole tottunut nopeisiin ratkaisuihin yksityisessäkään elämässään. Virallisista asioista kysymyksen ollessa kiirehtimistä ei edes pidetä sopivanakaan. Kun nyt eräänä päivänä saatiin lukea lehdistä, että Nankingin hallituksen päämies tulisi käymään Tokiossa seuraavan viikon alussa, oli luonnollista, että tämä herätti hämmästyttä sekä japanilaisten itsensä että ulkomaalaisten diplomaattien keskuudessa.

Belgian suurlähettiläs FORTHOMME tiedusteli minulta pari päivää sitten voisiko hän tulla tapaamaan minua. Tultuaan luokseni kertoi hän "täysin varmasta lähteestä" kuulleensa, että WANG TSING-WEI oli saapunut Tokioon protesteeraamaan Japanin hallituksen nykyistä venäläisystävällisyyttä vastaan. Hän on tyytymätön erittäinkin ulkoministeri MATSUOKAAN. WANG TSING-WEI on huomauttanut, että kun hän aikoi naan rikkoi välinsä TSANGKAISEK'in kanssa, tapahtui se senvuoksi, että Japani tahtoi taistella kommunismia vastaan. Tämä taistelu on koko hänen hallituksensa raison d'être. Kun japanilaiset nykyään haluavat elää sovussa näiden kanssa, vievät he samalla koko pohjan hänen hallitukseltaan. WANG TSING-WEI on senvuoksi selittänyt, ettei

hän katso kauemmin voivansa pysyä Nankingin hallituksen johdossa, vaan haluaa erota. Nykyään on neuvotteluja käynnissä hänen ja japanilaisten viranomaisten välillä.

Minun on mahdotonta sanoa missä määrin nämä tiedot pitävät paikkansa. Tokion radiossa on joka tapauksessa kumottu kaikki liikkeellä olevat huhut siitä, että WANG TSING-WEI olisi kritikoinut japanilaisia viranomaisia. Mielestäni tällainen peruutus todistaa pikemminkin päinvastaista, joten on luultavaa, että tosiaankin on ollut joitain erimielisyyksiä. Muistutan tässä yhteydessä eräässä tiedoituksessa mainitsemastani ruhtinas KONOYE'n lausunnosta, että WANG TSING-WEI on valmis tekemään itsemurhankin jos häntä voitaisiin helpottaa Japanin sovintoa TSANGKAIŠEK'in hallituksen kanssa.¹⁾ En tiedä miten hauskaa WANG TSING-WEIstä on kuulla, että japanilaiset ovat valmiita hänen ruumiinsa yli tekemään sovinnon hänen vastustajiensa kanssa. Olisi siis hyvinkin ymmärrettävää jos hän jo pitemmän aikaa on ollut tyytymätön Japanin hallitukseen.

On ilman muuta selvää, että ulkoasiainministeriö noudattaa näin arkaluontoisessa asiassa mitä suurinta vaihteliaisuutta, joten tietojen saaminen sieltä on mahdotonta. Olen kysynyt kenraali OTT'ilta hänen ajatustaan, mutta hän ei myöskään ollut täysin selvillä siitä. Hän arveli, että on olemassa erimielisyyksiä WANG TSING-WEIN valtuuksista, joita Japanin hallitus haluaisi rajoittaa omien Kiinassa olevien viranomaistensa eduksi. Kun mainitsin hänelle kuul-

1) Vertaa raportti n:o 9, päivätty 17/3 1941.

leeni, että WANG TSING-WEI olisi tyytymätön Tokion nykyiseen venäläisystävälliseen politiikkaan, vastasi OTT, ettei hän tosin ole kuullut tästä, mutta ettei hän pidä sitä mahdottomana. Kiinassa on voinut syntyä erimielisyyksiä siitäkin, miten kommunisteihin on suhtauduttava. Japanilaiset ovat ehkä äskettäin Venäjän kanssa solmimansa puolueettomuussopimuksen jälkeen halunneet suhtautua kommunisteihin hellävaraisemmin kuin Nankingin hallitus.

Vyldman

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/S

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Idman

27/6 1941.

(Amerikan kautta)

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Selainen.

KIRJELMÄ n:o 448 - 86.

Tokio SSA 27 P.NÄ kesä KUUTA 19 41.

56/276 Val. S. 41.

VIITTAUS: N

26/9.41

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n.o

VIITTAUS: D.U.M. 1 19

USAASA ASA
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 24:

Saksan hyökkäys Venäjää vastaan.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 24.

Ministeri:

V. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Tokiossa 27 p:nä kesä kuuta 1941.

58/276 Val. S-41
26/9-41

Asia: Saksan hyökkäys Venäjää

vastaan.

5 C15

Suurlähettiläs T E K in kaksi lausuntoa. Tokioon saapuneiden ensitietojen mukaan osallistui Suomi alusta alkaen sotaan. Ministeri S U G I S H I T A n ja kenraali A R A K I n lausunnot.

Noin kuukausi ennen kuin Saksa alkoi sodan Venäjää vastaan, sanoi Turkin suurlähettiläs T E K minulle, että hän pitää mahdollisena, että Saksa ennen pitkää antaa joukkonsa hyökätä Venäjälle. Hän perusteli tätä seuraavalla tavalla. Senjälkeen kun Saksa on valloittanut Kreetan saaren, ei sen enää kannata kauemmin puuhata sivuseikkain kanssa. Syria, Kypros, Irak y.m. ovat kaikki kysymyksiä, jotka saavat itsestään ratkaisunsa pääkysymysten yhteydessä. Saksalla on, senjälkeen kun Ranska on tullut voitetuksi, kaksi päävihollista, Englanti ja Venäjä. Se seikka, ettei Venäjä nyt ole sodassa Saksaa vastaan, ei muuta tätä tosideikkaa. Saksalla on vahva, monimiljoonainen armeijansa käytettävänä. Englanti on se, jota vastaan Saksa ensi sijassa haluaisi käyttää voimiaan. Jos tämä ei kuitenkaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

syystä tai toisesta nyt ole mahdollista, tulee Saksa kääntymään Venäjää vastaan. Saksa ei tule esittämään Venäjälle mitään vaatimuksia tai, jos se ne esittää, tulevat ne olemaan sellaisia, ettei Venäjä voi niihin suostua, sillä Saksan täytyy voittaa Venäjä ennenkuin Amerikka on valmis sotaan.

Olen halunnut mainita T E K in lausunnosta ei ainoastaan senvuoksi, että hänen ajatuksensa ovat loogillisia, vaan myöskin senvuoksi, että hän Suomen ja Venäjän välisen sodan aikana ennusti, ettei tulisi kestämään kauaakaan ennenkuin Saksa ja Venäjä olisivat sodassa keskenään. "Suomen alue laajenee, Baltia vapautuu" olivat hänen sanansa, jotka tammikuun 9 päivänä 1940 sähköitin Ministeriölle. Huomautin silloin samalla, että Varsovassa hänestä saamani käsitys oli, että hän oli tarkka huomioitsija.

Salamerkkisähkeessä kuluvan kesäkuun 23 päivältä tiedustelin Ministeriöltä sodan julistuksestamme ja suhteistamme Englantiin. Kun minulle kesäkuun 22 päivän illalla kerrottiin että Japanin radiossa oli ilmoitettu, että Saksa, Suomi ja Ranska olivat alkaneet sodan Venäjää vastaan, ja että saksalaiset lentokoneet pommittivat Moskovaa, soitin Saksan suurlähettiläälle, kenraali O T T'ille ja kysyin häneltä miten asianlaita oli. Nähtävästi oli hänen Berlinistä saamansa asiaa koskeva sähke ollut epäselvästi laadittu, sillä hän vastasi Suomen sotamarsalkansa ja Rumanian kenraali A N T O N E S C U n johdolla

osallistuvan taisteluun. Seuraavana päivänä oli kaikissa lehdissä asia esitetty siten, että Suomikin oli yhtynyt taisteluun. Diplomaattikunnan saamat tiedot kävivät samaan suuntaan. Italian asiantuntija, kreivi M A C C H I D E C E L L E R E kävi luonani esittämässä omentoivotuksensa tapahtuman johdosta. Kun ei mitään tietoja sodan julistuksestamme saapunut, rupesin epäilemään asiaa - en ollut myöskään antanut lehdille mitään lausuntoja asiasta - ja sähköitin Helsinkiin. Ministeriön Saksan valtakunnan päämiehen lausuntoa koskeva sähke oli mennyt ristiin lähetystön sähköen kanssa. Kun lehdet muualtakin sittemmin saivat oikeita tietoja asiasta, ei lähetystön ollut syytä siitä erikoisesti tiedoittaa.

Suomessa ollut Japanin lähettiläs S U G I S H I T A on eräessä antamassaan haastattelussa lausunut, että suomalaiset odottivat tilaisuutta kostakseen venäläisten kavalan hyökkäyksen. Suomalaisia on ainoastaan kolme miljoonaa, mutta he puolustivat itseään sankarillisesti punaista armeijaa vastaan ja heidän urhotkonsa saavuttivat koko maailman tunnustuksen. He olivat pakotettuja luovuttamaan Karjalan, mutta he odottivat hetkeä lyödäkseen. Saksan apu ja osallistuminen sotaan tulee suuresti rohkaisemaan heitä. Ministeri S U G I S H I T A lausui sydämestään toivovansa menestystä Suomelle.

Kenraali A R A K I, joka on Venäjän leppymätön vastustaja ja joka senvuoksi viimeaikoina on ollut sivussa asioista, lausuu eräessä haastattelussa, että Saksa voi antaa raskaan iskun Venäjälle yhdessä Suomen armeijan kanssa uha-

tessaan Leningradia. HÄN antaa samalla tunnustuksen Suomelle (it is a remarkable action of Finland). Saksa on hyvin valmistunut sotaan. Neuvosto-Venäjän on myöskin otettava huomioon, että sillä on paljon vastustajia itse Venäjällä. A R A K I arvelee, että sota kestää kaksi tai kolme kuukautta. HÄnen käsityksensä mukaan Saksalla tulee olemaan menestystä. HÄN lisää, ettei hän "kykene sanomaan mitään Japanin hallituksen politiikasta".

V. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Tokiossa olevan tahetyön raportti n:o 25.

Ministeri Tolman

3/7 1941

TOKIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 461 - 88.

Tokio SSA 3 P.NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P.TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

57/276 Pal. S - 41.
26/9-41

5 C15 ;

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 25:

Mr. BOHLEN'in arveluita

Venäjä ja Saksan välisestä

sodasta.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 25.

Ministeri:

W. L. ...

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Tokiassa 3 p:nä heinäkuuta 1941. 57/276 Pal. 3-41.

Asia: Mr. BOHLEN'in arveluita
Venäjän ja Saksan vä-
lisästä sodasta.

26/9-41
5 C15

Venäläiset joukot taistelevat aluksi hyvin, mutta ennen pitkää syntyy suunnaton sekasorto. Ero, nykyisen ja Napoleonin aikuisen Venäjän välillä. Bolshevismi, kapitalismi keisarivalta. Luultavinta, että Saksa toistaiseksi panee voimaan sotilasdiktatuurin muuttamatta kovin paljon nykyistä sisäistä järjestystä. Uusien valtioiden muodostamisesta.

Olen eräissä aikaisemmassa tiedoituksessa selostanut Mr. BOHLEN'in käsityksiä Venäjän suhtautumisesta Suomeen.¹⁾ Niinkuin ehkä muistettanee oli hänen luulonsa m.m. se, että vaikkakaan Venäjä ei silloin katsonut voitavansa ajatella Suomen valloitusta, sen suhtautuminen maahamme saattoi helposti muuttua Saksan kärsiessä tappion.

Kutsuin BOHLEN'in eräänä päivänä luokseni lounaalle voidaksemme rauhassa kahden kesken vaihtaa ajatuksia. BOHLEN'in käsitys oli, että venäläiset tulevat alussa tekemään voimakasta vastarintaa, sillä paraimmat joukot lähetetään ensin tuleen. Ei ole kuitenkaan autettavissa,

1) Vertaa raportti n:o 6, päivätty 26/2 1941

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

että Venäjällä ennen pitkää syntyy suunnaton sekasorto. Monella taholla huomattavissa oleva luulo, että Saksan hyökkäys Venäjää vastaan päättyisi niinkuin Napoleonin sotaretki, ja ettei siis Venäjää sen alueen laajuuden vuoksi voisi voittaa, vaan Saksa joutuisi mitä suurimpiin vaikeuksiin, johtuu venäläisten olojen tuntemattomuudesta. Napoleonin aikuinen Venäjä muistutti nykyistä Kiinaa siinä, että sen jokainen osa saattoi elää omaa elämäänsä vaikka pääkaupunki ja suuret osat maata olivat joutuneet vihollisen käsiin. Neuvostosysteemin heikko kohta on siinä, että kaikki, hallinto, teollisuus y.m. on mahdollisimman suuressa määrin keskittetty. Sen, joka on pitemmän aikaa asunut Venäjällä, on vaikea ymmärtää miten venäläiset voisivat suoriutua kun joukot peräytyvät ja pääkaupunkia on samaan aikaan evakuoitava. Kulkuneuvot ovat sitäpaitsi rauhankin aikana huonossa kunnossa. BOHLEN arveli, ettei Venäjä voisi missään tapauksessa pitää puoliaan kuutta viikkoa kauempaa. Lehtien tiedot siitä, että muodostettaisiin puolustus- ja hyökkäyslinja jossain Uralin vuoriston seuduilla, tuntuvat hänestä fantastisilta. Sen jälkeen kun Ukraina on menetetty, on järjestetyn, tehokkaan vastarinnan tekeminen vaikeata.

Sekä amerikkalaisessa lehdistössä, jota täällä enemmän seurataan, että japanilaisissakin sanomalehdissä, on lausuttu olettamus, että Saksan tarkoitus on panna voimaan kapitalismi Venäjällä ja antaa sille tsaari. Voimatta tietysti väittää mitään varmaa Saksan aikeista,

BOHLEN sanoi suhtautuvansa epäilevästi kumpaankin olettamukseen. Hän ei uskonut, että Saksa toistaiseksi sen ja Englannin välisen sodan aikana ryhtyisi kovin syvälle käyviin muutoksiin. Mitä ensinnäkin kapitalismin tulee, on sen yht'äkkäinen toteuttaminen vaikeata, mikäli nimittäin halutaan olla vaikeuttamatta elintarvetuotantoa. Venäläiset talonpojat eivät myöskään - se oli BOHLEN'in käsitys - ole niin tyytymättömiä nykyiseen järjestelmään kuin yleensä luullaan. Ainakin mikäli hän oli keskustellessaan heidän kanssaan voinut saada selville ei heidän tyytymättömyytensä kohdistunut niin paljon itse kolhoosijärjestelmään kuin siihen tapaan, jolla kommunistista järjestelmää maaseudulla toteutettiin, t.s. heitä nyljettiin. Jos saksalaiset viranomaiset koettavat välttää kohtuuttomuuksia, voi nykyinen järjestelmä vaikeudetta toimia. Mitä tsaarin nimittämiseen tulee, on otettava huomioon, että Venäjän kansalle on parinkymmenen vuoden kuluessa toivotettu, että kaikki sen onnettomuudet ovat lähtöisin keisarivallasta. Voi näin ollen helposti tapahtua, että tsaarin antaminen Venäjälle nostattaisi saksalaisia vastaan eräitä väestön osia, jotka muuten tuskin kiinnittäisivät kovin suurta huomiota siihen, kuka on valtakunnan tosiasiallisena hallitsijana. BOHLEN piti senvuoksi mahdollisena, että saksalaiset toistaiseksi panevat voimaan sotilasdiktatuurin. Hän arveli, että tällainen systeemi olisi mahdollinen parin vuoden ajan ilman että se herättäisi kovin suurta tyytymättömyyttä väestön keskuudessa. Niissä valtakunnan osissa, joissa asuu muita

kansallisuuksia, tulevat saksalaiset luultavasti muodostamaan valtioita, jotka ainakin tosiasiallisesti ovat protektoraattisuhteessa siihen. Saksan ja näiden valtioiden väliset suhteet tulevat muodostumaan ei ainoastaan sen mukaan, mikä ulkoinen rakenne niille annetaan, vaan myöskin sen mukaan, missä määrin ne saavat elää omaa elämäänsä oman mielensä mukaan. Se tehtävä, jonka Saksa - ainakin mikäli näyttää - on ottanut suorittaakseen, on monessa suhteessa vaikea ja vaatii suurta taitoa onnistuakseen. Venäjän valtakuntaan kuuluvat kansallisuudet voivat suurestikin erota varsinaisista venäläisistä, mutta ovat luonteensa puolesta kuitenkin lähempänä venäläisiä kuin saksalaisia.

W. J. Palmgren

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Tolman.

14/7-41.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 525 - 92.

Tokio SSA 14 P.NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		Salainen.	
N:o 69	278 he.	19 41	
1/02 -41		Liitt.	
	5	C15	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 26:

Mantsukuon suhteista

muihin valtioihin.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 26.

Ministeri:

W. J. Holman

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Tokio ssa 14 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Mantsukuon suhteista
muihin valtioihin.

UKKAS...
No 609 278 (ae) 41
1/12-41
5 C15

Mantsukuon tunnustaminen. Puoliviralliset suhteet.

Suomi yksi niistä harvoista maista, joilla ei mitään suhteita siihen. Suhteista Mantsukuon viralliseen edustajaan Tokiossa.

Niinkuin eräässä kirjeessä ulkoministeriölle olen ilmoittanut, on Japanin apulaisulkoministeri O H A S H I esittänyt, että Suomi tunnustaisi Mantsukuon. Paitsi Saksa ja Italiaa ovat Vatikaani, Espanja, Unkari, Bulgaria, Kroatia, Slovakia ja San Salvador antaneet sille tunnustuksensa. Neuvosto-Venäjä on myöskin Japanin kanssa solmimassaan puolueettomuussopimuksessa tunnustanut sen. Puola on pari vuotta sitten antanut *d e f a c t o* tunnustuksensa. Tokiossa olevat Puolan ja Mantsukuon suurlähettiläät toimittivat v. 1938 keskenään noottien vaihdon, jossa sovittiin asianomaisissa maissa olevien konsulaattien aseman laillistamisesta ja suositunmuuden myöntämisestä valtioiden kansalaisille.¹⁾

Monet niistäkin valtioista, jotka eivät ole tun-

1) Puolan suurlähetystö on antanut minulle jäljennökset nooteista ja niistä seuraavasta kirjeenvaihdosta.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mustaneet Mantšukuota, ovat kuitenkin tosiasiallisessa yhteydessä sen kanssa. Niillä ei ainoastaan ole Mantšukuossa konsuleja, jotka ennen valtion itsenäiseksi tulemistä toimivat siellä, vaan ovat ne senjälkeenkin nimittäneet sinne konsuleja ja saaneet niille Mantšukuon hallituksen hyväksymisen. Olen hankkinut itselleni tästä yksityiskohtaiset tiedot. Mantšukuon Tokiossa olevan ambassaadin Helsingistä minua varten saamien tietojen mukaan on Mantšukuon itsenäiseksi tulemisen jälkeen nimitetty sinne seuraavat konsulit. Englannin hallitus on nimittänyt pääkonsulit Harbiniin ja Mukdeniin, Pohjois-Amerikan Yhdysvallat pääkonsulin Mukdeniin ja konsulin Harbiniin, Belgia konsulin Harbiniin ja Ranska konsulit Harbiniin ja Mukdeniin. Liettualla oli myöskin nimitetty konsuli Harbiniin.¹⁾ Tanskalla, Ruotsilla ja useilla muilla mailla on edelleenkin entiset konsulinsa Mantšukuossa. Suomella ei ole minkäänlaisia suhteita uuteen valtioon. Dairenin, jossa meillä on konsuli, ei katsota enää kuuluvan Mantšukuohon, sillä se sijaitsee alueella, joka on vuokrattu Japanille 50 vuodeksi. Useimmat muut valtiot, jotka eivät ole tunnustaneet Mantšukuota, ylläpitävät kuitenkin tätä yhteyttä sikäläisten viranomaisten kanssa. Lisättäköön, että Mantšukuoa on vuodesta 1935 alkaen Kansainvälisen Postiunionin de facto jäsen, ja sen postimerkeillä varustettuja kirjeitä otetaan vastaan kaikkialla.

1) Minulle on myöskin ilmoitettu entisten ja uusien konsulien nimet.

Mainitsen tässä muutamia esimerkkejä, jotka osoittavat mitä muotoja valtiot ovat keksineet voidakseen kaikessa hiljaisuudessa valvoa etujaan niille tärkeissä kaukaisissa maissa ilman että kotimaan suuri yleisö siitä paljoakaan tietää. Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain Tokiossa oleva suurlähettiläs vastaa henkilökohtaisella käynnillä sekä Mantšukuon että Nankingin suurlähettiläiden käynteihin hänen luonaan perustellen sitä sillä, että hän on diplomaattikunnan vanhin, ja käyttää tällöin käyntikorttia, jossa on mainittu ainoastaan hänen tämä tehtävänsä. Eräät virkatoverini, niin-^ä kuin Belgian suurlähettiläs, vastaavat näiden suurlähettiläiden kirjeisiin, joissa nämä ilmoittavat saapuneensa Tokioon. Tätä perustellaan sillä, että kirjeeseen vastaaminen on "vähin määrä kohteliaisuutta", mihin asianomaiset katsovat olevansa velkاپäitä niitä kohtaan, jotka heille kirjoittavat. Todellisena syytä on luonnollisesti se, minkä Belgian suurlähettiläs kerran minulle suoraan sanoikin, että Belgiassa on suuria taloudellisia etuja Kaukaisessa Idässä. Eräät virkaveljeni käyttävät ollessaan suhteissa kysymyksessä oleviin suurlähettiläihin käyntikortteja, joissa heidän virka-asemaansa ei ole mainittu. Suhteet katsotaan tällöin epävirallisiksi. Lisättäköön, että tšekkiläiset sotilasasiamiehet - ainakin useat heistä - ylläpitävät myöskin suhteita kysymyksessä olevien suurlähetystöjen sotilasasiamiehiin.

Mitä itseeni tulee, noudatin tänne tullessani puhdasoppista kansainvälisen oikeuden mukaista menettelytapaa Mantšukuon tšekkiläiseen suurlähettiläksensä näiden t.s. en

asettunut mihinkään kosketukseen hänen kanssaan. Nankingin hallituksen suurlähettilään tänne saapuessa oli menettelyni sama, enkä siis vastannut hänen minulle tulonsa jälkeen lähettämiin useihin kirjeisiin enemminkuin hänen lähimmän miehensä minulle henkilökohtaisesti jättämään käyntikorttiin-
kaan. Senjälkeen kun kerran tapasin molemmat ambassadöörit päivällisillä apulaisulkoministeri O H A S H I n luona ei minulla mielestäni enää ollut muuta keinoa kuin tilata käyntikortteja, joissa ei virka-asemaani ollut mainittu, ja jotka kävin henkilökohtaisesti jättämässä ambassadööreille, jotka myöskin henkilökohtaisesti vastasivat käyntiini. Luulen täten täten täyttäneeni ne kohteliaisuuden vaatimukset, joita Suomen täällä olevalta edustajalta voidaan vaatia. Ruotsin ja Tanskan lähettiläät eivät ole milloinkaan joutuneet läheiseen kosketukseen ambassadöörien kanssa, joten heillä ei liene epävirallisiakaan suhteita heihin.

Niinkuin edelläolevasta selostuksesta käy ilmi ei mikään estä Suomea nimittämästä konsulia Mantšukuohon siinä tapauksessa, ettei sen itsenäisyyttä ole tunnustettu. Tiedän, että suomalaisen kunniakonsulinkin nimittämiselle annettaisiin siellä arvoa.

V. W. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Toliossa olevan lähetysten raportti n:o 27.

Ministeri Idman.

15/7-41.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 527 - 94.

Tokio S S A 15 P: N Ä h e i n ä K U U T A 19 41.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkosia ministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 27:

Eräs Suomea koskeva

englantilainen lausunto.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 27.

Ministeri:

V. J. L. L. L.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Tokio:ssa 15 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Eräs Suomea koskeva
englantilainen lausunto.

70 278/41
7/12-41
5 C15

Englannin suurlähetystön "tiedoituksissa" oli muutamia päiviä sitten seuraava kohta:

"On olemassa erehdyksiä, jotka ovat pahempia kuin rikokset. On olemassa myöskin joitain erehdyksiä, jotka historia voi antaa anteeksi. Historia voi puhua ystävällisesti (may speak kindly) Suomesta, jonka Saksa ensin jätti pulaan, ja jonka se sitten on lykännyt (push) Venäjää vastaan".

Ministeri:

W. J. Linn

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Johiossa olevan lähetysten raportti n:o 28
Ministeri Idman.

22/7-41

TOKIO

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 540-96.

Tokio SSA 22 P.NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN
KIRJALLINEN
N:o 74 229/ae. 41
1/12-41
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 28:

Japanin suhtautumisesta
Saksan ja Venäjän
väliseen sotaan.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 28.

Ministeri:

H. W. Idman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Tokio ssa 22 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Japanin suhtautumisesta
Saksan ja Venäjän väliseen
sotaan.

UKKOASIAINMINISTERIÖ
71 279ae
1/12-41
5 C15

Yleinen mielipide ja sanomalehdet ovat yleensä saksalaisystävällisiä, mutta on olemassa poikkeuksiakin. Japani on tottunut pitämään venäläistä orientoitumista välttämättömänä ulkopoliittisten päämääriensä toteuttamiseksi. Venäjän joutuessa suuriin vaikeuksiin on mahdollista, että Japani käyttää tilaisuutta hyväkseen ja alkaa sodan sitä vastaan, mutta se ei pidä sitä ulkopoliittikkansa varsinaisena päämääränä.

Japanin sanomalehdistö on yleensä katsoen saksalaisystävällistä. Se, niinkuin suuri yleisökin, suhtautuu myötämielisesti Saksaan tämän taistelussa Venäjää vastaan. Olisi kuitenkin erehdys luulla, että tämä myötämielisyys ilmenisi selvänä vihamielisyytenä venäläisiä vastaan. Päinvastoin koettavat lehdet usein noudattaa puolueettomuutta, ja niissä voi lukea huomautuksia ja lausuntoja, joita tuskin olisi odottanut. Näin on erittäinkin The Japan Times and Advertiser'in laita. Äskettäin kierteli lehdistä Berlinistä lähetetty uutinen, jossa mainittiin saks-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

laiselta viralliselta taholta ilmoitetun, ettei Saksan sotilasjohdon tarkoituksena ole alueiden valtaaminen, vaan Venäjän armeijan tuhoaminen. Julkaistessaan uutisen lehti sanoo ilmoituksen johtuneen ankarasta venäläisestä vastustuksesta, joka on viivästyttänyt saksalaisten joukkojen etenemistä. "Mitä ilmoitukseen itseensä tulee", lisää se, "on luonnollisesti alkeellinen totuus sodankäynnissä, että koetetaan tuhota vastustajan armeija. Tätä menettelyä ovat kaikki sotapäälliköt KYROKSESTA FOCH'iin asti noudattaneet, ja STALIN'illa on epäilemättä sama tarkoituspää". Tällaisia ivallisia huomautuksia on lehdessä ollut ennenkin.¹⁾ Kuvia saksalaiselta ja venäläiseltä rintamalta on lehdessä jotenkin tasapuolisesti.

Vaikkakin lehti on ollut valmis painattamaan Suomen lähetystön selityksiä - siinä julkaistiin m.m. kokonaisuudessaan Ministeriön lähettämä laaja selostus Venäjän suhtautumisesta Suomen rauhanteon jälkeen - emme mekään ole välttyneet lehden tämäntapaisilta viisasteluilta. Vähän ennen sodan alkua kierteli ulkomaalaisessa sanomalehdistössä päätoimittaja ERKON haastattelu, jossa lausuttiin, ettei Suomi tule tekemään mitään kunniatonta. Suomen joutuessa sotaan oli lehdessä eräs "pikku-uutinen", jossa sanottiin, että Suomi on ryhtynyt sotaan Venäjää vastaan vaikka se ilmoitti, ettei se tee mitään kunniatonta. Paitsi tätä huomautusta voidaan mainita toinenkin tapaus. Lähetystö lähetti lehdille selityksen, ettei Suomi ollut julistanut sotaa Venäjälle, mut-

1) Teppioitensa aikana Afrikassa sai Italia niitä osakseen hyvin runsaasti.

ta katsoi olevansa sodassa sen kanssa niiden ilmapommitusten vuoksi, joihin Venäjä vastalauseista huolimatta oli ryhtynyt meitä vastaan. Selitys julkaistiin The Japan and Advertiser'in näkyvällä paikalla ja harvennetulla tekstillä. Pari päivää myöhemmin lehdessä toisen asian yhteydessä sivumennen huomautettiin, että Suomi on ilmoittanut olevansa sotatilassa Venäjän kanssa "vaikka Suomen lähetystö Tokiossa sanoo, ettei se ole julistanut sotaa, vaan katsoo olevansa sodassa".

Mitä edellämainittuihin huomautuksiin tulee, ovat ne luultavasti aijotut leikinlaskuksi. Eurooppalainen ja japanilainen käsitys eroaa hyvin suuresti toisistaan. Ulkomalainen esiintyy varmaankin täällä usein tavalla, jota japanilaiset pitävät sopimattomana. Japanilaisten leikinlasku on taas meistä monasti lievimmin sanoen tahditonta. Tästä voitaisiin antaa monia esimerkkejä. Tuntuu joskus melkein siltä niinkuin lehden toimittajien joukossa olisi sekä Saksen että Englannin ystäviä, jotka kukin saavat kirjoittaa mitä haluavat. Tällainen, kieltämättä hieman omituinen toimitustapa, voi johtua siitäkin, että lehden lukijakuntaan kuuluu runsaasti englantilaisia ja amerikkalaisia, joten toimitus koettaa noudattaa puolueettomuutta. Omasta puolestani luulen kuitenkin syiden olevan syvemmällä. Japanin hallituksen virallinen politiikka on ainakin toistaiseksi se, että Japanin on noudatettava puolueettomuutta. Monella taholla Euroopassa - ja myöskin Suomessa - vallalla ollut ja ehkä vieläkin vallalla oleva luulo, että Japani ainoas-

taan odottaisi sopivaa hetkeä voidakseen hyökätä Venäjää vastaan, ei ole oikea eikä vastaa todellisuutta. Japani katsoo päinvastoin, että sen ulkopoliitikalla on muita tärkeämpiä päämääriä.

Japanilaisten nykyinen puolueettomuus ei aina ole yksinomaan virallista laatua. Tunnustan suoraan, että minäkin, jolle Japanin eteläiseen suuntaan kohdistuva ulkopoliitiikka ei ole mikään uutuus, olen joskus hämmästynyt sen pintapuolisen suhtautumisen johdosta, jota monet yksityiset osottavat sitä jättiläistaistelua kohtaan, jota nyt käydään Saksan ja Venäjän välillä. Sehän kuitenkin loppujen lopuksi koskee Japania itseäänkin. Niin uskomattomalta kuin se tuntuukin, on asianlaita se, että yleisen mielipiteen saksalaisystävällisyys ilmeni yksimielisempänä ennen saksalais-venäläistä sotaa kuin nyt. Tämä johtuu epäilemättä siitä, että viime aikoina on totuttu pitämään venäläisystävällistä orientoitumista suotavana ja välttämättömänäkin, jotta Japani voisi toteuttaa ne päämäärät, jotka se on asettanut itselleen. Sellaiset Venäjälle vihamieliset henkilöt niinkuin kenraali A R A K I ovat olleet vailia kaikkea vaikutusta ja, niinkuin ennen olen maininnut, kokonaan eristetyssäkin asemassa.¹⁾ Saksalais-venäläinen sota on luonut kokonaan uuden tilanteen, joka pakottaa Japanin uudestaan tarkistamaan ulkopoliitiikkaansa. Saksan hyökkäys Venäjää vastaan ei varmankaan monella vaikutusvaltaisella taholla ole ollut erikoisen tervetullut.

1) Vertaa raportti n:o 41, päivätty 19/10 1940.

Mitä Japanin sotaan Venäjää vastaan tulee, olen edelleenkin samalla kannalla kuin suomalais-venäläisen sodan aikana. Jos olot Venäjällä muodostuvat sellaisiksi, että Japani helpolla ja vaaratta voi saada osansa, on mahdollista, että se tulee käyttämään tilaisuutta hyväkseen. Tämä ei kuitenkaan ole sen ulkopoliittikan varsinainen päämäärä, vaan pyrkii se ensi sijassa saamaan haltuunsa eteläisessä suunnassa olevia, sille tärkeistä raaka-aineista rikkaita seutuja tai ainakin muodostamaan Itä Aasian suuren etupiirin, johon myöskin nämä alueet sisältyvät.

Ny Idman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 29.

Ministeri Iduna.

4/8-41.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

~~Salainen.~~

KIRJELMÄ n:o 568 - 99.

72/279/41
1/12-41
5 C15

Tokio SSA 4 P.NÄ elo KUUTA 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti n:o 29:

Mantsukuo.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 29.

Ministeri :

W. J. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Suomen.

RAPORTTI n:o 29.

Tokio ssa 4 p:nä elo kuuta 1941.

Asia: Mantšukuo.

22/2096
1/12-41
5 C15

Valtion muodostuminen 18 maakunnasta. Hallinto.
Hsich-ho-hui yhdistys korvaa puuttuvan eduskunnan. Ulko-
maalaisten exterritoriaalioikeutta ei ole. Maatalous.
Teollisuus. Vuoriteollisuus. Olojen kehitys itsenäisyyden
aikana. Vienti ja tuonti. Kansansivistys.

Kun Suomi nyttemmin on tunnustanut Mantšukuon, katsotaan olevan syytä antaa eräitä uutta valtiota koskevia tietoja.

Mantšukuo perustettiin v.1931. Sen alue ei ollut alkuaan yhtä suuri kuin nykyään, vaan siihen liittyi vähitellen yhä useampia maakuntia. Vasta v. 1939 sai se nykyisen laajuutensa.

Mantšukuon väkiluku oli v. 1931, jolloin se perustettiin, 30,000,000, mutta on se nyt noussut 40,000,000. Hallinnollisessa suhteessa on valtio jaettu 18 maakuntaan ja Hsinkingin kunnallispiiriin. Maakuntajako perustuu vanhoihin, historiallisiin syihin, mistä myöskin johtuu, että väkiluku vaihtelee eri maakunnissa hyvin suuresti. Suurimmassa, Fengtien maakunnassa on asukkaita yli 9 1/2 miljoonaa kun sitävastoin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

Heihon maakunnassa ei niiden lukumäärä ole täyttä 73,000.

Mantšukuo on keisarikunta, jossa keisari perustuslain mukaisesti käyttää toimeenpanevaa, tuomio- ja lainsäädäntövaltaa. Keisarilla on samoin oikeus julistaa sota, tehdä rauha ja solmia sopimuksia vieraiden valtioiden kanssa. Hän on sekä armeijan että laivaston korkein päällikkö. Maan hallitsemisessa avustavat häntä n.s. yksityinen neuvosto (Privy Council), lakiasäätävä neuvosto ja valtioneuvosto. Yksityinen neuvosto on korkein keisaria neuvova laitos, ja lausuu se ajatuksensa hallitsijan sitä pyytäessä kaikista hänen ratkaistavistaan asioista. Lakiasäätävä neuvosto laatii lakeja ja valtion tulo- ja menoarvion. Se on oikeutettu tekemään ehdotuksia valtioneuvostolle ja voi itse ottaa vastaan kansan sille jättämiä esityksiä. Valtioneuvosto johtaa maan hallintoa. Pääministerillä on erittäin tärkeä asema, ja muut ministrit ovat oikeastaan hänen apulaisiaan.

Mantšukuolle aivan erikoinen laitos on n.s. Hsich-ho-hui (Concordia) organisatio. Se perustettiin seitsemän vuotta sitten ja kuuluu siihen nykyään 3,000 paikallista yhdistystä, joiden yhteinen jäsenluku on 1,080,000 henkeä. Yhdistyksen tehtävänä on m.m. esittää ja selittää hallituksen tahtoa ja tarkoituksia kansalle ja kansan tahtoa ja toivomuksia hallitukselle. Yhdistyksellä on koko valtiota samoin kuin eri maakuntia ja kuntia käsittävät kokouksensa, joita kutsutaan konferensseiksi. Syys- ja lokakuun aikana pidetään Hsinkingissä koko valtiota käsittävä konferenssi, jonne kaikki ehdotukset jätetään lakiasäätävälle neuvostolle.

Konferenssin lausumat toivomukset voidaan myöskin valtioneuvoston suostumuksella jättää suoraan sille virastolle, jota asia lähinnä koskee. Yhdistyksen konferenssit korvaavat täten tavallaan eduskuntaa. Yhdistyksen jäseneksi otetaan jokainen hyvämaineinen kansalainen, jonka valitsemista vähintään 3 yhdistyksen jäsentä kannattaa.

Ulkomaalaisten exterritoriaaioikeus on lakannut sopimuksen kautta, jonka Japani 5 päivänä marraskuuta 1937 solmi Mantšukuon kanssa. Tässä sopimuksessa Japani antoi suostumuksensa siihen, että japanilaiset ovat sikäläisten lakien ja määräysten alaisia, mutta ettei sen alamaisia voida asettaa epäedullisempaan asemaan kuin muita ulkomaalaisia. Exterritoriaaioikeuden lakkauttaminen japanilaisiin nähden on täten vaikuttanut sen loppumisen muihinkin nähden.

Kansan pääelinkeinona on maanviljelys. Noin 80 % väestöstä saa siitä elatuksensa. Ennen uuden valtion perustamista eivät maanviljelijät saaneet mitään tukea valtiovaltan puolelta. Toisiaan vastaan taistelevat sotapäälliköt nylkivät ja riistivät talonpoikaissäestöä tarpeittensa mukaan maksaen maataloustuotteista omilla, enemmän tai vähemmän arvottomilla seteleillään. V. 1911 oli Kiinan hallitus lakkauttanut siihen asti maassa monissa paikoin vallinneen maaorjunden. Nykyään on valtion toimesta koetettu kehittää maataloudellista osuuskuntaliikettä. Tällaisia osuuskuntia on nykyään 153. Tärkeimmät maataloustuotteet ovat kaoliang (maissia muistuttava kasvi), maissi, hirssi ja vehnä. Suurin osa niistä käytetään omassa maassa. Japaniin ja Kiinaan

viedään kuitenkin jonkun verran kaolingia ja maissia, Koreaan hirssiä. Vehnä ei riitä väestön omiksi tarpeiksi, joten maahan on vuosittain tuotava viljaa. Tärkein vientitavara on soijapavut, joita viedään Europaan, Japaniin ja Kiinaan. Paitsi soijapapuja viedään maasta myöskin soijakakkuja ja soijaöljyä. Muina maatalouden alaan kuuluvina vientitavaroina mainittakoon hamppu, perillaöljy ja sesamjyvät.

Mantšurian teollisuuden kehitys alkoi vasta Nankingin sopimuksen jälkeen v.1860, jolloin Newtsang'in satama avattiin kaupalle. Japanin ja Kiinan välinen sota 1894-95 samoinkuin Japanin ja Venäjän välinen sota saattoivat maan läheisempään kosketukseen muiden maiden kanssa ja edistivät täten osaltaan teollisuuden kehitystä. Teollisuus samoinkuin maatalouskin kärsivät kuitenkin alituisista sisäisistä sodista ja niistä johtuvista rahallisista vaikeuksista. Maa oli tulvillaan erilaisia arvottomia seteleitä. Vasta uuden valtion muodostaminen loi teollisuudellekin ne edellytykset, joita se tarvitsi voidakseen rauhassa työskennellä. Edistääkseen teollisuuden kehitystä on valtio usein ottanut aloitteen teollisuuslaitoksien perustamiseen antaen itse osan tai joskus kaikenkin tarvittavan pääoman. Voidaankin sanoa, että maan teollisuus on suureksi osaksi valtion kontrolloimaa. Tällaisia teollisuuslaitoksia on nykyään 26 ja on niiden yhteinen pääoma 1,500,000,000 yuan'ia (yuan = yen). Nämä teollisuuslaitokset työskentelevät valtion tarkan kontrollin alaisina. On olemassa yksityiskohtaisia määräyksiä niiden osakkeiden siirrosta, voiton jakamisesta y.m.

Maan vuoriteollisuus pääsi alkuun vasta senjälkeen kun Venäjän rakentama rautatie Siperian halki Tyynen valtameren rannikolle oli valmistunut. Venäjä hankki itselleen Kiinalta oikeuden käyttää hyväkseen siellä olevia rikkaita kulta-, rauta- ja kivihiilikaivoksia. Venäläis-japanilaisen sodan jälkeen v. 1905 siirtyivät monet näistä kaivoksista Japanin haltuun. V. 1937 perustettiin Mantšukuossa yhtiö teollisuuden kehittämistä varten (Manchuria Industrial Development Corporation) 450,000,000 yuan'in pääomalla, josta valtiolle kuuluu puolet. Mantšukuon kaivokset ovat rikkaita. Kivihiiltä arvioidaan olevan suunnilleen 20,000 miljoonaa tonnia. Kultakaivoksien lukumäärä on 90. Sitäpaitsi on siellä sinkkiä, lyijyä, magnesiumia ja alumiiniumia. Vahvasti öljypitoista kivihiiltä (oil shale) arvioidaan olevan noin 7,000 miljoonaa tonnia.

Seuraavat tilastolliset tiedot ovat omiaan osottamaan uudessa valtiossa sen perustamisen jälkeen tapahtunutta nopeaa edistystä kaikilla aloilla. Mantšukuohon muuttaneiden työmiesten lukumäärä on vuosittain kasvanut. Maahan muutti esim. v. 1939 - viimeinen vuosi, jolta olen voinut saada tilastollisia tietoja - 853,000 työmiestä. Pankeissa olevien säästöjen määrä on säännöllisesti noussut, ja oli se v. 1939 yhteensä 1,875,000,000 yuania. Lainoja oli samana vuonna myönnetty 2,398,000,000 yania, mikä summa oli kaksi kertaa suurempi kuin edellisellä vuonna. Osuustoiminnallisten luottoyhdistysten lukumäärä oli 145 ja oli niissä jäseniä 1,345,000. Niiden yhteinen pääoma oli 3,930 miljoonaa ja

lainojen määrä 60,064,000 yuania. Vuonna 1932 oli tällaisia yhdistyksiä ainoastaan 13 ja oli niissä 15,000 jäsentä. Teiden ja siltojen kunnossapitoon ja rakentamiseen käytetään vuosittain yhä suurempia määrärahoja. Miten paljon uudessa valtiossa on tehty kulkuneuvojen parantamiseksi käy ilmi seuraavista tilastotiedoista. Vuonna 1932 käytettiin paikallisten teiden rakentamiseen ja kunnossapitoon 75,000 yuania, vuonna 1939 402,751 yuania. Vuonna 1932 käytettiin siltoihin 56,400 ja v. 1939 1,891,309 yuania. Uusien valtamanteiden rakentamiseen v. 1932 käytettiin 872,098 ja vuonna 1939 13,607,799 yuania. Tahtomatta tässä yhteydessä yksityiskohtaisesti kosketella Mantšukuon kaupallisia suhteita, vientiä ja tuontia, haluan ainoastaan mainita, että maataloustuotteiden vienti on suunnilleen 70 % koko viennistä. Viennin kokonaisarvo v. 1936 oli 528,616,536 yuania ja v. 1939 oli se noussut 766,319,178 yuan'iin, tuonnin arvon samoina vuosina ollessa 495,229,414 ja 645,490,637 yuania. Viimemainitut numerot tarkoittavat Mantšukuohon jäävän tuonnin arvoa, jolloin ei ole otettu huomioon transiittitavaroita, joiden arvo usein nousee samaan määrään kuin maahan jäävien tavaroiden arvo.

Mantšukuossa on sen itsenäisyyden aikana tehty paljon kansansivistyksen hyväksi. Tämä käy ilmi siitäkin, että v. 1932 oli kansakouluja 11,595 ja niissä olevia koululaisia 662,795. Vuonna 1939 oli kansakoulujen lukumäärä 15,877 ja niissä oli koululaisia 1,579,169. On samoin perustettu joukko uusia keskikouluja, ylempiä oppilaitoksia ja ammattikouluja.

K. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 30.

Ministeri Tolman

15/8 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen
77/280 Sal. S-41

KIRJELMÄ n:o 593 - 102.

137/12-41

Tokio SSA 15 P.NÄ elo KUUTA 19 41.

5 C15

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D.U.M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasia inministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 30:

Sotatarpeiden vienti
Amerikasta Vladivostokiin.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 30.

Katson olevan syytä tässä yhteydessä huomauttaa, että poliittisten tiedoitusten lähettäminen on nykyoloissa usein tapauksissa mahdotonta, joten on välttämätöntä rajoittaa sähköiden lähettämiseen. Lähetystöllä ei ole mitään kuriiria käytettävänään. Laivakulku Japanin ja Amerikan mantereiden välillä on sitäpaitsi melkein lakannut.

Ministeri:

K. W. Linn

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö . Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Tokio:ssa 15 p:nä elokuuta 1941.

Asia: Sotatarpeiden vienti
Amerikasta Vladivostokiin.

77 280 Pal. S-41

7/12 -41

5 C15

Olen eräässä sähkössä viime kuluneen heinäkuun 5 päivästä n:o 78 kosketellut otsikossa mainittua kysymystä. Sähkössä ilmoittamani diplomaatti on sanonut minulle, että hän on vakuutettu siitä, että uusi ulkoministeri suhtautuu asiaan samalla tavoin kuin entinenkin, ja ettei Japanin hallitus siis tule sallimaan sotatarpeiden tuontia Vladivostokiin.

Lehdissä on kerrottu, että sanomalehtimiehet olivat äskettäin pidetyssä virallisessa informatioutilaisuudessa tiedustelleet Japanin kantaa tässä asiassa. He olivat kysyneet pitikö Japani kulkureittiä Vladivostokiin aluevetenään, jossa se saattoi Amerikan Yhdysvaltain tavoin 300 meripenikulman laajalla vyöhykkeellä kontrolloida sotatarpeiden vientiä sotaikäyvään maahan. Propagandapäällikön, ministeri I T O n apulainen I S H I I rajoittui vastauksessaan ainoastaan ilmoittamaan, että hallituksessa oli äskettäin neuvoteltu asiasta. Kysymykseen katsottaisiinko ame-

1) On toiminut Suomessa v.t.asiainhoitajana.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

rikalaisten lentokoneiden läsnäoloa Vladivostokissa osana Japanin saartamisessa ja olisiko Vladivostokia tässä suhteessa pidettävä samanlaisena saartotukikohtana kuin Tsunkingia, Manillaa, Singaporea ja Bataviaa, vastasi I S H I I asian olevan itsestään selvän.

Japanilaisten kantaan tässä kysymyksessä vaikuttaa luonnollisesti sekin, että Venäjällä ennen pitkää odotettavan sekasorron aikana olisi olemassa verrattain vähän mahdollisuuksia, että Amerikasta tuodut sotatarpeet voitaisiin kuljettaa Euroopan Venäjälle, vaan jäisivät ne luultavasti Asian puolelle, jossa niitä myöhemmin voitaisiin käyttää Japania vastaan.

Edellä mainitsemani ulkomaalainen diplomaatti piti mahdollisena, että kysymys sotatarpeiden viennistä Vladivostokiin tulisi aiheuttamaan konfliktin Japanin ja Yhdysvaltain välillä. Amerikkalaiselta taholta olen myöskin kuullut lausuttavan uhkauksia, etteivät Yhdysvallat voi sallia Japanin sekaantumista asiaan.

W. L. Dumas

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Jokiossa olevan lähetyksen raportti n:o 31.

Ministeri Tolman

20/8 1941.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

ULKOASIAINMINISTERIÖ
78 280 Pal. S. 41

KIRJELMÄ n:o 597 - 103.

Tokio SSA 20 P.NÄ elo KUUTA 19 41. 17/12 - 41

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

CS610
5 015

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 31:

Suomi japanilaisessa sanomalehdissä.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaleena tälle päivälle päivättyä
raporttinsa n:o 31.

Ministeri:

W. Linnar

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Tokiossa 20 p:nä elokuuta 1941.

Asia: Suomi japanilaisessa
sanomalehdistössä.

78/280 Sal. S. 41
12/12-41
5 C15

Kun lähetystössä on laadittu yksityiskohtainen se-
lostus tšekäläisissä lehdissä olleista Suomea koskevista lau-
sunnoista ja uutisista, ei tarkoitukseni ole tässä lähemmin
niihin syventyä. Haluan ainoastaan painostaa, että japanilai-
set lehdet suhtautuvat erittäin myötämielisesti maahamme. Suo-
malaisten urhoollisuudesta ja heidän saavutuksistaan mainitaan
usein lehtien otsikoissa. Tämä koskee myöskin J a p a n
T i m e s a n d A d v e r t i s e r ' i a, jossa sellaiset ot-
sikat kuin "Finns fight bravely" y.m. ovat tavallisia sii-
tä huolimatta, että tämän japanilaisten omistaman Kaukaisen
Idän suuren lehden kanta saksalais-venäläiseen sotaan nähden
on puolueeton. Lisättäköön, että lehdessä on myöskin ollut
Amerikan National Geographic Society'n julkaisemia Suomea
koskevia kuvauksia Helsingistä, Karjalasta, Petsamosta y.m.
Nämä kuvaukset ovat aina kirjoitetut meille myötämielisellä
tavalla. Suomea enemmän kuin Saksaakaan koskevia kaksimieli-
siä huomautuksia ei lehdessä viimeaikoina enää ole ollut.
Japanilaisten joukkojen lähettämisen jälkeen Ranskan Indo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Kiinaan ovat Japanin välit anglosaksilaisiin maihin hyvin suuresti kiristyneet, mikä osaltaan on vaikuttanut japanilaisten suhtautumiseen Saksaankin.

Haluan tässä erikoisesti mainita japanilaisissa lehdissä olleista kertomuksista, joissa selostettiin erästä japanilaisten sanomalehtimiesten vastaanottoa Tasavallan Presidentin luona ja Presidentin ja puolustusministeri, kenraali W A L D E N'in lausuntoja samassa tilaisuudessa. Lehtien kirjeenvaihtajat painostivat kysymyksessä olevassa tilaisuudessa vallinnutta sydämellistä japanilaisystävällistä mielialaa. N i c h i-N i c h i lehdessä on ollut eräs pitkä kertomus rintamaltamme, joka on laadittu erittäin lämpimään henkeen.

Lisättäköön tässä yhteydessä, että lähetystö on toimittanut paitsi sanomalehdille myöskin useimmille Tokiossa oleville ulkomaalaisille lähetystöpäälliköille y.m. englanninkielisen selostuksen ulkoministeri W I T T I N G'in heinäkuun 28 päivänä Englannin Helsingissä olleelle lähettiläälle antamasta ilmoituksesta.

W. J. P. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 32.

Ministeri Tolman

23/8 1941.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

U L K O S A I A N M I N I S T E R I Ö S a l a i n e n .

KIRJELMÄ n:o 599 - 105.

79 280 Sal. S. 41.

Tokio S S A 23 P . N Ä e l o K U U T A 19 41 . 12/12 - 41

VIITTAUS: N

P . N Ä K U U T A 19 P . T T Y n . o

5 C 15

VIITTAUS: D . U . M . / 19

U l k o a s i a n m i n i s t e r i ö

ASIA: Raportti n:o 32:

Englanti ja valtameret.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 32.

Ministeri:

W. J. L. de Vries

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 32.

Tokio ssa 23 p:nä elo kuuta 19 41.

Asia: Englanti ja valtameret.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Salainen.

79/280 Sal. 3-41

12/12-41

CSATO

J C 15

Niinkuin lähetystö on Ministeriölle ilmoittanut, eivät upseerimme, eversti K A I L A ja kapteeni L A I N E ole saaneet Englannin hallitukselta lupaa palata Suomeen. Siitä on jo kuukausi kun lähetystö Englannin tšekäläisen suurlähetystön kautta pyysi heille tätä lupaa. Vaikka Suomen ja Englannin väliset diplomaattiset suhteet eivät vielä silloin olleet katkenneet, lausuttiin ambassaadissa heti epäilyksistä tulisivatko he saamaan sen. Tunnustan, ettei tämä minua ihmetyttänyt. Englantihan otti kerran japanilaisesta laivasta, ei kovin kaukana Yokohamasta, joukon saksalaisia ja vei ne Hongkongiin. Japanin hallituksen ankaresta vastalauseista huolimatta vapautti se ainoastaan ne henkilöt, jotka eivät olleet asevelvollisuusijässä. Kun ei upseereillamme ollut englantilaisten suostumusta, eivät amerikkalaisetkaan viranomaiset ensin tahtoneet heidän diplomaattipasseistaan huolimatta antaa heille leimausta Amerikkaan tulemistä varten. Vasta Suomen Washingtonissa olevan lähetystön puoleen kääntymämme saimme sen järjestetyksi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoitusiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitusiin.

Pari päivää sitten oli tarkoitus, että eräs amerikkalainen Manilaan saapunut laiva olisi poikennut Japanissa. Yhdysvaltain suurlähetystön ja japanilaisten viranomaisten välillä oli sovittu siitä, että kaksikymmentäkaksi amerikkalaista saisi lähteä Japanista. Kun eivät Yhdysvaltain viranomaiset anna japanilaisten laivain vapaasti käydä Amerikassa, eivätkä siellä olevat japanilaiset siis ole tilaisuudessa poistumaan maasta, eivät japanilaisetkaan viranomaiset anna amerikkalaisten vapaasti matkustaa Japanista. Laivan tulosta ei kuitenkaan tullut mitään, sillä amerikkalaiset esittivät myöhemmin vaatimuksen, että 37 Amerikan kansalaista saisi lähteä laivalla. Kun ei tähän suostuttu, ei laiva poikennutkaan täällä.

W. J. L. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 33.

Ministeri Tdman

27/8 1941.

T O K I O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 600 - 106.

Tokio S S A 27 P. N Ä e l o K U U T A 19 41.

80 280 Jal. S. 41

VIITTAUS:

17/12-41

P. N Ä K U U T A 19 P. T T Y n. o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö L L E

ASIA: Raportti n:o 33:

Eristetty Japani.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä
raporttiansa n:o 33.

Ministeri:

K. J. Edman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 33.

80/280 Sal. S. 41

Tokio ssa 27 p:nä elo kuuta 19 41.

17/12-41

Asia: Eristetty Japani.

5 Cir

Elämme täällä nykyään kokonaan eristettyinä muista. Pariin kuukauteen ei Japanissa enää ole käynyt amerikkalaisia laivoja. Senjälkeen kun amerikkalaiset viranomaiset antoivat määräyksen, ettei mikään japanilainen laiva elokuun 2 päivän jälkeen ilman sikäläisten viranomaisten erikoista lupaa saa lähteä amerikkalaisesta satamasta, ovat japanilaiset laivat lakkauttaneet kulkuvuoronsa ja peruuttaneet matkansa Yhdysvaltoihin. Keski- ja Etelä-Amerikkaan ei täältä myöskään enää ole laivayhteyttä, joten Japani on kokonaan eristettynä. Äskettäin lähti eräs laiva Shanghaista Hongkongiin. Toimitimme silloin postimme tätä tietä, sillä tiesimme, että Hongkongista on olemassa lentoliikenne Manillan kautta San Fransiscoon. Kun lähettämäni Mantšukuota koskeva tiedoitukseni ei sisältänyt mitään sellaista, mikä olisi viattomaksi opiksi englantilaisille sensuuriviranomaisillekin, katsoin voivani postata sen silläkin uhalla, että se mahdollisesti joutuu heidän tarkastettavakseen ennenkuin se saapuu Ministeriölle Helsinkiin.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Rio de Janeirosta saimme samoin tietää, että lähtö sieltäkin ilman englantilaisten lupaa olisi aivan mahdotonta. Lähetystä arveli, että Ministeriökin tiesi näistä vaikeuksista, sillä eversti Z I L L I A C U S ilmoitti meille tiedoittaneensa niistä Armeijan pääesikunnalle Suomeen. Kuluva elokuun 15 päivänä ilmoitti eräs Englannin ambassaadin sihteereistä lähetystön avustajalle, varatuomari H E L E N I - U S 'ille osotetussa kirjeessä, ettei Englanti voinut antaa eversti K A I L A lle ja kapteeni L A I N E elle vakuutusta, että he pääsisivät matkustamaan Suomeen.

Edelläoleva antaa hyvän kuvan anglosaksilaisten maiden ehdottomasta ylivoimasta valtamerillä. Tilanne on nykyään tosiasiallisesti sellainen, ettei kukaan voi matkustaa maapallon suurilla merillä vastoin Englannin viranomaisten tahtoa. Presidentti R O O S E V E L Tin ja pääministeri C H U R C H I L Lin äskettäin julkaistussa ohjelmassa niistä eduista, joita ihmiset saisivat nauttia hyväksyen siinä tapauksessa, että heidän edustamansa maat voitavat sodan, luetellaan myöskin oikeus vapaasti muiden häiritsemättä liikkua valtamerillä. Tämä päämäärä kai olisi saavutettavissa ilmankin sotaa.

V. J. Linn